

UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

MED

FÖRSLAG TILL FÖRORDNING ÅNGÅENDE JORDREGISTER

M. M.

AFGIFVET

AF DÄRTILL I NÅDER UTSEDDE KOMMITTERADE.

STOCKHOLM

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI A. B.

1905.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Kommitterades underdåniga skrifvelse	5
Författningsförslag	9
Förslag till förordning angående jordregister	11
Förslag till lag angående ändrad lydelse af § 21 i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring	23
Förslag till lag angående ändrad lydelse af § 8 i lagen den 25 maj 1905 rörande afgäld från afsöndrad lägenhet	24
Förslag till förordning angående ändrad lydelse af § 6 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrifning	25
Motiv	27
Motiv till förordningen angående jordregister	29
Inledning	29
Allmän motivering	83
Speciell motivering	111
Motiv till förslag till lagar angående ändrad lydelse af § 21 i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring samt § 8 i lagen den 25 maj 1905 rörande afgäld från afsöndrad lägenhet	126
Formulär	129
Anvisningar till formulären	211

Till Konungen.

I underdånig skrifvelse den 3 maj 1904 har Lagberedningen, som förut-satt att i följd af inträdda ändrade förhållanden i fråga om jordbeskattningen erfordrades uppläggandet af nya jordeböcker, på anförda grunder anhållit, att

Eders Kungl. Maj:t tacktes taga under öfvervägande, huruvida icke åt de åtgärder, som för uppläggandet af de nya jordeböckerna påkallades, kunde gifvas den omfattning, att därigenom tillika behovet af ett förändradt fastighetsbokssystem blefve tillgodosedt.

Vid underdånig föredragning den 30 september 1904 af berörda skrifvelse har Eders Kungl. Maj:t funnit godt i nåder förordna undertecknade att verkställa utredning, huruvida åt de uppgifter angående fastighetsförhållandena, hvilka för närvarande skola upptagas i jordeboken, kunde gifvas den omfattning och i öfrigt sådan anordning, att därigenom bereddnes jämväl ett ändamålsenligt underlag för fastighetsbokföringen, äfvensom afgifva det förslag, hvartill utredningen kunde föranleda.

För fullgörande af detta nådiga uppdrag sammanträdde kommitterade den 24 oktober 1904; och hafva kommitterades arbeten därefter med ett kortare afbrott vid julen 1904 fortgått till denna dag.

Sedan kommitterade efter en del förberedande undersökningar kommit till den uppfattning, att ett ändamålsenligt underlag för fastighetsbokföringen kunde vinnas genom att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad som skett i Finland ett jordregister upprättades för riket, samt kommitterade uppgjort preliminärt förslag till sådant register, framhöllo kommitterade i underdånig skrifvelse den 12 december 1904, att det syntes kommitterade nödvändigt att undersöka, huruvida detta förslag lämpade sig för de i olika delar af riket rådande skiljaktiga fastighetsförhållanden, och att för sådant ändamål med ledning af i länens landtmäterikontor, hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande och underdomstolarna förvarade handlingar försöksvis för vissa socknar eller jordeboksenheter upplägga jordregister i enlighet med den uppgjorda planen, hvilket äfven vore angeläget för en ungefärlig uppskattning af de eventuella kostnaderna för uppläggandet af ett jordregister för hela riket.

Efter det Eders Kungl. Maj:t med anledning af berörda framställning enligt nådigt beslut den 16 december 1904 anvisat medel till bestridande af kostnaderna för förberedande arbeten af ofvan angifven art, hafva kommitterade låtit med ledning af landtmäteri- och afsöndringshandlingar uppgöra jordregister för Vallentuna härad och Ösmo socken af Sotholms härad i Stockholms län, Badelunda socken i Siende härad af Västmanlands län, hemmanet Östmark i Östmarks socken i Fryksdals öfre tingslag af Värmlands

län, byn Edsbyn i Ofvanåkers socken i Södra Hälsinglands västra tingslag af Gäfleborgs län samt en del af Väsby socken i Luggude härad af Malmöhus län, hvarefter för fullständigande af jordregistren för nämnda orter jämförelse äfven verkstälts mellan dessa register samt fastighetsböckerna och andra hos vederbörande underdomstolar förvarade handlingar.

Slutligen hafva kommitterade med Eders Kungl. Maj:ts nådiga medgifvande företagit resor för inhämtande af vissa upplysningar, som ansetts nödvändiga för uppdragets fullgörande. Sålunda hafva kommitterade besökt Köpenhamn för att taga kännedom om jordmatrikelsförhållanden i Danmark och hvad därmed äger sammanhang; hvarjämte två af kommitténs ledamöter företagit en resa till Finland för erhållande af närmare kännedom om dess jordregisters tillkomst och förande.

Med ledning af de verkställda försöksarbetena och de vid ofvanberörda resor inhämtade upplysningar hafva kommitterade utarbetat förslag till förordning angående jordregister, hvarvid kommitterade utgått ifrån att för registrets förande nya tjänstebefattningar ej skulle erfordras och att införandet af registerbeteckningar i fastighetsböckerna ej skulle för de enskilde medföra särskilda kostnader. Och få kommitterade härmed till Eders Kungl. Maj:t öfverlämna underdånigt betänkande, innefattande

dels berörda förslag till förordning angående jordregister dels ock

förslag till lag angående ändrad lydelse af § 21 i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring,

förslag till lag angående ändrad lydelse af § 8 i lagen den 25 maj 1905 rörande afgäld från afsöndrad lägenhet,

förslag till förordning angående ändrad lydelse af § 6 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrifning

äfvensom motiv och åtskilliga formulärbilagor med tillhörande anvisningar.

Underdånigst

H. RHODIN.

G. THULIN.

AXEL ÖSTERGREN.

Stockholm den 20 november 1905.

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG.

Förslag till förordning angående jordregister.

Kap. 1. Allmänna bestämmelser.

§ 1.

I hvarje län skall för länets landsbygd af förste landtmätaren föras ett jordregister.

§ 2.

I jordregistret, som föres sockenvis, skola hemman och öfriga jordeboksenheter upptagas å särskilda upplägg i alfabetisk ordning, oberoende af deras olika jordnatur, samt inom byarna i nummerordning.

§ 3.

Efter de i § 2 omförmälda upplägg följa de upplägg, som, efter hvad i §§ 14 och 15 sägs, i särskilda fall kunna ifrågakomma, äfvensom upplägg för jordeboksenheter, hvilka tillkomma efter jordregistrets första uppläggande.

Ordningen emellan de upplägg, hvarom i denna § stadgas, bestämmes af tiden för deras tillkomst.

§ 4.

Till hvarje upplägg anslås ett eller, där så erfordras, flere blad; och skall vid jordregistrets första upprättande till fortsättning af därvid gjorda upplägg samt till framdeles erforderliga nya sådana för hvarje socken lämpligt antal blad lämnas oskrifna.

§ 5.

Hvarje blad förses med öfverskrift samt indelas genom linjer i kolumner och inskrifningsrum på sätt det vid denna förordning fogade formulär A utvisar.

Öfverskriften till ett uppläggs första blad skall, jämte socknens namn, innehålla namn och nummer å den fasta egendom, för hvilken upplägget är afsedt, äfvensom de uppgifter om mantal, jordnatur med mera, som upptagas i det uti § 22 omförmälda utdrag af jordeboken.

Öfverskriften till efterföljande blad bör genom angifvande af fastighetens namn, nummer med mera utvisa, till hvilket upplägg samma blad hör.

Erfordras för fullständig öfverskrift större utrymme än uppläggets första blad lämpligen medgifver, fortsättes öfverskriften på följande blad.

§ 6.

Har nummer ej blifvit åsatt den fastighet, för hvilken upplägget är afsedt, betecknas densamma i öfverskriften med N:r 1, som inneslutes inom klammer.

§ 7.

Hvarje i jordregistret införd fastighet åsättes ett registernummer, bestående af fastighetens i uppläggets öfverskrift antecknade nummer med en sifferexponent (1^1 , 1^2 , 1^3 o. s. v.).

Den fastighet, för hvilken upplägget är afsedt, skall erhålla exponenten 1.

Har fastigheten genom landtmäteriförrättning delats i flere lotter, betecknas dessa med nya registernummer sålunda, att den först registrerade erhåller till exponent 2, den andra 3, den tredje 4 o. s. v.

Samma förfaringssätt skall med användande af närmast lediga registernummer iakttagas, där en genom landtmäteriförrättning utbruten del sedermera undergår klyfning eller styckning.

Har afsöndring för alltid ägt rum, skall, utan ändring i stamfastighetens registernummer, den sålunda uppkomna lägenheten åsättas närmast lediga registernummer.

Hvad som stadgats för det fall, att en jordeboksenhet genom landtmäteriförrättning delats i flere lotter, skall jämväl iakttagas, där mantalssättning enligt äldre förordningar om jordafsöndring ägt rum.

Ett redan användt registernummer får icke ånyo användas.

§ 8.

I kolumn 4 upptages för hemman och hemmansdelar mantalet eller i de orter, där mantalsräkning ej är i bruk, annat däremot svarande skattetal. Beträffande annan fastighet införes, där delning ägt rum, i nämnda kolumn för hvarje särskild lott dess andel i enheten, om sådan andel blifvit i delningshandlingarna angifven.

Öfverensstämmer det i landtmäterihandlingarna angifna mantal ej med gällande mantal efter jordeboken, bör anteckning därom göras i kolumn 18.

Består en jordeboksenhet af jord utaf olika natur, skall för hvarje å dess upplägg registrerad fastighet, som ej uppkommit genom afsöndring, under mantalet (andelen) anteckning om jordnaturen införes.

§ 9.

Har särskildt namn blifvit fastställt å registrerad fastighet, införes detta i kolumn 5, och må i samma kolumn inom klammer jämväl upptagas i orten brukligt ej fastställt namn.

För afsöndrad lägenhet angifves denna dess egenskap.

§ 10.

I kolumnerna 6—11 införes den sammanlagda ägovidden, sådan den vid fastigheten öfvergångna landtmäteriförrättningar blifvit bestämd, samt hvad angår afsöndrad lägenhet, hvilken icke enligt § 83 i skiftesstadgan ingått i skifte, den ägovidd, som enligt afsöndringshandlingarna hör till lägenheten.

Har fastighet genom landtmäteriförrättning delats i flere lotter, vare anteckning om den odelade fastighetens ägovidd ej erforderlig.

Hör till fastigheten, utom den registrerade ägovidden och fastighetens andel i hvad som afsatts för skiftesdelägares allmänna behof, jämväl annan mark, införes anteckning därom i kolumn 18.

Udergår fastighetens registrerade ägovidd förändring genom sådan landtmäteriförrättning, som ej föranleder åsättande af nya registernummer, skall den förutvarande anteckningen om ägovidd öfverlinjeras med rödt och den förändrade ägovidden införas på närmast lediga rad inom rummet.

Vid införande af lägenhet, som uppkommit genom afsöndring, göres ej ändring i den registrering af ägovidd, som kan hafva blifvit verkställd för stamfastigheten, utan skall vid denna i kolumn 18 anteckning ske om afsöndringen med uppgift tillika om lägenhetens registernummer.

§ 11.

I kolumnerna 12—15 antecknas den eller de landtmäteriförrättningar, vid hvilka fastighetens areal blifvit bestämd, samt tiden, då förrättningen faststälts, eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit afslutad, med angifvande af skifteslittera och ägares namn äfvensom förrättningsaktens arkivnummer. Om förrättningsakten icke förvaras i länets landtmäterikontor, skall i kolumn 15 antecknas, hvarifrån uppgift om ägovidd med mera hämtats.

§ 12.

I kolumn 16 upptages tiden, då afsöndring blifvit fastställd, eller, där fastställelse ej ägt rum, tiden, då lagfart första gången meddelats.

Har afsöndringen blifvit fastställd, antecknas i kolumn 17 den myndighet (Kungl. Maj:t, Kammarkollegium, Konungens Befallningshafvande), som meddelat fastställelsen.

§ 13.

Har vid landtmäteriförrättning gemensam ägovidd utlagts för flere jordeboksenheter eller delar däraf, upptages för hvarje registernummer i dess rum den gemensamma ägovidden inom klammer.

Kan mantalet ej angifvas särskildt för hvarje registernummer, införes det sammanlagda mantalet likaledes inom klammer.

I kolumn 18 antecknas, för hvilka registernummer ägovidd eller mantal gemensamt upptagits.

§ 14.

Lägenhet, som afsöndrats från flere jordeboksenheter eller delar däraf, upptages å hvarje enhets upplägg under särskildt registernummer, hvarvid i kolumn 5 angifves, att lägenheten afsöndrats jämväl från annan fastighet.

Sedan lägenheten blifvit registrerad på hvarje jordeboksenhets upplägg, öfverföres densamma till särskildt upplägg under den benämning, som af Konungens Befallningshafvande blifvit eller på därom gjord framställning kan varda lägenheten åsatt.

Därest ej utredt blifvit, huru stor del af lägenhetens ägovidd afsöndrats från hvarje enhet, införes ej anteckning om ägovidden å uppläggen för stamfastigheterna.

§ 15.

Väckes i andra fall än i § 14 sägs fråga att fastighet, ehvad den i jordregistret upptagits under ett eller flere registernummer, må öfverföras till särskildt upplägg, ankomme på Landtmäteristyrelsen att i ärendet förordna.

§ 16.

Skall med anledning af föreskriften i § 15 öfverföring till särskildt upplägg ske och består fastigheten af flere jordeboksenheter eller delar däraf, upptages densamma, i fall fråga är om flere jordeboksenheter i samma by, med bynamnet jämte alla jordeboksnumren samt eljest under den benämning, som af Kammarkollegium blifvit eller på därom gjord framställning kan varda fastigheten åsatt.

Består fastigheten af flere lägenheter, som uppkommit genom afsöndring, upptages densamma å det särskilda upplägget, om lägenheterna hafva gemensamt namn men olika nummer, under detta namn jämte alla numren samt eljest under den benämning, som af Konungens Befallningshafvande på därom gjord framställning varder fastigheten åsatt.

§ 17.

Anteckning om öfverföring till särskildt upplägg skall göras såväl i öfverskriften till det nya upplägget som i kolumn 18 af fastighetens rum å upplägg, hvarifrån öfverföringen skett. Efter verkställd öfverföring skola uppgifterna i kolumnerna 2—11 å sistnämnda upplägg öfverlinjeras med rödt.

§ 18.

Hvad om afsöndrad lägenhet i denna förordning stadgas gälle ock i tillämpliga delar, där lagfart meddelats å lägenhet, som tillkommit genom upplåtelse af andel för visst mantal i oskift mark eller i enlighet med författningarna om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof eller om ändring eller utrifning af vattenverk, dock att, där afsöndring enligt berörda författningar ägt rum från flere jordeboksenheter eller delar däraf, öfverföring till särskildt upplägg icke skall ske, så vidt ej Landtmäteristyrelsen uppå gjord framställning därom förordnar.

§ 19.

Då en registrerad fastighet undergått delning, skola vid delarnas registrering uppgifterna för det äldre registernumret i kolumnerna 2—11 öfverlinjeras med rödt, hvarjämte anteckning i kolumn 18 införes om de nya registernumren och anledningen till deras åsättande.

§ 20.

Registernumret, föregånget af ett stämpelmärke med bokstäfverna R. N:r, bör antecknas med rödt å lämpligt ställe på såväl kartor som förrättningshandlingar.

§ 21.

Öfver de i jordregistret intagna fastigheter skall i enlighet med formulär A b sockenvis föras namnregister, omfattande de i uppläggens öfverskrift upptagna namn äfvensom de namn, som införts i kolumn 5.

Kap. 2. Särskilda bestämmelser för jordregistrets första uppläggande.

§ 22.

I den mån arbetet å jordregistrets upprättande fortskrider, skola genom Konungens Befallningshafvandes försorg för hvarje socken följande handlingar på rekvisition af förste landtmätaren till landtmäterikontoret öfverlämnas:

1) ett efter formulär B af vederbörande häradsskrifvare gjordt, i landskontoret granskadt utdrag af jordeboken, upptagande hemman och öfriga jordeboksenheter uti den i § 2 angifna ordning;

2) en i landskontoret efter formulär C upprättad förteckning öfver de i jordeboken antecknade, genom afsöndring för alltid tillkomna lägenheter samt, där fastställelse å afsöndring blifvit af Konungens Befallningshafvande meddelad, de handlingar, som legat till grund för beslutet om fastställelsen; skolande, därest dessa handlingar af Konungens Befallningshafvande öfverlämnats till annan myndighet, Konungens Befallningshafvande desamma återfordra; samt

3) en efter formulär D af häradsskrifvaren upprättad fastighetsförteckning.

Anser häradsskrifvaren sådant förhållande beträffande i jordeboksutdraget eller fastighetsförteckningen upptagen fastighet vara förhanden, som bör föranleda anmälan hos Konungens Befallningshafvande enligt § 27, har häradsskrifvaren att därom vid omförmälda handlingar foga särskild uppgift, hvilken jämväl skall öfverlämnas till landtmäterikontoret.

§ 23.

Efter det i jordregistret för en socken införts de särskilda jordeboksenheterna jämte de från samma enheter genom landtmäteriförrättning utbrutna delar och de lägenheter, om hvilka uppgift meddelats uti de i landtmäterikontoret förvarade eller, efter ty i § 22 sägs, dit öfverlämnade handlingar, skola registret och de i nämnda § uppräknade handlingar öfversändas till vederbörande domhafvande tillika med en i enlighet med formulär E upprättad förteckning å de i registret under gällande registernummer upptagna fastigheter, som äro af beskaffenhet att böra upptagas i fastighetsbok.

§ 24.

Domhafvanden åligger att med ledning af fastighetsböckerna och på sätt i särskilda anvisningar närmare bestämmes dels i den i § 23 omförmälda förteckning, så vidt ske kan, för hvarje i förteckningen införd fastighet anteckna dess ägare och dennes åtkomst äfvensom, beträffande de i förteckningen upptagna afsöndrade lägenheter, angifva stamfastighetens registernummer, i fall anteckning därom saknas i jordregistret eller den i detta hänseende gjorda anteckning enligt fastighetsböckernas föranledande är oriktig, dels ock i särskild i enlighet med formulär F upprättad förteckning införa afsöndrade lägenheter, å hvilka lagfart beviljats, men som icke finnas upptagna i det till domhafvanden öfverlämnade jordregister.

Därjämte skall domhafvanden efter jämförelse mellan nämnda register och fastighetsböckerna lämna uppgift ej mindre å därvid iakttagna skiljaktig-

heter i afseende å de registrerade fastigheternas mantal och beteckningar i öfrigt än äfven om i fastighetsböckerna till äfventyrs upptagna till afsöndrade lägenheter ej hänförliga fastigheter, hvilka icke återfunnits i jordregistret.

§ 25.

Sedan domhufvanden med bifogande af de i § 24 omförmälda förteckningar och uppgifter återställt jordregistret samt öfriga till honom från landtmäterikontoret ankomna handlingar, har förste landtmätaren dels att i särskild i enlighet med formulär G upprättad längd anteckna samtliga de fastigheter, ehvad de förekomma i jordregistret eller allenast i de af domhufvanden meddelade uppgifter, rörande hvilka anmälan hos Konungens Befallningshafvande enligt § 27 anses böra göras, dels ock att i de fall, då sådan anmälan ej synes erforderlig, i jordregistret införa de lägenheter, som upptagas i den i enlighet med formulär F upprättade förteckning, och i kolumnerna 11 och 12 af denna införa vederbörliga registerbeteckningar äfvensom i registret göra de ändringar och tillägg, som kunna föranledas af de utaf domhufvanden eljest meddelade uppgifter.

§ 26.*

Efter framställning af förste landtmätaren låte Konungens Befallningshafvande, sedan jordregistret för socknen blifvit på sätt i § 25 sägs fullständigadt, öfverlämna detsamma jämte därtill hörande handlingar till kommunalstämmans ordförande för att hos honom vara tillgängliga för granskning under en tid af sextio dagar efter det kungörelse härom blifvit uppläst i socknens kyrka.

Under berörda tid står det en hvar öppet att till kommunalstämmans ordförande inkomma med de skriftliga anmärkningar, hvartill fog kan finnas; börande sådana anmärkningar åtföljas af handlingar, som stödjade desamma.

Efter granskningstidens utgång skola jordregistret med tillhörande handlingar samt inkomna anmärkningar af kommunalstämmans ordförande öfverlämnas till Konungens Befallningshafvande.

Anmärkning, hvarom nu är sagdt, kan ock ingifvas omedelbart till Konungens Befallningshafvande.

§ 27.

Förekommer på grund af uppgift från häradsskrifvaren eller eljest vid jordregistrets uppläggande anledning:

1) att en i jordeboken upptagen fastighet är att anse såsom icke för sig bestående eller såsom ej vidare befintlig, eller

2) att utjord eller annan ej veterligen genom afsöndring tillkommen lägenhet, som ej upptagits i jordeboken, är att anse såsom för sig bestående, eller

3) att anteckning, som upptagits i de enligt § 22 till landtmäterikontoret öfverlämnade jordeboksutdrag och förteckningar öfver afsöndrade lägenheter, är felaktig,

skall förste landtmätaren därom för vederbörlig åtgärd hos Konungens Befallningshafvande göra anmälan med bifogande af utdrag af den efter formulär G upprättade längd jämte de till landtmäterikontoret inkomna handlingar i ärendet och den utredning, som verkställts i landtmäterikontoret.

Erfordras eljest föreskrift, huru jordregistret skall uppläggas, och är ej för behandling af frågan särskild ordning stadgad, öfverlämnas ärendet till Landtmäteristyrelsen.

Kap. 3. Särskilda bestämmelser för jordregistrets förande.

§ 28.

Har landtmätare erhållit förordnande å förrättning, som innefattar delning af jord, vattenfall eller fiske, skall han före förrättningens företagande hos förste landtmätaren rekvirera utdrag af jordregistret, upptagande den fastighet förrättningen afser äfvensom de lägenheter, hvilka afsöndrats från densamma eller från fastighet, ur hvilken den blifvit utbruten.

Sedan förrättningen fastställts eller, om fastställelse ej ifrågakommer, blifvit afslutad och vunnit laga kraft, skall landtmätaren i berörda utdrag medelst ifyllande af kolumnerna 4—14 införa de förändringar, som föranledas af förrättningen, hvarefter utdraget bilägges konceptakten. Föranleder förrättningen åsättande af nya registernummer, skall konceptakten ofördröjligen insändas till förste landtmätaren, som har att införa förrättningen i jordregistret samt göra den i § 20 föreskrifna anteckning om de nummer, under hvilka lotterna upptagits i jordregistret.

När en registrerad fastighet delats i flere lotter, skall förste landtmätaren, där någon af dessa är af beskaffenhet att böra upptagas i fastighetsbok, efter lotternas införande i jordregistret skyndsamt till domhafvanden i orten öfversända utdrag af registret beträffande de nya lotterna.

§ 29.

Erfordras anteckning i jordregistret till följd af landtmäteriförrättning, som ej föranleder åsättande af nya registernummer, har förste landtmätaren

att verkställa sådan anteckning omedelbart efter det förrättningen redovisats till landtmäterikontoret.

§ 30.

Sedan fastställelse meddelats å afsöndring från hemman eller lägenhet, som innehafves under enskild äganderätt eller stadgad åborätt, skola afsöndringshandlingarna genom Konungens Befallningshafvandes försorg öfverlämnas till förste landtmätaren, som har att införa den afsöndrade lägenheten i jordregistret samt verkställa anteckning om lägenhetens och stamfastighetens registernummer såväl å beslutet om fastställelsen som ock, därest karta öfver lägenheten varit ansökningen bilagd, å samma karta.

Samma förfaringssätt skall iakttagas, där beslut, som afses i § 5 eller 6 i lagen den 25 maj 1905 rörande afgäld från afsöndrad lägenhet, meddelats beträffande lägenhet, som ej blifvit i jordregistret införd.

§ 31.

Sker afsöndring för alltid från boställe eller annat publikt hemman eller lägenhet, som icke innehafves under stadgad åborätt, skall Konungens Befallningshafvande efter erhållen del af beslutet om afsöndringen därom underätta förste landtmätaren, som har att införa den afsöndrade lägenheten i jordregistret samt, därest denna upplåtits under enskild äganderätt, till vederbörande domhafvande öfversända utdrag af jordregistret beträffande samma lägenhet.

§ 32.

Har afsöndring ägt rum i enlighet med författningarna om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof eller om ändring eller utrifning af vattenverk, skall, sedan lagfart å den afsöndrade lägenheten beviljats, samt, där upplåtelsen ägt rum för enskild järnväg, underrättelse om lagfarten i stadgad ordning meddelats den häradsrätt, inom hvilkens domsområde marken är belägen, domhafvanden därom till förste landtmätaren skyndsamt öfversända uppgift, affattad enligt formulär F; och skall, sedan lägenheten införts i jordregistret samt registerbeteckningen blifvit antecknad i kolumnerna 11 och 12 af berörda uppgift, denna återställas till domhafvanden.

Hvad sålunda stadgats gälle ock där eljest, efter det den i § 24 föreskrifna uppgift enligt formulär F blifvit för en socken lämnad, lagfart beviljats å lägenhet inom socknen, som uppkommit genom afsöndring, hvarå fastställelse ej meddelats.

§ 33.

Där, efter det de i § 22 uppräknade handlingar för en socken öfverlämnats till landtmäterikontoret, nya jordeboksenheter tillkomma eller förändringar inträffa angående något af de förhållanden, om hvilka uppgift skolat lämnas uti det i nämnda § omförmälda utdrag af jordeboken, eller lägenhet, som uppkommit genom afsöndring, återgår till stamfastigheten eller ändring sker i fastställt namn å sådan lägenhet, åligger det Konungens Befallningshafvande att därom skyndsamt lämna förste landtmätaren uppgift.

Sedan med anledning däraf för jordregistret erforderlig anteckning ägt rum, har förste landtmätaren, där fråga är om fastighet, som bör upptagas i fastighetsbok, att ofördröjligen till vederbörande domhafvande öfversända den från Konungens Befallningshafvande inkomna uppgift; och skall förste landtmätaren, där uppgiften föranledt nytt upplägg i jordregistret eller ändring i förut åsatt registernummer samt afskrift af jordregistret redan blifvit enligt § 36 till domhafvanden öfverlämnad, jämväl tillstålla honom utdrag af jordregistret i erforderliga delar.

Sker eljest, sedan afskrift af jordregistret enligt nyssnämnda § öfverlämnats till domhafvanden, ändring beträffande registerbeteckning för en fastighet, skall förste landtmätaren därom skyndsamt underrätta domhafvanden medelst öfversändande af utdrag af jordregistret.

§ 34.

Då registrering inom en jordeboksenhet ifrågakommer, innan registerupplägg blifvit för densamma utarbetadt, bör ett fullständigt upplägg för hela enheten göras.

§ 35.

Sedan jordregister upplagts för samtliga till ett fögderi hörande socknar samt de af häradsskrifvaren för berörda socknar enligt § 22 upprättade fastighetsförteckningar af förste landtmätaren fullständigats genom ifyllande af kolumnerna 8—11, skola dessa förteckningar öfversändas till häradsskrifvaren tillika med en efter formulär H affattad uppgift å fastigheter, som i jordregistret införts och hafva gällande registernummer men icke upptagas i fastighetsförteckningarna. Förste landtmätaren skall sedermera hvarje år under september månad tillstålla häradsskrifvaren uppgift enligt formulär H å de fastigheter, som, efter det senaste uppgift aflämnats, blifvit införda i jordregistret eller undergått förändring beträffande namn eller registernummer.

§ 36.

I fråga om öfverlämnande till vederbörande domhufvande af afskrift utaf jordregistret för uppläggande af nya fastighetsböcker gälle hvad särskildt varder stadadt.

§ 37.

För köping och annan därmed jämförlig ort, skall, ändock att där finnes tomtindelning såsom i stad, jordregister uppläggas och föras efter de för landsbygden gällande bestämmelser, så vidt ej Konungen på särskild framställning annorlunda förordnar.

§ 38.

Har en i jordregistret införd fastighet uteslutits ur jordeboken eller har fastighet öfverflyttats från en socken till annan eller bör på grund af sådant Konungens förordnande, som i § 37 afses, fastighet afföras ur jordregistret, skall förste landtmätaren, sedan anteckning om åtgärden verkställts i jordregistret, med rödt öfverlinjera fastighetens upplägg eller, där detta upptager äfven annan fastighet än den åtgärden afser, de uppgifter angående fastigheten, som må hafva införts i kolumnerna 2—11 af vederbörande rum.

§ 39.

Tryckta blanketter såväl till jordregistret som till de i denna förordning föreskrifna förteckningar och utdrag skola på allmän bekostnad genom Landtmäteristyrelsen tillhandahållas.

§ 40.

Denna förordning skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 19 , dock med följande inskränkingar:

1) att bestämmelserna i §§ 28 och 31 om öfversändande af utdrag af jordregistret till vederbörande domhufvande och i § 32 om återställande till honom af uppgift, hvarom där stadgas, icke skola tillämpas förrän särskild föreskrift därom meddelats;

2) att uppläggandet af jordregister för de socknar i Kopparbergs län, för hvilka jordeböcker icke blifvit upprättade i enlighet med Kammarkollegii kungörelse den 28 januari 1870, påbörjas först i den mån nya jordeböcker fastställts; samt

3) att där eljest med hänsyn till särskilda förhållanden i någon ort hinder skulle möta mot uppläggande af jordregister enligt denna förordning, med re-

gistrets uppläggande må anstå, efter ty Konungen på därom gjord framställning förordnar.

Sedan de i § 22 uppräknade handlingar blifvit för en socken öfverlämnade till landtmäterikontoret, skola beträffande förändringar inom denna socken i fråga om fastigheters namn, nummer med mera de i kungörelsen den 31 december 1887 angående anteckning i lagfarts- och inteckningsböckerna om förändringar af fastigheters namn, nummer och skattetal med mera gifna föreskrifter ej vidare tillämpas.

Förslag till lag angående ändrad lydelse af § 21 i lagen den
27 juni 1896 om hemmansklyfning, ägostyckning och
jordafsöndring.

§ 21.

Afhandling rörande jordafsöndring för alltid, hvilken handling skall innehålla så noggrann beskrifning å den afsöndrade jordens storlek, läge och gränser, att någon osäkerhet därom ej kan uppstå, skall ingifvas till Konungens Befallningshafvande, som har att, därest afhandlingen såväl med hänsyn till afsöndringens storlek som ock i öfriga afseenden är med denna lag öfverensstämmande, meddela fastställelse å afsöndringen samt *tillse att, innan beslutet om fastställelsen till sökanden utlämnas, den afsöndrade lägenheten varder i jordregistret införd.*

Innan ärendet af Konungens Befallningshafvande afgöres, må, där så nödigt finnes, yttrande af landtmätare inhämtas.

**Förslag till lag angående ändrad lydelse af § 8 i lagen den
25 maj 1905 rörande afgäld från afsöndrad lägenhet.**

§ 8.

Vid meddelande af beslut, som i 5 eller 6 § afses, skall Konungens Befallningshafvande tillse, att lägenheten varder i jordregistret införd, där så ej redan skett, och skall anteckning om Konungens Befallningshafvandes beslut ske i kronans jordebok.

Förslag till förordning angående ändrad lydelse af § 6 i Kungl. förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrifning.

§ 6.

Före mantalsskrifning å landet bör häradsskrifvaren hafva enligt bifogade formulär N:r 2 upplagt mantalslängd, upptagande i alfabetisk ordning och med utsättande af jordeboksnummer, där sådana finnas, alla hemman och lägenheter, verk och inrättningar inom distriktet äfvensom deras ägare och innehafvare i enlighet med den vid senaste mantalsskrifning upprättade längd, för så vidt icke dåvarande förhållanden, enligt hvad känt är, undergått förändring; börande omedelbart efter hvarje sålunda upptagen särskild fastighet införas dit hörande torp och andra lägenheter.

Sedan de i § 35 af förordningen om jordregister omförmälda förteckningar öfversändts till häradsskrifvaren, skall i mantalslängden för de fastigheter, som upptagas i jordregistret, jämväl införas deras registerbeteckning.

MOTIV.

Motiv till förordningen angående jordregister.

Inledning.

Många och viktiga äro de intressen, för hvilka fast egendom utgör föremål, och redan på ett tidigt kulturstadium yppades därför behof af urkunder till upplysning om de rättigheter och förpliktelser, som voro förenade med innehaf af sådan egendom. Att staten för sitt ändamål kräfde skatter eller tjänstbarheter af jordägarna gaf upphof till jordeböcker och därmed jämförliga register. Jordägare, hvilka såsom staten, kyrkor, kloster eller andra stiftelser förvärfvat ett större antal fastigheter, brukade mångenstädes öfver dem upprätta böcker, upptagande fastigheternas namn eller beteckning, läge och beståndsdelar samt, därest fastigheterna utarrenderats, brukarens namn och legan, stundom äfven utdrag eller afskrifter af åtkomsthandlingar. Viktigare än dessa sistnämnda böcker, som kunna anses tillkomna blott för ägarens enskilda behof, äro de urkunder, hvilka efterhand började hos offentlig myndighet föras öfver rättshandlingar, som angingo fast egendom, såsom köp, pantsättning, upplåtelse af nyttjanderätt och servitutsrätt. Då dessa urkunder, hvilka i allmänhet till en början hade form af fortlöpande anteckningar eller protokoll, på grund däraf under tidernas längd erhöilo stor vidlyftighet, kunde de endast i ringa mån tillfredsställa behofvet af lätt tillgängliga upplysningar om de förhållanden, för hvilka de skulle redogöra. I stället för eller vid sidan af protokollen upprättades därför vid mera utvecklade samhällsförhållanden andra urkunder, ägnade att lämna en mera öfverskådlig bild af de förhållanden, som upptagits eller fortfarande upptogos i protokollen. Under det att dessa sistnämnda förts efter tidsföljd, ordnades innehållet i de nya urkunderna efter materialets inre samhörighet. Denna fattades väl olika på skilda tider och ställen, men inom de rättssystem, som för oss äga det största intresset, har man med insikt därom att, medan rättigheterna och deras innehafvare växla, rättigheternas föremål är jämförelsevis konstant, inrättat de nya urkunderna sålunda, att alla anteckningar af visst slag, som röra en och samma fastighet, ock införas å samma blad eller upplägg. Försedda med realfolier hafva ifrågavarande urkunder blifvit hvad vi kalla fastighetsböcker.

För uppläggandet af fastighetsböcker förutsattes emellertid icke blott att jordens fördelning i särskilda fastigheter hunnit så långt, att de olika ägo-

Katastrern och dess betydelse för fastighetsböckerna.

väldena blifvit i någon mon bestämda eller bestämbara, utan äfven att tillförlitliga matriklar finnas, i hvilka fastigheterna, eller närmast de, som kunna blifva föremål för enskildas förfoganden, upptagas under konstanta beteckningar. Att fastighetsböckerna till underlag hafva för sådant ändamål enkom upprättade matriklar torde vara ett sällsynt undantag, utan hafva hvad särskildt landsbygden angår i sådant afseende mestadels användts redan befintliga urkunder af det slag, som ofvan omförmälts under namn af jordeböcker. Bortsett därifrån att en person kunde äga flere jordområden, de där på grund af läge eller af annan anledning kommo att behandlas såsom särskilda fastigheter, måste det antagas att jordens uppdelning i enheter för beskattningsändamål, sådan denna fanns angifven i jordeböckerna, motsvarade den fördelning af jorden i särskilda ägovälden, som vid tiden för jordeböckernas tillkomst var för handen. Att de böcker, hvilka afsågo att lämna en ordnad översikt af de enskilda rättsförhållanden, som rörde fastigheterna, skulle anknytas till jordeböckerna, låg därför nära till hands. Mellan dessa två slag af urkunder förefinnes emellertid äfven ett rent inre samband. Jordeböckerna skulle angifva hvarje fastighets skatteförmåga i och för sig eller i jämförelse med andra fastigheter. Det mått eller tal, i hvilket denna förmåga uttrycktes, kunde eller borde kunna lämna en utgångspunkt för bedömande af fastighetens värde, och utrönandet häraf är ju en omständighet af allra största vikt vid de rättshandlingar, som i främsta rummet upptagas i fastighetsböckerna, nämligen köp och förpantning af fast egendom. Å andra sidan kunna fastighetsböckerna omedelbart eller genom hänvisning till protokollsböcker lämna uppgifter af stort intresse för fastighetsbeskattningen såsom om fastigheternas storlek, försäljningsvärde, arrende eller hyra, som för dem erlagges, servitutsförhållanden och dylikt. I allmänhet lär det kunna sägas att, ju bättre jorde- och fastighetsböcker hvar för sig motsvara sin egentliga uppgift, desto bättre ägnade äro de att tjäna hvarandras syften.

De förhållanden, som upptogos i jordeböckerna, framstodo emellertid för staten själf såsom de viktigare, och de förändringar, som de för olika ändamål upprättade längderna öfver jordegendomar tid efter annan undergått, hafva mestadels berott på behovet af reformer i fråga om jordbeskattningen i syfte af skattens fördelning efter förmågan att bära densamma. För den tidigaste jordbeskattningen lærer en mer eller mindre tillförlitlig beräkning af bruttoafkastningen i allmänhet legat till grund. Då efter hand allt flere områden belades med odling och nya fastigheter således uppstodo, kommo dessa ofta nog att skattläggas enligt andra metoder än de äldre fastigheterna eller ock att lämnas obeskattade. Vid stigande kultur kunde ett mera intensivt tillgodogörande af de naturliga tillgångarna betydligt öka afkastningen samt mängden gång möjliggöra en delning af de gamla enheterna i flere bruknings-

delar, som hvar för sig i fråga om afkastningens storlek motsvarade det vid en tidigare skattläggning för en beskattningsenhet fastställda mått. Men ej nog med att grundvalen för skattefördelningen så småningom blef föråldrad, äfven andra anledningar påkallade en omreglering af fastighetsbeskattningen. Flerestädes, där befrielse från eller lindring i de jorden i allmänhet äliggande bördor medgifvits vissa stånd eller för visst slags jord, hade privilegierna fått kvarstå efter det anledningen till deras tillkomst bortfallit. För aflägsnandet af de i nämnda hänseenden eller eljest under tidernas lopp uppkomna ojämnheter i jordbeskattningen fanns ej annan utväg än en ny, helst samtidig skattläggning af alla fastigheter efter möjligast likformiga grunder.

Reformarbetet på detta område började på 1700-talet och har gifvit upphof till den moderna katastern. Med kataster (capitastrum) betecknades i äldre tider en längd öfver dem, som voro skyldiga att betala skatt per hufvud. Från denna betydelse, i hvilken ordet ungefär motsvarar hvad vi kalla mantalslängd, har kataster öfvergått att beteckna en jordebok, i hvilken de för fastigheternas uppskattning viktigaste förhållanden såsom deras beståndsdelar med dessas areal, användning, beräknade nettoafkastning o. s. v. noggrant angifvas. Den uppfattning har nämligen allt mera gjort sig gällande att ett tillfredsställande ordnande af fastighetsbeskattningen förutsätter en omsorgsfullt verkställd beräkning af fastigheternas nettoafkastning, hvilken beräkning i sin ordning kräfvär en undersökning af de väsentligaste bland de förhållanden, som inverka på afkastningsförmågan. För katasterarbetena upprättas till en början ett register öfver alla fastigheter med angifvande af deras särskilda beteckningar. För hvarje fastighet upptecknas på enahanda sätt de särskilda delar (skiften eller ägor af olika slag), hvaraf den består. En sådan förteckning öfver de särskilda fastighetsdelarne eller, såsom de i sammanhang med katasterverk pläga kallas, parcellerna är för katastern nödvändig. Lika oundgängligt är ej behovet af karta, men för att kunna förekomma luckor eller dubbelföringar, påvisa motsvarigheten mellan de på marken befintliga och de i förteckningen upptagna parcellerna samt afgöra andra möjligen uppstående frågor om parcellförteckningens riktighet är katasterns fullständigande med kartverk af största vikt. Vidare uppmätas parcellerna, hvilket naturligtvis vanligen sker jämsides med deras affattande å karta. För bedömande af parcellernas afkastningsförmåga tages hänsyn, utom till deras storlek, äfven till deras brukningssätt och naturliga beskaffenhet. Om ock afkastningen kan vara olika allt efter det ändamål, hvartill jorden användes, kommer dock i allmänhet endast det förhandenvarande brukningssättet i betraktande, då det nämligen antages att jorden användes på det sätt, som kan väntas medföra den största afkastningen. Inom de hufvudgrupper (åker, äng etc.), i hvilka parcellerna fördelas med hänsyn till brukningssättet, klassificeras de efter jor-

dens godhet, därvid de jämföras med parceller, som antagas såsom normala. Till samma klass komma alltså de parceller att hänföras, hvilka kunna antagas gifva lika stor afkastning af samma areal. Genom jämförelse mellan bruttoafkastningen, beräknad såsom medelgod, och den antagna produktionskostnaden (bonitering), erhålles nettoafkastningen (den rena afkastningen). När för hvarje parcell de särskilda omständigheter, efter hvilka dess nettoafkastning blifvit beräknad, införts i katastern, kan hela fastighetens nettoafkastning och därmed äfven dess skatteförmåga angifvas genom en enkel räkneoperation.

Då upprättandet af en kataster måste kräfva stora kostnader, är det naturligtvis angeläget att tillse att densamma kan blifva användbar under en längre tidsrymd. För detta ändamål fordras, utom det att arbetet med dess upprättande koncentreras till kortast möjliga tid, äfven att inträffande förändringar i fråga om de förhållanden, som upptagits i katastern, varda där anmärkta. Lättast sker detta, om förändringarna angå fastigheternas eller parcellernas omfång och dylikt. Förändringar, som röra grunderna för klassificeringen af en parcell, kan det däremot ofta nog finnas ogörligt att införa i katastern, då nämligen en jämkning beträffande en parcell skulle kunna nödvändiggöra en rubbning af klassifikationen i dess helhet. Hvad bruknings sättet angår skulle en förändring lättare kunna anmärkas. En förändring härutinnan antages emellertid alltid afse vinnande af högre afkastning, och då det med hänsyn till det allmännas intresse af kulturens stegring ej anses lämpligt att det arbete, som härför nedlägges, omedelbart föranleder en högre taxering af fastigheten, pläga förändringar af detta slag ej beaktas förrän vid de mera omfattande revisioner af katastern, som tid efter annan måste företagas. Vid dylika revisioner kunna ock inträffade förändringar i fråga om grunderna för klassifikationen af parcellerna komma i betraktande.

Det är af det föregående klart att katastern är synnerligen ägnad att tjäna till grundval för fastighetsboksvesendet. Parcellförteckningen med tillhörande karta möjliggör ett individualiserande af fastigheterna, som motsvarar krafvet på specialisering af inskrifningarna i fastighetsböckerna. Den, som vill förvärfva äganderätt eller annan rätt till fast egendom, kan från katastern förskaffa sig viktiga upplysningar om fastigheten och dess värde. Före avslutandet af köp- eller arrendeaftal angående fast egendom torde visserligen knappt någon underlåta att om fastigheten förskaffa sig jämväl andra uppgifter än sådana, som kunna erhållas från katastern, men för bedömande af den säkerhet för intecknad fordrön, som en fastighet i och för sig kan erbjuda, bör i regeln katastern kunna lämna nog material. Ur kostnads- och bekvämlighetssynpunkt är därför en god kataster af stor betydelse för ordnandet af de förhållanden, som angå fastighetskrediten.

För fastighetsböckernas anpassande efter katastern fordras icke blott att fastigheternas beteckning i båda urkunderna bringas i samband utan äfven att inträffande förändringar i fråga om de uppgifter i katastern, som tjäna till att individualisera fastigheten, ock komma till synes i fastighetsböckerna. Huru långt öfverensstämelsen mellan fastighetsböcker och kataster skall genomföras beror för öfrigt på den uppgift, som anvisats för katastern. Denna uppgift kan vara så vidsträckt, att fastighetsböckerna framstå såsom en integrerande del af katasterverket.

Den öfersikt af den nya ordningen för fastigheternas registrering till tjänst för beskattningsändamål och fastighetsboksväsendet, som nu meddelats, har afsett att gifva en bild af katastern i dess så att säga typiska form. En kortfattad redogörelse för den faktiska gestaltningen af katasterväsendet och därmed jämförliga inrättningar i några främmande länder torde emellertid ock vara på sin plats.

Den preussiska monarkien omfattar som bekant en mängd smärre områden, hvilka vid olika tider inkorporerats efter att förut hafva utgjort stater med egen styrelse eller ock ingått i andra sådana stater. Från början kunde i följd häraf de särskilda landsdelarna ej annat än förete stor olikhet beträffande fastighetsbeskattningen, men i den mån de sammansmälte till ett helt måste det framstå såsom en angelägenhet af största vikt att utjämna förefintliga skiljaktigheter i fråga om skattläggningsmetoder, skattebördornas storlek och skyldigheten att deltaga i desamma. Den omreglering, som tid efter annan allt ifrån år 1810 blifvit utlofvad och beträffande enskilda landsdelar, exempelvis Westfalen, jämväl påbörjats genom katastrering, slutfördes genom lagarna af den 21 maj 1861, hvilka sedermera utsträckts till nyförvärfvade landsdelar samt efter hand fullständigats. En lag af den 14 juli 1893 har upphäft fastighetsskatten till staten, men i stället har medgifvits upptagande af sådan skatt för kommunala behof, och de förutvarande bestämmelserna rörande grunderna för fastighetsbeskattningen hafva i allt väsentligt lämnats oförändrade.

*Utländsk lagstiftning:
Preussen.*

Genom 1861 års lagar skildes den egentliga grundskatten («Grundsteuer») från byggnadsskatten («Gebäudesteuer»), hvilken senare emellertid skulle åsättas icke blott byggnader utan ock tillhörande tomter och trädgårdar, de senare om arealen ej öfversteg visst mått. Från grundskatt befriades en mängd fastigheter såsom de, hvilka tillhörde staten eller voro afsedda för vissa offentliga ändamål, äfvensom de jordområden, för hvilka byggnadsskatt skulle utgå. Grundskatten, bestämd till ett visst belopp för hela konungariket, fördelades på de särskilda egendomarna efter deras nettoafkastning, beräknad genom

parcellkatastrering. Boniteringen verkställdes af särskilda kommissioner med biträde af landtmätare. Upprättandet af katasterkartorna skulle så vid möjligt ske med begagnande af förut befintliga kartor, hvilka dock skulle granskas samt i mån af behof beriktigas. Blott i nödfall skulle nymätning företagas. På kartbladen erhöles parcellerna med undantag af de skattefria löpande nummer. Efter sin ordningsföljd infördes de i ett för visst område upplagdt jordregister (»Flurbuch»), som för hvarje parcell upptog dess läge, areal, brukningssätt och beräknade nettoafkastning jämte ägarens namn. I detta register antecknades för öfrigt äfven de fastigheter, för hvilka grundskatt icke erlades. För samma område som jordregistret upprättades med ledning af detta en annan förteckning, »Grundsteuermutterrolle», hvilken i en särskild afdelning (»Artikel») för hvarje ägare sammanförde alla honom tillhöriga fastigheter inom området med angifvande af parcellernas nummer, areal, brukningssätt, beräknade nettoafkastning samt skattebeloppet. De fastigheter, för hvilka byggnadsskatt skulle utgå, antecknades ytterligare i en tredje bok, »Gebäudesteuerrolle». En detaljuppmätning af sådana fastigheter var ej erforderlig, utan skulle, om en närmare specialisering komme att föranleda tidsutdräkt och kostnader, deras sammanlagda areal upptagas. I stället för nettoafkastning angafs beträffande dem det beräknade hyres- eller arrendevärdet.

Efter katastreringen kunna fastigheterna — med någon skiljaktighet för olika provinser — betecknas genom angifvande af det område (»Kataster-gemeinde», »Gemarkung»), som vid katastreringen utgjort en enhet, nummer eller littera å det fält (»Flur»), hvori fastigheten ingår, eller nummer å det kartblad, å hvilket densamma affattats, och slutligen nummer å den eller de parceller, hvaraf fastigheten består.

I fråga om parcellernas numrering är att märka, att när en å den ursprungliga katasterkartan upptagen parcell (»urparcell») förändras antingen till sin form (genom delning eller gränsreglering etc.) eller till sin natur (t. ex. genom förvandling från åker till byggnadstomt eller omvänt), den sålunda förändrade parcellen skall erhålla nytt nummer efter löpande sifferföljd, under hvilket dock (såsom nämnare) tecknas urparcellens nummer till angifvande af den nya parcellens ursprung och läge på kartan, så att det nya numret i själfva verket kommer att bestå af ett bråk. Om exempelvis parcellen n:o 15 delas i tre och högsta förutvarande parcellnumret är 370, betecknas de nya parcellerna med respektive n:ris $\frac{371}{15}$, $\frac{372}{15}$, $\frac{373}{15}$. Delas en sådan ny parcell i sin ordning, bildas på enahanda sätt för de nya delarna nummer i bråkform, hvarvid dock urparcellens nummer fortfarande användes såsom nämnare. Efter klyfning af parcellen n:o $\frac{371}{15}$ skola, om nästa lediga parcellnummer är 419, delarna alltså betecknas med n:ris $\frac{419}{15}$ och $\frac{420}{15}$. Vid en mycket långt gången delning af stora parceller — i Preussen är rätten till jorddelning

obegränsad — kan dock täljaren i den sista stamparcellens nummer användas såsom nämnare, därvid hänvisning till urparcellens nummer lämnas genom att sätta detta inom parentes framför sista stamparcellens täljare. Parcellen n:o $\frac{420}{15}$ i nyss anförda exempel skulle följaktligen, om antydda förutsättning antoges vara förhanden, äfven kunna betecknas med numret $\frac{420}{(15)371}$. Har en parcell uppstått af flere äldre parceller eller delar af sådana, användes af de förutvarande numren blott ett, i regeln den största parcellens nummer, såsom nämnare med bifogande dock af förkortningen »etc.». En parcell, bildad af de äldre parcellerna n:ris 30, 31 och 32 skall sålunda, om af dessa parcellen n:o 30 är den största samt högsta förutvarande parcellnummer är 275, erhålla beteckningen n:o $\frac{276}{30}$ etc. Med hänsyn till den förbindelse, som, på sätt nedan förmäles, äger rum mellan katastern och fastighetsböckerna, är emellertid föreskrifvet att en parcell eller del därpå i regel icke må förenas med en annan parcell under samma nummer, om de båda parcellerna äro upptagna på särskilda upplägg i fastighetsboken eller enligt denna äro hvar för sig besvärade med inteckning eller eljest bilda särskilda rättsobjekt. Fastmera gäller att en parcell skall fortbestå såsom sådan äfven om den kommer att tillhöra samma ägare som grannparcellen och är af enahanda kulturart. Numret å en parcell, som delats, kan för framtiden ej komma till användning annorledes än såsom nämnare i bråknummer. Uppstår en ny parcell icke af en redan befintlig utan af förut skattefri och därför icke med nummer försedd mark (t. ex. jord som torrlagts vid sjösänkning, väg, som öfvergår till enskild egendom, etc.), betecknas parcellen med ett bråktal, däri täljaren utgör första lediga parcellnummer och nämnaren numret på närmast belägna parcell. För att utmärka att i detta fall nämnaren ej angifver parcellens ursprung utan blott dess läge, sättes framför nämnaren bokstafven »O», hvarigenom nämnaren betecknas såsom »orienteringsnummer». En parcell af ifrågasvarande slag kan sålunda betecknas med exempelvis numret $\frac{201}{O14}$.

Befinnes arealen af en parcell vara orätt angifven, skall ock vid felets rättande nytt nummer åsättas. Om de byggnadstomter, som kunna ingå i en parcell, förändrats till sin form genom uppförande eller borttagande af en byggnadsdel, eller om uti katastern antecknats att en hel byggnad nyuppförts eller rifvits, eller om en förut å kartan icke upptagen byggnad blifvit där inlagd, skall parcellen, äfven om dess omfång ej undergått någon förändring, erhålla nytt nummer.

De tre skatteböckerna »Flurbuch», »Grundsteuermutterrolle» och »Gebäudesteuerrolle» kunna väl vid sidan af sin egentliga uppgift ock lämna ett rikt material för geometriska och topografiska framställningar, men afse icke att tjäna till ledning vid bestämmande af gränserna mellan de särskilda fastig-

heterna. Det var i fråga om katasterns upprättande stadgadt att, där tvist rådde om gränserna samt denna ej kunde omedelbart biläggas, fastigheterna skulle utan förfång af någons rätt upptagas med de gränser, som mest öfverensstämde med förhållandena på marken, samt att, om ett bestämmande af gränserna på detta sätt ej kunde ske, ifrågavarande fastigheter skulle upptagas såsom vederbörande ägares gemensamma tillhörighet.

För att katastern alltjämt må kunna så troget som möjligt angifva de bestående förhållandena skola alla inträffande förändringar i fråga om såväl fastigheterna själfva som äganderätten antecknas i böckerna. För ändamålet föres ett särskildt införingsprotokoll (»Fortschreibungsprotokoll»). Om på grund af ändrad användning skattefri jord öfvergår till skattskyldig eller omvänt, eller om jord, som förut varit skattefri eller underkastad grundskatt, bebygges, eller om såsom gårdstomt eller trädgård med byggnader förenad jord öfvergår till att vara antingen skattefri eller ock underkastad grundskatt, eller om beskattningsbara egendomar nybildas, eller om beskattade fastigheter i sin helhet eller till någon del förstöras eller på sådant sätt skadas, att de under en längre tid icke kunna lämna någon afkastning, har vederbörande ägare att göra anmälan om den inträffade förändringen samt förebringa den för beriktigande af skatteböcker och kartor erforderliga utredning vid äfventyr att denna eljest anskaffas på hans bekostnad. Föranledes ändring i katastern och kartorna af byggnad eller ombyggnad af järnvägar, kanaler eller dylika anläggningar, har anläggningens ägare att förebringa utredningen. I en del andra fall, såsom vid ändring af gränserna kring kommuner eller större eller mindre förvaltningsområden eller af landgränsen eller vid rättelse af materiella oriktigheter, har administrativ myndighet att föranstalta om ändringens införande. I fråga om ordningen för införandet af förändringar, som angå äganderätten eller föränledas af landtmäteriförrättningar, hänvisas till det följande.

För katasterarbetena äro i alla provinser anställda katasterkontrollörer, hvilka skola hvar inom sitt distrikt uppmärksamma och anteckna inträffande äganderättsförändringar, tillse att katasterböcker och kartor öfverensstämma med bestående förhållanden, utföra eller låta utföra de för katasreringen nödiga mätningarna, meddela utdrag af katasterböcker och tillhörande handlingar samt af befintliga kartor, tillhandahålla vederbörande ägare katasterböcker och kartor i de delar, som angå deras fastigheter, och i öfrigt stå dem till tjänst med tillgängliga upplysningar samt för andra myndigheters behof meddela utdrag eller afskrifter af katasterböckerna. Kontrollörerna lyda under provinsregeringarna, hos hvilka de ärenden, som angå katasterväsendet, handläggas af katasterinspektörer. Provinsregeringarna subordinera hvad katasterväsendet angår under finansministern.

Upprättandet af den genom 1861 års lagar införda kataster, i sammanhang hvarmed äldre katasterverk reviderades, kräfdde en tid af något mer än tre år. Katasterns successiva förnyelse åstadkommes till ej ringa del genom de skeende ägoregleringarna.

Hvad fastighetsböcker (»Grundbücher») angår ålade en hypoteks- och konkursordning af år 1722 underdomstolarne att upprätta fullständiga grund- och hypoteksböcker, i hvilka hvarje fastighet inom jurisdiktionen skulle erhålla särskildt upplägg enligt bestämdt formulär. Upprättandet af dessa fastighetsböcker, till hvilka flarestädes inom Preussen exempelvis i Berlin funnits föregångare, mötte emellertid stora svårigheter, icke minst med hänsyn till det oordnade skick, hvori jordeboksväsendet då befann sig. Ehuru ny förordning i ämnet utfärdades 1750, närmast afsedd för den då nyförvärfvade provinsen Schlesien men tillika innehållande föreskrifter till efterrättelse för domstolarne i de äldre provinserna, saknades ännu på 1770-talet fastighetsböcker på många ställen. Först nästa lag, 1783 års hypoteksordning, torde hafva framtungit uppläggandet af fastighetsböcker vid alla underdomstolar i den dåvarande preussiska staten. Men ännu i den för ungefär samma område utfärdade grundboksordningen af den 5 maj 1872 förutsattes att en eller annan fastighet, som bort upptagas i fastighetsboken, ej där erhållit något upplägg. I flertalet af de nyförvärfvade provinserna ordnades fastighetsboksväsendet först genom särskilda lagar under de tre sista årtiondena af 1800-talet. Den i anslutning till »Bürgerliches Gesetzbuch für das Deutsche Reich» af den 18 augusti 1896 utfärdade grundboksordningen af den 24 mars 1897 innehåller, ehuru likaledes afsedd för hela tyska riket, icke uttömmande bestämmelser för fastighetsboksväsendet, utan öfverlämnar åt lagstiftningen i de särskilda staterna att afgöra en mängd frågor såsom om ärendenas handläggning, om anordnandet af de officiella register, som enligt föreskrift i sistnämnda lag skola ligga till grund för beteckningen af fastigheterna i fastighetsböckerna, om dessa böckers uppställning och innehåll så vidt angår upptagandet i dem af meddelanden rörande förhållanden, hvilka ej ligga inom området för fastighetsböckernas egentliga uppgift, såsom köpeskillingar, taxeringsvärden, brandförsäkringsbelopp och dylikt samt om förfarandet för införande af fastigheter, hvilka vid fastighetsbokens uppläggande ej erhållit något folium*).

Förandet af fastighetsböcker tillhör i Preussen underdomstolarne (»Amtsgerichte»). Inskrifning af äganderättsförändringar verkställas på grund af upplåtelse eller aftal, som antingen ske muntligen inför rättens protokoll eller ock innefattas i handlingar, som upprättats af eller erkänts inför offentlig

*) I detta afseende innehåller en preussisk förordning af den 13 november 1899 detaljerade föreskrifter. De hafva emellertid här förbigåtts såsom varande af mindre intresse än de i viss mån analoga bestämmelserna i den österrikiska rätten om tillvägagångssättet vid uppläggandet af nya fastighetsböcker, för hvilka bestämmelser längre fram redogöres.

myndighet. De skriftliga handlingar (rättens protokoll öfver en muntlig upplåtelse, afhandlingar o. s. v.), som ligga till grund för inskrifningarna, skola för hvarje upplägg i fastighetsboken samlas till en akt (»Grundakt»), däri äfven en ordagraun afskrift af upplägget ingår. Fastighetsböckerna hafva realfolier, men grundboksordningen känner äfven ett slags blandade real- och personalfolier. Flere fastigheter, som tillhöra samme ägare och äro belägna inom samma jurisdiktion, kunna nämligen införas på gemensamt upplägg, för såvidt oreda ej är att där af befara. Fastigheter, som höra till ett familjefideikommiss, kunna införas på gemensamt upplägg äfven om de ligga inom skilda jurisdiktioner. Att sammanföra en fastighet med en annan så att de tillhopa bilda en enda fastighet är tillåtet allenast under den förutsättning att sådant ej kan antagas medföra oreda. En till läget bestämd del af en fastighet kan ej för sig intecknas med mindre den såsom särskild fastighet öfverföres till nytt upplägg, dock är sådant ej nödvändigt, om inteckningen afser vissa slags rättigheter såsom servituter samt det ej är att befara, att den särskildt intecknade fastighetsdelens kvarstående å upplägget för hela fastigheten skall vålla oreda. Innan en del af en fastighet öfverföres till nytt upplägg, måste till upplysning om dess storlek och läge företes styrkt utdrag af katasterböckerna jämte en af vederbörande katastertjänsteman styrkt karta. Ifrågavarande del skall vidare vara upptagen under särskildt parcellnummer i skatteboken, utan så är att ett sådant nummer enligt katastertjänstemannens uppfattning ej kan tydligt angifvas å kartan. Företeende af karta är dock ej erforderligt, om öfverföringen icke föranleder ändring i kartan eller om den sker på framställning af landtmätare efter slutad ägoreglering eller af behörig tjänsteman på grund af beslut om expropriation. Hvad nu sagts om företeende af karta gäller ock för det fall att en del af en fastighet utan att öfverföras till nytt upplägg varder särskildt intecknad. För kvotdelar af fastigheter kan öfverföring till annat upplägg icke ifrågakomma.

För betecknandet af de särskilda fastigheterna användes i de äldre preussiska lagarna allmänna bestämningar såsom nummer, namn, om sådant åsatts, natur (t. ex. »Rittergut», »Bauerngut», »Haus»), belägenhet inom viss kommun o. s. v. Såsom prof kan från ett vid 1783 års hypoteksordning fogadt formulär anföras en rubrik af följande lydelse: »N:o X. Das im Fürstenthum Schmaland und dessen Liebstädtischen Kreise gelegene freie Allodial-Rittergut Schleebach, zu welchem eine in dem benachbarten Mürtzischen Kreise gelegene und in den Hypothekenbüchern der Schwarzwaldischen Regierung besonders eingetragene Wiese, die Otterwiese genannt, gehört». Om enskildheter sådana som fastigheternas storlek var den intresserade hänvisad till forskningar på ort och ställe. Vid införandet af de preussiska hypotekslagarne i en del af provinsen Westfalen genom förordningen af den 31 mars 1834

åstadkoms för denna landsdel en förbindelse mellan den därstädes då i hufvudsak redan färdiga katastern och fastighetsböckerna. I denna förordning stadgades nämligen, att katastern skulle läggas till grund för fastighetsböckerna, att fastigheternas beteckning i katastern och jordregistret (»Flurbuch») skulle bibehållas i fastighetsböckerna samt att nämnda beteckning jämväl skulle noggrant angifvas i alla legala och notariella handlingar angående fast egendom. Dessa föreskrifter utsträcktes sedermera till återstoden af provinsen Westfalen. I de östra provinserna erhöles motsvarande förbindelse mellan katastern och fastighetsböckerna först genom 1872 års grundboksordning. Numera gäller som regel att fastighetsboken skall till betecknande af fastigheterna i enlighet med katasterböckerna angifva:

- 1:o) namnet å vederbörande »Gemarkung»,
- 2:o) kartbladets eller fältets nummer samt parcellnummer,
- 3:o) artikelnummer i »Grundsteuermutterrolle», nummer i »Gebäudesteuerrolle»,
- 4:o) fastighetens beskaffenhet (åker, äng, trädgård, hus, hus med tomt och trädgård etc.) och läge (gata, husnummer etc.),
- 5:o) areal (om denna ej framgår af katasterböckerna, skall sådant anmärkas) samt
- 6:o) nettoafkastning resp. arrende-(hyres-)värde.

I afseende å sättet för reformens genomförande gällde att domstolarne skulle erhålla afskrifter af skatteböckerna. Införande från katastern å respektive upplägg i fastighetsboken af uppgifterna om areal, beräknad nettoafkastning och dylikt ägde väl domstolarne i allmänhet verkställa efter hand, men vid handläggning af ansökningsärende, som föranledde inskrifning på ett upplägg, skulle i sammanhang med inskrifningen jämväl berörda uppgifter införas å upplägget, så att de kunde komma till synes i expeditionen i ärendet. Kunde i saknad af tillgång till skatteboken införandet af ifrågavarande uppgifter ej omedelbart äga rum, skulle anteckning å expeditionen ske därom, att fastighetsböckerna ännu icke bragts i öfverensstämmelse med skatteboken. Om enligt skatteböckerna tomter och trädgårdar, som ej hörde till ett fastighetskomplex, icke uppmätts, skulle uppgift om arealen införas i fastighetsboken först efter särskild begäran af vederbörande ägare, hvaremellertid uti expeditioner om sådan fastighet vid uppgiften om fastighetens beståndsdelar skulle fogas en anteckning att fastigheten icke uppmätts.

För bibehållandet af öfverensstämmelsen mellan katastern och fastighetsböckerna hafva respektive tjänstemän fått sig ålagdt att lämna hvarandra successiva meddelanden om inträffade förändringar. Öfver de äganderättsförändringar, som inskrifvas i fastighetsboken, har domstolen att utan tidsutdräkt tillsända katasterkontrollören en lista med angifvande enligt fast-

ställt formulär af fastigheternas beteckning, storlek, behållna afkastning, resp. hyres- eller arrendevärde, förutvarande och nye ägarens namn, fänget, köpeskillings belopp, särskildt för inventarier, om upplysning därom kan lämnas, vederbörande artikel i »Grundsteuermutterrolle» och nummer i »Gebäudesteuerrolle», band och blad i fastighetsboken, där inskrifningen skett, samt dagen för inskrifningen med mera. Katasterkontrollören antecknar i sitt införingsprotokoll innehållet af listan samt rättar eller fullständigar densamma i fall af behof, i hvad angår hänvisningen beträffande den nye ägaren till »Mutterrolle» och »Gebäudesteuerrolle». Har rättelse eller fullständigande i sådant hänseende skett, återställer kontrollören listan till domstolen, som efter vederbörlig anteckning i fastighetsboken ånyo öfversänder listan till kontrollören. Äganderättsförändringar, som bero på frivillig öfverlåtelse, införas i katastern allenast på grund af meddelandet från domstolen eller en af domstolen utfärdad urkund angående inskrifningen i fastighetsboken, hvaremot eljest timade förändringar (t. ex. genom arf, testamente, exekutiv försäljning, expropriation o. s. v.) varda, i regel efter anmälan af nye ägaren och på grund af företedda judiciella eller notariella handlingar, införda i katasterböckerna oberoende af inskrifning i fastighetsboken. Öfver sådana äganderättsförändringar, som införas i katastern utan att hafva varit upptagna på den från domstolen ankomna listan, skall katasterkontrollören lämna domstolen förteckning efter olika formulär allt eftersom en förändring beträffande fastighetens form eller natur varit förbunden med äganderättsförändringen eller icke. Förteckning skall jämväl lämnas å de införingar i katastern, som skett för att i »Mutterrolle» sammanföra flere artiklar till en eller dela en artikel i flere. De förteckningar, som i dessa fall tillställas domstolen, skola läggas till respektive grundakter. Då från en fastighet en del afskiljes, måste, på sätt i det föregående antydts, fastighetsdelens antecknande i katasterböckerna såsom särskild fastighet föregå dess öfverförande till nytt upplägg i fastighetsboken. Redan vid det provisoriska införande i katasterböckerna, som för detta ändamål äger rum, har kontrollören att definitivt bestämma, under hvilket artikelnummer i »Grundsteuermutterrolle» och nummer i »Gebäudesteuerrolle» den afskilda delen skall upptagas. Domstolen erhåller härom kännedom genom det utdrag af katasterböckerna, som skall företes af vederbörande sökande. Motsvarande upplysning har domstolen vid andra äganderättsförändringar, som icke äro förbundna med en ändring beträffande fastighetens form eller natur, att hämta från kontrollörens anmärkningar i här ofvan omförmälda lista. Om alla eljest timade förändringar i fråga om berörda nummer har kontrollören att i hvarje förekommande fall omedelbart underrätta domstolen. Bortsett från de fall, i hvilka med hänsyn till fastighetsboken flere artiklar förenas till en eller en artikel uppdelas i flere, har katasterkontrollören att så vidt

möjligt undvika ändring i artikelnumreringen för fastigheter, som ej bytt ägare. Om fastigheter, som förut varit införda å skilda upplägg i fastighetsboken, sammanföras på ett upplägg, skall domstolen därom genast underrätta katasterkontrollören, så att denne, i händelse fastigheterna förut äro införda i särskilda artiklar i »Mutterrolle», må kunna sammanföra dem i en artikel. Utom de meddelanden, som ingå under årets lopp, skall domstolen för hvarje år, efter det skatteböckerna slutberiktigats, erhålla transsumt af dem från kontrollören. Hafva nya sådana böcker upplagts, lämnas i stället afskrift af dessa. I omförmälda transsumt antecknar kontrollören blott sådana förändringar, som äro förbundna med en ändring beträffande fastigheternas form eller natur, parcellernas numrering eller åbyggnaderna och deras beteckning, däremot ej sådana, som blott bero på ombyte af ägare. Domstolen har i sin ordning att i dessa transsumt likasom ock i de afskrifter af katasterböckerna, som erhållits för fastighetsbokens uppläggande, i särskilda kolumner lämna hänvisning till det band och blad i fastighetsboken, där fastigheten införts, till numret å den grundakt, som bildats för fastigheten, och — med angifvande af årgång och nummer — jämväl till det transsumt, i hvilket ytterligare uppgifter om fastigheten meddelats från katasterförvaltningen. Omförmälda afskrifter och transsumt kunna alltså begagnas såsom ett register öfver alla fastigheter inom jurisdiktionen och gifva upplysning, huruvida en viss fastighet erhållit upplägg i fastighetsboken samt om en genom delning eller annorledes inträffad förändring skett under katasterförvaltningens medverkan. Med ledning af de inkomna transsumten har domstolen att i fastighetsboken verkställa de ändringar, som äro erforderliga för öfverensstämelsen med katastern och för hvilkas företagande annan ordning ej är föreskrifven. Sådana ändringar i katastern, som stå i samband med en i fastighetsboken ännu icke inskrifven äganderättsförändring, få ej införas i fastighetsboken allenast på grund af det från kontrollören ankomna transsumtet. I händelse af ovisshet, huruvida en förändring i äganderätten föreligger, likasom ock då eljest af en eller annan anledning en ändring ej omedelbart kan införas i fastighetsboken, har domstolen att vända sig till katasterkontrollören för erhållande af nödiga upplysningar.

En felaktig uppgift i katastern om äganderätten till en viss fastighet kan kontrollören beriktiga endast efter samråd med domstolen. För rättelsens företagande fordras att den person, om hvars antecknande i katastern såsom ägare är fråga, ock enligt fastighetsbokens föranledande är att anse såsom ägare eller låter sitt fång till fastigheten inskrifvas i fastighetsboken. Äro gränserna kring en viss fastighet orätt återgifna på katasterkartan, äger kontrollören att, med rågrannarnas begifvande, bringa katastern i öfverensstämmelse med förhållandena på marken, om det skäligen kan antagas att skilj-

aktigheten beror på något vid katasterkartans upprättande begånget fel. Därest rågrannarna vitsorda att gränserna äro rätt återgifna på en vid katasterkartans upprättande använd äldre karta, kan ock kontrollören rätta katastern i enlighet med den äldre kartan. I sistnämnda två fall kan rättelsen verkställas utan att hafva föregåtts af motsvarande inskrifning i fastighetsboken. Är det däremot att antaga, att en förefintlig skiljaktighet mellan katasterkartan och förhållandena på marken beror på en förändring af gränserna, kan katastern rättas blott efter inskrifning i fastighetsboken af det fäng, som medfört förändringen af gränserna. I händelse af ovisshet, huruvida en gränsförändring eller blott ett fel i katastern föreligger, har kontrollören att sätta sig i förbindelse med domstolen för att söka få frågan löst. Om de ändringar i katastern, som ske vid rättande af fel i katasterkartan, åligger det kontrollören att i hvarje särskildt fall underrätta domstolen, som har att omedelbart införa ändringen i fastighetsboken, därest ej om ändringens behörighet tvekan uppstår, som föranleder inhämtande af vidare upplysningar från katasterkontrollören.

Befinnes en i fastighetsboken från katastern införd uppgift om en fastighets storlek oriktig, skall domstolen ex officio och utan inhämtande af ägarens samtycke verkställa erforderlig rättelse, om icke efter den oriktiga uppgiftens införande i fastighetsboken tredje man förvärfvat någon rätt, på hvilken uppgiftens riktighet inverkar, och frågan förty bör afgöras genom rättegång. Kommer domstolen under sin ämbetsutöfning till den öfvertygelsen, att misstag begåtts vid uppläggandet af ett blad i fastighetsboken, bör den låta göra en lämplig anmärkning i fastighetsboken till förebyggande af vidare menliga följder af felet. Därjämte är det en hvar, hvilkens rätt är däraf beroende, obetaget att genom rättegång åstadkomma en pröfning af fastighetsbokens öfverensstämmelse med katastern och påyrka en rättelse i den förra. Om skiljaktigheter mellan fastighetsboken och katastern eller tvifvelsmål om fastigheters identitet föreligga samt frågan ej kan utredas genom infordrande af upplysningar från katasterförvaltningen eller förhör med vederbörande ägare inför rätta, kan undersökning på ort och ställe företagas af katasterkontrollören eller — fastän undantagsvis — af domstolen äfvensom ny mätning af ett större eller mindre område genom katasterförvaltningens försorg äga rum.

Vid ägoregleringar (»Auseinandersetzen») träda de nya skiftena i allo i de gamlas ställe. Under förrättningens gång möter det därför ej svårighet att föryttra eller med inteckning besvära en fastighet i dess helhet, eftersom det nya ägoväldet i fastighetsboken representeras af det gamla. Lika litet hindrar en pågående ägoreglering afyttrandet af delar af fastigheter eller parceller, intill dess förrättningen fortskridit till upprättandet af den handling, som kallas »Auseinandetzungsplan», ty så länge katasterparcellerna finnas

i sitt gamla läge på marken, kan katasterförvaltningen företaga den delning af parcellerna, som måste föregå inskrifningen i fastighetsboken. Annorlunda ställer sig förhållandet efter upprättandet af berörda handling. Denna plan med tillhörande karta utvisar hvad delägarne efter delningsgrund tillkommer och hvad de genom förrättningen skola erhålla i jord, penningar eller andra förmåner, men angifver ej den katastermässiga beteckningen på de nya ägorna. Bestämmandet af denna tillhör ej skiftesmannen utan katasterförvaltningen och kan erfordra lång tid, särskildt för de beräkningar som måste göras för beskattningsändamål. Är t. ex. fråga om försäljning af en del af en fastighet till byggnadstomt, riktar sig intresset naturligtvis på dess blifvande läge. För att fång till en sådan del skall kunna inskrivas i fastighetsboken, användas i dylika fall af landtmätaren utfärdade »Abfindungsbescheinigungen» eller »Planatteste», som angifva, hvilka särskilda ägostycken skola vid ägoregleringen lämnas i stället för de i fastighetsboken införda katasterparcellerna. För de talrika fall, då det nya skiftet eller den del däraf, om hvars försäljning är fråga, icke till fullo motsvarar en förutvarande katasterparcell, måste emellertid en annan utväg sökas. Domstolen lär i sådant fall hafva att öfverföra (den förutvarande) katasterparcellen till ett nytt upplägg, där densamma antecknas såsom tillhörig säljare och köpare efter hvars och ens andel.

De vidtgående ändringar i såväl katastern som fastighetsboken, hvilka föranledas af en ägoreglering, kunna verkställas redan före förrättningens avslutande, så snart blott en definitivt fastställd »Auseinandersetungsplan» föreligger. Ändringarna i katastern ske då på provinsregeringens föranstaltande, under det att landtmäterimyndighet har att begära ändring i fastighetsboken, dock blott om vederbörande rättsägande därom hos myndigheten gör framställning. Efter förrättningens slut skola de jämkningar, som emellertid kunna hafva ägt rum i berörda plan, införas i katastern genom provinsregeringens försorg. Har på grund af fastställd »Auseinandersetungsplan» en ändring införts i fastighetsboken, åligger det landtmäterimyndigheten att till införande i denna bok ock anmäla i planen till äfventyrs verkställda jämkningar. Landtmäterimyndighetens skyldighet att efter skiftets slut hos domstolen göra anmälan om timade ändringar är för öfrigt inskränkt till några få fall, såsom då ändringen berör ett i fastighetsboken antecknad rätts- eller sakförhållande.

Beträffande *de smärre tyska staterna* gäller som regel att de äga katasterinrättningar och att fastigheterna i deras fastighetsböcker upptagas med katastermässiga beteckningar. En närmare redogörelse för katastern och fastig-

De smärre tyska staterna.

hetsbokföringen i dessa stater skulle emellertid föra allt för långt, helst flerstädes, t. ex. i *Bayern* fastighetsboksväsendet är ordnad efter olika system i olika delar af landet.

Österrike.

Arbetet för ett ändamålsenligt ordnande af fastighetsbeskattningen började i *Österrike* långt tidigare än i Preussen, men resultatet vanns detta oakadt ej förrän efter fullbordandet af katastern i sistnämnda land. Genom ett patent af den 7 september 1718 påbjöds inrättandet af en parcellkataster för den då till habsburgska väldet hörande provinsen Lombardiet. Katastern, som blef färdig 1760, hvilat på en af tekniskt bildade landmätare verkställd uppmätning af fastigheterna jämte beräkning af deras nettoafkastning. Äfven i de tysk-österrikiska provinserna igångsattes under 1700-talet reformarbeten. Bland dem må nämnas den af kejsar Joseph II påbjudna skatteregleringen, hvilken åsyftade en jämn fördelning af skattebördorna. Vid den parcelluppmätning, som skedde för skatteregleringen, befanns att i Böhmen 36 %, i Mähren 38 % af all produktiv jord förut varit förbigången i skatteböckerna och därigenom undandragits beskattning. För att påskynda arbetet öfverlämnade man emellertid mången gång åt jordägarna själfva att verkställa uppmätningen af fastigheterna och vid beräkningen af afkastningen förfors ej heller med vederbörlig noggrannhet. På grund af de stora brister, som sålunda allt ifrån början kommo att vidlåda den af Joseph II inrättade katastern, återgick man redan under hans närmaste efterträdare i regeringen till den gamla ordningen för fastighetsbeskattningen. Men reformsträfvandena började på nytt med ett kejsarligt patent af den 23 december 1817. Genom detta föreskrefs att en på noggranna mätningar och undersökningar hvilande parcellkataster skulle upprättas och att, så snart för en provins en fullständig kataster bragts till stånd, densamma skulle läggas till grund för fördelningen af fastighetsskatten inom provinsen, hvaremellertid samma skatt i öfriga provinser skulle utgå efter förut vanlig ordning. Arbetena för den sålunda föreskrifna katastern bedrefvos ytterligt långsamt. Innan en kataster på grund af 1817 års patent hunnit upprättas för hela riket, hade missnöjet med katasterarbetenas resultat ledt till åtgärder för en ny allmän kataster. Upprättandet af en sådan påbjöds genom lagen den 24 maj 1869. Jämväl nu dröjde det länge, innan arbetet tog fart, men mot slutet af 1870-talet började det bedrifvas med sådan energi, att fastighetsskattens utskrifvande efter den nya katastern kunde påbjudas genom en lag af den 17 juni 1881. Den nya ordningen medförde för vissa kronländer en höjning i skattebeloppet, hvilken emellertid inträdde successivt under en öfvergångsperiod, som gick till ända 1892.

1869 års österrikiska lag är i väsentliga delar en efterbildning af motsvarande preussiska lagar af år 1861. Katasteruppmätningen betecknas i en år 1865 utfärdad instruktion såsom en ekonomisk uppmätning, hvilkens närmaste uppgift är att efter vetenskapliga grunder för hvarje kronland kommunvis och inom de särskilda kommunerna i enlighet med de faktiska besittningsförhållandena bestämma den skattskyldiga och den skattefria jordens rätta areal. Vid katasterarbetena komma sålunda allenast de förhandenvarande besittningsförhållandena i betraktande, men sedan gränserna kring en kommun bestämts, uppmanas vederbörande att tillse att gränserna kring de särskilda fastigheterna regleras och att eventuella tvister om besittningsrätt varda bilagda. Inträffar sådant medan katasterarbetena inom kommunen fortgå, har landtmätaren att vidtaga den ändring i kartor och utkast, som kan varda erforderlig. Afgöras förekommande tvister genom förlikning eller domstols utslag först efter det landtmätaren lämnat kommunen, tarfvas däremot särskild reklamation för åstadkommande af erforderlig rättelse.

Parcellerna numreras vid katastreringen i ordningsföljd efter sitt inbördes läge. Om en parcell delas i två eller flere, bildas för delarne nummer i bråkform på det sätt att stamparcellens nummer begagnas såsom täljare samt tal efter aritmetisk sifferföljd från och med 1 såsom nämnare. Vid klyfning af en genom delning uppkommen parcell användes fortfarande för en hvar af delarne stamparcellens nummer såsom täljare, hvarjämte nämnare bildas af det lägsta tal, som förut icke användts för sådant ändamål inom den ursprungliga stamparcellens område. För den händelse att en kommun nymätes, gäller som regel, att parcellerna skola behålla sina förutvarande nummer. Har emellertid för ett eller annat område genom anläggning af vägar, reglering af floder eller omfattande förändringar af annat slag en fullständig omgestaltning ägt rum af de förhållanden, som återgifvas å den gamla kartan, så att de nymätta parcellerna bestå af delar af gamla parceller eller gamla parceller upphört att finnas till såsom sådana, skall för detta område helt och hållet ny numrering verkställas.

Lagen af 1869 påbjöd en allmän revision af katastern hvart femtonde år. Katasterns upprättande hade emellertid kräft så mycken tid och kostnad, att man nöjt sig med anordnandet af en partiell revision, vid hvilken ock kulturändringar skola komma i betraktande. Eljest gäller i fråga om katasterns vidmakthållande att anteckning däri blott sker om sådana förändringar, hvilka angå besittningsförhållanden eller andra yttre förhållanden, som äro lätta att iakttaga. Om en fastighet byter innehafvare eller undergår förändring till sitt omfång, har innehafvaren att därom göra anmälan inom viss tid antingen hos beskattningsmyndighet eller hos landtmäterimyndighet. Är fråga om äganderättsförändring, kan anmälningsskyldigheten äfven fullgöras

genom begäran hos vederbörlig domstol om inskrifning af förändringen. Katasterlandtmätaren har att vid periodiskt återkommande besök i respektive kommuner verkställa de ändringar i katastern, som föranledas af inkomna anmälningar eller af inträffade ägoregleringar och klyfningar och hvilka icke anses kunna ske med ledning af offentliga handlingar och utan besök i orten. Förändringar, som han själf iakttagit, har han att ex officio införa.

Fastighetsböcker hafva sedan lång tid tillbaka under olika benämningar såsom »Landtafel», »Grundbuch» o. s. v. funnits i särskilda delar af Österrike. I mån af katasterarbetenas fortgång hafva genom särskilda lagar för de olika kronländerna föreskrifter meddelats om uppläggande af nya fastighetsböcker, i hvilka fastigheterna skola betecknas på samma sätt som i katastern och på katasterkartan. Fastighetsboken består enligt nu gällande allmänna fastighetsbokslag af hufvudboken (»das Hauptbuch») och en urkundsamling eller urkundsbok. Till dessa kommer fastighetsbokskartan, som enligt en ministeriell förordning utgör en integrerande del af fastighetsboken. Denna karta skall vara en trogen kopia af katasterkartan samt städse hållas i öfverensstämmelse med den senare. I fråga om tillvägagångssättet vid de nya böckernas uppläggande innehålla de särskilda kronländernas lagar mycket ingående, för olika fastighetsförhållanden afpassade bestämmelser. Den, som upprättar fastighetsboken, har att för hvarje katasterkommun anskaffa en på grundval af katastern upplagd, möjligast fullständig förteckning öfver fastigheterna och deras innehafvare jämte en kopia af katasterkartan. Härpå anordnas en undersökning, som förrättas inom kommunen eller i den trakt, där kommunen är belägen. Om undersökningen utfärdas offentlig kungörelse med tillkännagifvande att en hvar, som har ett rättsligt intresse af fastighetsförhållandenas konstaterande, kan infinna sig samt förebringa hvad som är ägnadt att tjäna till upplysning eller bevis om hans rätt. Särskild kallelse till undersökningsförrättningen tillställs alla kända innehafvare af sådana fastigheter, rörande hvilka en undersökning af besittningsförhållandet auses nödvändig, och anmodas de att förete de urkunder, som angå deras rätt. Vid förrättningen undersökes, huruvida omförmälda förteckning och karta äro riktiga och fullständiga, hvilka parceller skola bilda själfständiga enheter i fastighetsboken (»Grundbuchskörper») och hvilka för bildande af sådana enheter böra sammanslås, samt hvilka i andra kommuner belägna parceller tilläfventyrs höra till ifrågavarande enheter, hvilka förmåner och skyldigheter äro förbundna med äganderätten till fastigheter, som förut icke varit upptagna i någon fastighetsbok, samt hvilka i de äldre fastighetsböckerna icke upptagna rättigheter eller servituter höra till eller besvära fastigheter, som själfva äro upptagna i sådana äldre böcker. Rättigheter och servituter, som ej varit antecknade i fastighetsbok, anmärkas dock vid undersökningen en-

dast för så vidt de äro att anse såsom fullt ostridiga mellan intressenterna. Förteckningen och kartan beriktigas i mån af behof. Om vederbörandes påstående och anspråk icke anses ostridiga eller fullt styrkta, fastställes det senaste faktiska besittningsförhållandet, hvilket lägges till grund för alla följande ämbetsåtgärder. Sedan den lokala undersökningen avslutats, upprättas för hvarje innehafvare af fastighet likasom ock för dem, som gemensamt innehafva fastighet, en särskild längd (»Besitzbogen»), i hvilken respektive fastigheter samt resultaten af den lokala undersökningen, ordnade efter fastighetsboksenheterna, införas äfvensom anmärkes, hvilka delar af en dylik enhet tilläfsventyrs ligga inom en annan kommun. Dessa längder jämte förut omnämnda förteckning samt kopian af katasterkartan och protokollen vid undersökningsförrättningen hållas under viss tid vederbörande tillhanda för granskning. Tillika kungöres tiden, inom hvilken anmärkningar mot längderna kunna framställas, äfvensom tiden för den förnyade undersökning, som af inkomna anmärkningar kan föränledas. Om en anmärkning befinnes grundad, verkställes erforderlig rättelse i längden. Efter avslutandet af de förhandlingar, som kunna hafva påkallats af framställda anmärkningar, föreläggas samtliga handlingarna en öfverordnad myndighet för pröfning af undersökningens lagenlighet. Om anledning ej föreligger att anordna ny undersökning, öfverlämnar denna myndighet handlingarna till den domstol, som har att upplägga de nya fastighetsböckerna.

På uppläggen i fastighetsböckerna upptagas enheterna med katastermässiga beteckningar och parcellerna i tabellarisk öfersikt. Anteckningarna om fastigheternas beståndsdelar och natur skola alltjämt hållas i öfverensstämmelse med motsvarande anteckningar i katastern, men någon garanti för riktigheten af de uppgifter, som fastighetsboken i detta hänseende meddelar, ger den dock icke. Ytmått få icke ens angifvas i böckerna. Landtmäteriet har, menar man, ännu icke nått den ståndpunkt, att en uppmätning under alla förhållanden kan antagas för riktig, och lagen bestämmer själf en viss gräns, inom hvilken fel anses tillåtliga. Med de anspråk, som ställas på uppgifterna i en fastighetsbok, anses icke öfverensstämma, att något införes, som veterligen icke är fullt exakt. Det anses icke ens tillkomma dem, som föra fastighetsböckerna, att med ledning af tillgängliga katasterhandlingar meddela intyg om fastigheters ytinhåll; däremot lärer det förekomma att de härom lämna muntliga upplysningar under reservation för möjliga oriktigheter, hvarjämte de fått sig ålagdt att, efter särskild begäran om besked angående en viss fastighets areal och beräknade nettoafkastning, öfversända de utdrag af fastighetsböckerna, som de hafva att för vederbörande sökandes räkning utfärda, till katasterförvaltningen, som å expeditionen eller en bilaga till densamma tecknar intyg om nämnda förhållanden.

På hvarje upplägg införes i regel blott en fastighetsenhet. Om undantagsvis flere fastigheter införts på ett upplägg, skola för hvarje enhet dess beståndsdelar särskildt angifvas. Öfvergår en fastighet till flere ägare, inskrifves deras fäng, äfven om de äga en viss bråkdel hvar af fastigheten, å samma upplägg. Varda däremot enskilda parceller öfverlättna till annan ägare, måste dessa afföras från upplägget för den gamla enheten och öfverföras antingen till ett helt och hållet nytt upplägg eller ock till upplägget för en den nye ägaren förut tillhörig fastighet, med hvilken de lämpligen kunna såsom integrerande delar förenas. På enahanda sätt förfares vid upplösning af samäganderätt till fast egendom genom delning på marken. För afskiljande af parceller från en fastighet erfordras i vissa fall myndighets tillstånd. De parceller, om hvilka fråga är, måste vara noggrant angifna. Om blott en del af en parcell skall afskiljas, måste en situationsplan (karta, ritning, skiss) företes, som upptager parcellens delar med deras nummer och gränser. Denna plan, hvilken måste öfverensstämma med katasterkartan och hafva samma skala som den till fastighetsboken hörande karta, skall vara upprättad och styrkt antingen af en katasterlandtmätare eller af en auktoriserad privattekniker. Sökanden har att jämte planen ingifva två kopior, af hvilka den ena skall förvaras i urkundsamlingen, den andra öfverlämnas till vederbörande beskattningsmyndighet (>Gebührenbemessungsbehörde»). Om den parcell, som skall delas, bildar en kvadrat eller rektangel med högst 20 meters bredd, samt delningen skall ske efter kvotdelar, erfordras dock ej någon situationsplan. Har en af vederbörande katastertjänsteman upprättad skiss öfver delningen förut kommit domstolen tillhanda, kan denna skiss återopas vid ansökningen om afskiljandet, och sökanden behöfver i detta fall ej heller ingifva några kopior. Är den fastighet, från hvilken en del skall afskiljas, besvärad med inteckning, måste inteckningshafvarens samtycke visas, därest icke domstolen finner att afskiljandet ej kan inverka på inteckningshafvarens rätt. För det fall att inteckningar, som häfta vid parceller, skola jämte dessa öfverföras till upplägget för en förut intecknad fastighet, med hvilken parcellerna skola förenas, erfordras öfverenskommelse mellan inteckningshafvarne å ömse sidor angående det inbördes förhållandet mellan deras rättigheter i hvad de angå den genom öfverföringen förstörade fastigheten.

För bibehållandet af öfverensstämmelsen mellan katastern och fastighetsböckerna är föreskrifvet att alla inträffande förändringar i fråga om fastighetsbokenheterna, beteckningen af de särskilda fastigheterna och deras affattning å karta skola komma till synes i såväl katastern som fastighetsböckerna. Redan i sammanhang med återgifvandet af vissa bland de föreskrifter, som meddelats för katasterns vidmakthållande, omnämndes att en begäran hos vederbörlig domstol om inskrifning af förändring i äganderätten kunde ersätta

en anmälan därom hos beskattnings- eller landtmäterimyndighet. Medgifvandet härutinnan beror därpå att domstolen i sin ordning är skyldig att om alla för inskrifning i fastighetsbok anmälda förändringar, som äro af beskaffenhet att för öfverensställningen mellan fastighetsboken och katastern böra antecknas äfven i den senare, omedelbart underrätta katasterlandtmätaren. Å andra sidan skall domstolen utan tidsutdräkt underrättas om de förändringar, som konstaterats af landtmätaren, och om hvilka han icke redan erhållit motsvarande meddelande från domstolen. Särskildt är att märka att, i händelse ett större område nymäts och parcellerna därvid åsatts nya nummer, domstolen skall erhålla en jämförande tablå öfver de gamla och de nya parcellbeteckningarna. Domstolen har att pröfva de inkomna anmälningarna med hänsyn till deras öfverensställning med inskrifningarna i fastighetsböckerna samt i de senare vidtagna de ändringar, som befinnas nödiga. Om resultatet af pröfningen och därpå föranledda åtgärder skall domstolen underrätta katastermyndigheten.

Fastighetsbokföringen tillhör vederbörande domstols kansli. För behörighet att föra fastighetsbok erfordras i regel antingen juridisk examen jämte en viss tids tjänstgöring vid domstol eller ock särskild pröfning inför öfverdomstol. Då fastighetsbokskartan utgör en del af själfva fastighetsboken, måste de förändringar i fråga om fastigheternas yttre förhållanden, som upptagas i böckerna, ock inläggas på kartan. För detta ändamål fordras att den, som för fastighetsboken, äger någon färdighet i kartritning. För inläggande af mera omfattande förändringar anlitas dock biträde af katasterlandtmätare.

Jämväl i *Frankrike* hade sedan gammalt mellan olika landsdelar rådt stora skiljaktigheter på fastighetsbeskattnings område. Aflägsnandet af dessa hade under århundraden framstått såsom ett önskemål, men det var den stora revolutionen förbehållet att införa en ny ordning härutinnan. Konstituerande nationalförsamlingen beslöt år 1790 att fastighetsskatten skulle fördelas på de särskilda fastigheterna efter det inbördes förhållandet af deras nettoafkastning. Någon måttstock, efter hvilken fördelningen kunde verkställas, fanns ej att tillgå, men såsom ett första steg till erhållande af en kataster föreskrefs uppriktandet af hufvudkartor, upptagande kommunerna med deras gränser och fördelning i sektioner, samt specialkartor, å hvilka parcellerna i de särskilda kommunerna skulle affattas. De politiska förhållandena hindrade emellertid utförandet af det föreskrifna arbetet. Under konsulatet trodde man sig kunna vinna målet genom att efter uppmätning af 1,800 kommuner och uppskattning af deras afkastning analogivis fördela skattekontingenten å samtliga kommuner,

men systemet befanns så bristfälligt att det öfvergafs. Ett försök att upprätta en kataster med ledning af uppgifter från jordägarna lämnade äfvenledes otillfredsställande resultat. Man tog omsider steget fullt ut och föreskref genom en lag af den 15 september 1807 upprättandet af en parcellkataster. Enligt motiven till denna lag skulle man vid katasterns upprättande hafva att uppmäta mer än etthundra millioner parceller, att affatta hvarje kommun å karta med angifvande af parcellerna, att klassificera dessa efter jordens bördighet, att beräkna den beskattningsbara afkastningen af hvarje parcell, att under hvarje ägares namn sammanföra de strödda parceller, som tillhörde honom, och att beräkna hans totalinkomst af fastighet. Såmedelst skulle erhållas en orubblig grundval för bestämmande af individernas skattskyldighet.

Här som annorstädes innefattar alltså katasterns upprättande två skilda åtgärder, kartläggning och uppskattning. Gränsen kring den kommun, som skall katastreras, utstakas af en landtmätare med biträde af märena i kommunen, märena i de angränsande kommunerna och särskilda »indicateurs». Förekommer ej stridighet om gränsen, upprättar landtmätaren ett instrument öfver förrättningen, hvilket underskrifves af märena i alla kommuner, som frågan angår. I händelse af stridighet har landtmätaren att anteckna de olika anspråken och däröfver afgifva utlåtande, hvarefter frågan afgöres af vederbörande prefekt, om kommunerna tillhöra samma departement, men eljest af regeringen. Om kommunerna enas att utbyta förutvarande skiljelinjer mot andra, naturliga och orubbliga gränser, tillkommer afgörandet häraf likaledes regeringen. För att göra det lättare för jordägaren att återfinna läget af respektive fastigheter uppdelas kommunens område i sektioner. Vidare företages af annan landtmätare triangelmätning af kommunens område. Sedan gränserna kring kommunen bestämts, beräkningarna angående triangelmätningen kontrollerats och arbetena på marken granskats af öfverlandtmätaren (»le géomètre en chef»), samt de trigonometriska punkterna inlagts på de blad, som skola användas vid kartläggningen, utföras kartläggning och uppmätning af parcellerna, för hvilka arbeten återigen en annan landtmätare anlitas. Genom utfärdande af kungörelse beredes jordägarna tillfälle att närvara vid uppmätningen af deras fastigheter samt tillhandagå med nödiga upplysningar. Landtmätaren äger ej affatta fastigheterna å kartan annorledes än efter innehafvet vid tiden för förrättningen. Göres anspråk af flere på samma jordstycke, och kan landtmätaren ej förmå dem till förlikning, skola gränserna, intill dess tvisten afgjorts, betecknas med punkterade linjer i enlighet med innehafvet. Kan sådant i saknad af tydliga gränser på marken ej ske, upp- tages det omtvistade såsom en enda parcell, intill dess tvisten blifvit sliten. Hvarje parcell erhåller sitt särskilda nummer. Landtmätaren upprättar sek-

tionsvis ett register (»tableau indicatif»), som för hvarje parcell angifver ägarens namn, det förvaltningsområde (»canton», »trriage», etc.), till hvilket parcellen hör, arealen samt brukningssättet.

Kartan skall vid undersökning på marken granskas af öfverlandtmätaren. En ytterligare granskning af katasterkartorna verkställes af särskilda tjänstemän vid styrelsen för de direkta skatterna. Öfverlandtmätaren skall låta utföra en beräkning af alla parceller; resultatet af denna beräkning granskas och bearbetas hos nämnda styrelse. För att bereda jämväl jordägarne tillfälle att kontrollera beräkningarna har landtmätaren att tillstålla en hvar ägare underrättelse om beteckningen och den beräknade storleken af de parceller, som tillhöra honom. Befinnes det att något jordstycke blifvit förbigånget eller upptaget två gånger eller att misstag eljest ägt rum, skall rättelse ske i vederbörande ägares närvaro.

Uppskattningen verkställes af fem skattskyldige, kallade commissaires-classificateurs, hvilka utses af municipalrådet. Dessa kommissarier, af hvilka två böra bo utom kommunen, biträdas af kontrollören för de direkta skatterna, hvarjämte prefekten kan på särskild ansökan förordna en expert att deltaga i arbetet. Vid uppskattningen utväljas för hvarje kulturart två parceller, som representera den ena den bästa och den andra den sämsta jorden. Mellan dessa uppdelas jorden inom de skilda kulturarterna i klasser. Sedan klassifikationen afslutats, upprättas med utgående från det beräknade medeltalet af nettobehållningen för hektar af de utsedda typ-parcellerna, en provisorisk tariff öfver den beskattningsbara afkastningen af hvarje kulturart och klass. Vid fördelningen af parcellerna på de särskilda klasserna kunna jordägarne närvara för framställande af erinringar. Kontrollören antecknar i förenämnda register för hvarje parcell den klass, till hvilken parcellen hänförs. För fastigheter, som äro utarrenderade eller hvilkas afkastning eljest är känd, jämföres denna med de värden, som erhållas vid uppskattning af samma fastigheter efter den provisoriska tariffen. Efter det med ledning af de vid jämförelsen vunna resultat en tilläfventyrs erforderlig revision af tariffen ägt rum, samt denna pröfvats af municipalrådet och generalrådet, hvars beslut i händelse af kassationsskäl kan dragas under pröfning af conseil d'État, beräknar kontrollören för hvarje parcell dess afkastning samt inför anteckning därom i registret. Detta, som härefterkallas sektionsslängd (»état de sections»), upptager sålunda parcellernas nummer, ägarens namn, förvaltningsområdet, brukningssättet samt parcellernas areal, katasterklass och beräknade nettoafkastning. Parceller, som tillkomma efter katasterns upprättande, införas efter hand i sektionsslängden, men för öfrigt är denna oföränderlig.

Äganderättsomsättningar och dylikt upptagas i särskilda matriklar (»ma-

trices») för bebyggda och obebyggda fastigheter. Enligt lag åligger det en hvar, som åtkommit fast egendom, att därom göra anmälan hos mären, men då underlåtenhet härutinnan ej föranleder särskild påföljd, hafva sådana anmälningar kommit ur bruk. De förberedande arbetena för matriklarnes uppläggande och årliga beriktigande verkställas af uppborrdsmannen för de direkta skatterna (»le percepteur») med ledning företrädesvis af de sammandrag, som för ändamålet upprättas uti inskrifningsbyråerna af alla för registrering ingifna öfverlåtelsehandlingar rörande fast egendom. Uppborrdsmannen har emellertid ock att söka erhålla uppgifter af jordägarne själfva om inträffande förändringar. Förarbetena granskas af kontrollören med biträde af kommunala repartitörer under de tjänsteresor, som han hvarje år har att företaga för utarbetande af skattelängderna för det följande. Matriklarne upprättas af chefen för de direkta skatterna på grundval af dessa förberedande arbeten samt sektionslängder med mera. De innehålla en artikel för hvarje skattskyldig samt angifva, jämte ägarens namn och hemvist, sektionens namn, parcellernas nummer å kartan, deras topografiska beteckning, brukningssätt, areal (för obebyggda fastigheter), katasterklass, beräknade nettoafkastning samt (för bebyggda fastigheter) antalet dörrar och fönster å åbyggnaderna. Matriklarne innehålla ock särskilda spalter, som, i händelse en parcell öfverförts, utvisa tiden då sådant ägt rum, det blad från hvilket eller till hvilket öfverföringen skett o. s. v. äfvensom ett alfabetiskt register. Ett bihang till matrikeln angifver under året inträffad ökning eller minskning ifråga om areal och afkastning. Matriklarne fastställas af prefekten. Då inregistrering af öfverlåtelsehandlingar angående fast egendom icke är en nödvändig förutsättning för öfverlåtelsens giltighet, samt en mängd äganderättsförändringar icke registreras, har följden blifvit att matriklarne i talrika fall såsom skattskyldig upptaga amman än den verkliga ägaren.

Katasterarbetena kräfde i Frankrike lång tid. Katastreringen slutade på fastlandet 1850, på Corsika ännu senare. Under tiden hade flerstädes nya katasterarbeten företagits, men giltigheten af dessa drogs i tvifvelsmål. Genom 1851 års finanslag blef emellertid föreskrifvet, att revision af katastern kunde företagas trettio år efter dess fullbordan. Någon allmän revision af katastern har dock ej kommit till stånd, utan har den ursprungliga katastern i allmänhet lämnats oförändrad.

Vid införandet af katasterväsendet hade man hoppats att i mån af katasterns fullbordan alla ojämnheter enskilde emellan i fråga om skattskyldighet skulle försvinna och en fördelning af skattebördor på kommuner och departement i förhållande till skatteförmågan efter hand kunna åstadkommas. Detta mål vanns dock icke. Kort efter afslutandet af katasterarbetena i enskilda departement yppades klagomål öfver olikformigheter vid uppskatt-

ningen och dessa klagomål vunno under den långa tid, katasterns fullbordan kräfde, allt mer i styrka. År 1813 föreskrefs, att katastern skulle läggas till grund allenast för utjämning af skattebördorna mellan katastrerade kantonen inom ett och samma departement, men äfven inom så begränsade områden kunde sådana ojämnheter i uppskattningen påvisas, att den föreskrifna utjämningen inställdes redan genom en lag af följande år. En lag af 1818 påbjöd dylik utjämning mellan katastrerade kantonen inom samma arrondissement men med lika litet resultat. Beträffande fördelningen af skattebördorna mellan skilda departement föreskref sistnämnda lag att härvid skulle utom katastern följas upplysningar om arrendebelopp och köpesummor på skilda orter äfvensom andra uppgifter om departementens skatteförmåga med mera, som lämnades af administrativa myndigheter. Dessa grunder skulle enligt en lag af år 1821 ock användas för fördelningen inom departementen på arrondissement och kommuner. Katastern kom härigenom att tjäna till rättens snöre egentligen blott vid fördelning af skattekontingenten inom de särskilda kommunerna.

Om sålunda den franska katastern, från början otillfredsställande och sedermera icke planmässigt förnyad, har skäligen ringa värde för beskattningsändamål, lär den ur privaträttslig synpunkt vara så godt som värdelös. Katastern är en helt och hållet administrativ inrättning; de privaträttsliga intressena hafva fullständigt åsidosatts. Den förmår icke, i allt fall ej numera, lämna någon ledning vid afgörandet af de i Frankrike, kanske mest på grund af katasterns bristfällighet, så ofta förekommande tvisterna om gränserna mellan särskilda fastigheter, den är icke ställd i förbindelse med de närmast med protokollsböcker jämförliga urkunder, i hvilka rättshandlingar rörande fast egendom antecknas, eller med de till samma urkunder hörande, efter ägarnes namn ordnade register. Att lämna fullständiga och tillförlitliga beteckningar å fastigheter är därför ofta så godt som omöjligt. I saknad af fast underlag hafva öfverlåtelsehandlingar knappast giltighet i vidare mån än mellan kontrahenterna själfva. Köparen kan aldrig vara viss om orubblig besittning af den egendom, hvarom han afhandlar, personer i ond tro hafva blott allför lätt att rikta sig på bekostnad af grannar, som ej förstå att iakttaga sin rätt. Till följd af de ovissa förhållandena beträffande äganderätten tveka ock långifvare att godkänna inteckningar i fast egendom såsom säkerhet för försträckningar. Mer än tre fjärdedelar af Frankrikes jord utgöres af små eller medelstora egendommar, men för ägare af sådana är fastighetskrediten så godt som okänd. Man har länge och högljudt klagat öfver missförhållandena på detta område, men man har icke undanröjt orsakerna till dessa missförhållanden. Man har alltjämt nöjt sig med det svar, som af en tillsatt kommission lämnades år 1837: »Kommissionen har

icke tänkt sig att katastern skulle ersätta äganderättsurkunderna och samedelst bilda grundval för ett nytt hypotekssystem. Katastern beskriver de bestående förhållandena; den konstaterar besittningen, men lägger ej grund för rätten».

Danmark. Hvad *Danmark* angår började sträfvandena att erhålla en mera likformig jordbeskattning med enväldets införande. Den första gemensamma jordeboken (»matrikullen») blef färdig år 1664. Den var företrädesvis grundad på jordeböcker, som förts hos stormännen öfver de landgilleafgifter, som dessa upptagit af sina landbönder. Dessa afgifter hade i olika orter utgjorts i olika persedlar, men för öfverskådlighetens skull plögade ock angifvas, hvilken kvantitet »hartkorn» (hårt korn, d. v. s. råg eller korn) afgifterna tillhoppa motsvarade. Inom matrikulväsendet kom ordet hartkorn snart att beteckna en skattläggningsmåttstock, hvadan en viss kvantitet hartkorn ock blef uttryck för en viss areal jord af viss godhet.

Landgilleafgifternas storlek hade emellertid varit mycket olika på olika ställen och 1664 års matrikul befanns därför snart mycket otillfredsställande. Då dessutom behof af nya skatter yppades, började man år 1681 utarbeta en ny matrikul. Härvid blef all åkerjord i landet uppmätt samt efter sin godhet klassificerad. Uppmätningen verkställdes af landtmätare, men kartor upprättades icke. Värderingen gjordes af bönder med biträde af landtmätare. Annan jord än åker blef ej uppmätt. Ängar skattlades efter mängden och beskaffenheten af det hö, de antogos kunna afkasta, betesmarker efter det antal kreatur, som de kunde föda, skogar efter det antal svin, som å dem kunde släppas på ollonbete. Det hartkorn, som äsatts skogsmark, räknades i allmänhet vid skattefördelningen till allenast hälften af samma kvantitet hartkorn å åker eller äng. Den nya matrikullen blef färdig år 1688 samt blef efter några mindre förändringar fastställd år 1690. Den omfattade icke ön Bornholm, där 1664 års matrikul fortfor att gälla.

Genom alltjämt fortgående odlings- och jordförbättringsföretag inträdde efter hand sådana förändringar ifråga om jordegendomarnes inbördes värde, att 1688 års matrikul ej längre kunde anses innefatta en rättvis norm för fördelningen af jordbeskattningen. Missförhållandet ökades än mer därpå, att mången gång vid försäljning af delar af en skattlagd fastighet någon motsvarande fördelning af hartkornet icke ägt rum, så att hufvudparcellen fått svara för hela det förutvarande hartkornsbeloppet, medan de bortsållda ägorna blifvit skattefria. Det uppgifves att vid 1700-talets slut en mängd gårdar haft flere gånger högre hartkorn än andra lika goda gårdar och att till och med

hela byar haft tre till fyra gånger högre hartkorn än grannbyar med lika stora och lika goda jordar. Då år 1802 ytterligare skatter erfordrades, ansågs det därför ej lämpligt att fördela dessa efter det gamla hartkornet. Man föreskref utarbetandet af en ny och fullständig matrikul, men då man ej kunde låta upptagandet af de nya skatterna anstå i afvaktan å den nya matrikulens fullbordan, anordnades tillika till underlag för fördelningen af samma skatter en särskild taxering af alla åkrar och ängar. Denna taxering, hvilken från början ansågs som en blott provisorisk utväg, följdes till år 1818, då föreskrift meddelades, att de skatter, som pålagts efter denna taxering, i stället skulle utgå efter 1688 års matrikul.

Men under tiden hade genom en resolution af den 16 maj 1804 grunderna för den påbudna nya matrikulen fastställts. Den nya matrikulen skulle byggas på noggranna kartor. Man infortrade alla kartor, som upprättats för ägoskiften eller hvarjehanda andra ändamål; funnos ej kartor eller visade sig de gamla kartorna otillförlitliga, skulle nya kartor upprättas. Å de sålunda anskaffade kartorna inlades de särskilda brukningsdelarne inom hvarje by och hvar brukningsdel erhöll sitt matrikulnummer. Jorden skulle emellertid ock taxeras. Boniteringen verkställdes af landtmätare (landinspektörer) under kontroll af kringresande matrikulkommissioner. Vid boniteringen antogs såsom normaljord ett jordstycke, som ansågs innehålla den bästa jord i landet. Detta jordstycke åsattes gradtalet 24. Vidare uppsöktes jordstycken, som i förhållande till normaljorden kunde åsättas gradtalen 20, 16, 10 eller 3. Vid boniteringen af ängarne skulle hänsyn tagas till såväl jordmånens beskaffenhet som ock de öfriga omständigheter, hvilka kunde inverka på afkastningens myckenhet och godhet. Betesmarkerna skulle efter det värde, de kunde såsom sådana äga, taxeras på det sätt att värdet af betet för ett kreatur jämfördes med den behållna afkastningen af ett tunmland bästa åkerjord. Boniteringen omfattade jämväl samfällda betesmarker; vissa andra samfälligheter t. ex. grustag taxerades däremot icke. Från början hade man ämnat vid boniteringen fästa afseende jämväl vid det olika värde, jord af samma storlek och naturliga beskaffenhet kunde äga på grund af olika läge, men denna plan uppgåfs.

Den nya matrikulen skulle innehålla samma antal tunnor hartkorn som den gamla. Sedan all jord reducerats till normaljord, dividerades summan häraf med summan af hartkorn i den gamla matrikulen, hvarvid befanns att 72,000 kvadratalnar boniterad areal svarade mot en tunna nytt hartkorn. Man ansåg emellertid att, medan jord i låg klass kunde bringas upp till högre kultur och därigenom blifva lika god som jord i högre klass, sådant ej vore i närmelsevis samma mån möjligt beträffande jord med högt gradtal, och bestämde därför att ingen jord skulle åsättas högre gradtal än 20. Den minsta

areal, som svarar mot en tunna hartkorn, är därför i verkligheten ej 72,000 kvadratalnar utan 86,400. För Bornholm skedde hartkornsuträkningen med ledning af 1664 års matrikul; en tunna hartkorn på denna ö motsvarar omkring två tredjedelar af samma mått i öfriga delar af riket. För skogsmarken (»fredskove») skulle 1688 års matrikul fortfarande få gälla. Torfmossar äro icke i någondera matrikullen taxerade såsom sådana utan blott för det bete, som kunde erhållas å dem.

I sin helhet blef den nya matrikullen färdig år 1843. Den trädde i kraft den 1 januari 1844, men af de förut pålagda skatterna skulle största delen fortfarande utgå efter det gamla hartkornet såsom en fast årlig afgift under benämningen »gammelskatt». 1844 års matrikul gäller ännu, men hartkornets belopp har undergått åtskilliga ändringar; det har minskats genom utläggning af jord till järnvägar och kyrkogårdar men å andra sidan ökats genom landvinningar från hafvet äfvensom genom gränsregleringen vid 1864 års fredsslut*).

Matrikulväsendet likasom landtmäteriväsendet öfver hufvud lyder under landtbruksministeriets matrikulkontor**). Rätten till delning af jord är underkastad vissa inskränkningar. Sålunda gäller som regel att hovedgaarde ej få genom delning nedbringas under 60 tunnland boniterad areal efter den bonitering, som lägges till grund för delningen, att vid delning af selvejerbøndergaarde och fæstegaarde under en hovedgaard alltid skall återstå en hufvudparcell af viss minimistorlek — relativt större, då jorden vid matrikuleringen åsattes högt gradtal och arealen för en tunna hartkorn sålunda var ringa samt mindre då jorden vid matrikuleringen åsattes lägre gradtal — att pligthuse (husmanslägenheter) ej få nedbringas under 1,5 tunnland boniterad areal, samt att samlede fredskovsstrækninger ej må utstyckas i mindre lotter än 100 tunnland i vidd. Undantag från regeln kan dock af landtbruksministern medgifvas i åtskilliga fall, såsom då ett stadsliknande samhälle har uppstått i egendomens närhet. Selvejerbøndergaarde kunna likväl ej nedbringas under ett visst mått hartkorn utan särskildt tillstånd till gårdens nedläggande och på det — dock dispensabla — villkor att i gårdens ställe i samma kommun upprättas ett pligthus med minst 1,5 tunnland boniterad areal.

Själftva delningen verkställas af en landtmätare. När den del af en egendom, om hvars fränskiljande är fråga, gränisar intill annans egendom, skall landtmätaren kalla såväl ägaren därpå som sökanden till förrättningen för att

*) Vid utläggning af jord till andra vägar än järnvägar minskas hartkornet blott om den jord, som afstås, är af någon betydighet. Om jord ödelägges genom öfversvämning, kan nedsättning i hartkornet ock medgifvas. Landvinning från insjöar åsattes icke hartkorn.

***) För staden Köpenhamn finnes ett särskildt matrikulkontor, men öfriga städer äro i detta hänseende likställda med landsbygden. I städerna äro så väl tomtorna som de utanför det planlagda området belägna jordarne satta i hartkorn. All mark, som bebyggt eller utlagts till gårdsrum, upplagsplats eller trädgård, har satts till gradtalet 24; annan mark har taxerats efter de grunder, som gälla för jord i allmänhet.

yttra sig om råskillnaden. Ernås på detta sätt enighet om gränsens sträckning, skall landtmätaren därom upprätta ett instrument, vid hvilket fogas en kopia af kartan med angifvande af gränsen. Detta instrument underskrifves af vederbörande rågrannar och bifogas akten. Fastställes förrättningen, tillser landtbruksministeriet att instrumentet blifver tingläst samt anteckadt på respektive fastigheters upplägg i fastighetsböckerna. Uteblir en af rågrannarne eller kan af annan anledning enighet om råskillnaden ej vinnas, hindras dock delningen ej däraf, utan lägges den vid matrikuleringen använda karta till grund för delningen. Landtmätaren skall upprätta dels en hufvudkarta öfver egendomen, å hvilken karta gränserna för de särskilda lotterna inläggas, dels ock specialkartor öfver hvarje lott. Kartor och öfriga handlingar insändas af landtmätaren till kommunalstyrelsen, som i sin ordning genom amtmannen öfverlämnar akten till landtbruksministeriet. Här granskas förrättningen i alla delar, hvarjämte fördelning af hartkornet verkställs. Mellan parceller, som i areal ej öfverstiga 4 tunnland eller bestå af hedar, flygsandsfält eller mossar, som ej äro dugliga till torftäkt, kan fördelningen af hartkornet äga rum på ministeriets föranstaltande, och lägges därvid till grund för fördelningen den bonitering, som föregick matrikuleringen, eller ock den sista af de boniteringsförrättningar, som kunna hafva ägt rum efter matrikuleringen. I andra fall har landtmätaren att upprätta förslag till hartkornsfördelning. Detta förslag kan grundas antingen på en af kommunala jordboniteringsmän under landtmätarens ledning företagen ny bonitering eller ock på en tidigare verkställd sådan förrättning, där denna icke ägt rum för mer än 15 år sedan samt, därest den är äldre än 6 år, vederbörande parter äro ense att godkänna densamma som grundval för fördelningen. Fastställes förrättningen, aflåtes skrifvelse därom till amtmannen, hvarvid ock parcellkartorna återställas. Amtmannen gifver vederbörande domare del af berörda skrifvelse för tingläsning och anteckning i fastighetsboken; parcellkartorna lära i allmänhet från amtmannen öfverlämnas till landtmätaren. Vid delning af en matrikulerad fastighet betecknas delarne med stamfastighetens matrikulnummer jämte särskild littera för hvarje parcell. Men när en vid en tidigare delning utbruten lott sedermera ånyo delas, behåller en af parcellerna alltid sin förutvarande beteckning med nummer och littera, under det att de öfriga delarne erhålla jämte matrikulnumret närmast lediga bokstaf till beteckning. Om en fastighet, som i matrikulen betecknats med n:o 42, delas i två lotter, erhålla således dessa beteckningarne n:o 42 a och n:o 42 b; klyfves fastigheten n:o 42 a, kallas de nya lotterna n:o 42 a och n:o 42 c. När alla bokstäfver i alfabetet tagits i anspråk till betecknande af utbrutna lotter, börjas en ny serie litterabeteckning med två bokstäfver efter matrikulnumret.

Sammanläggning af jord sker ock genom landtmäteriförrättning. Jämväl

rätten till sammanläggning är hvad bondejord och pligthuse angår underkastad vissa inskränkningar ur synpunkten af det allmännas intresse, hvartill kommer att för sammanläggningen kräfvades ett ordnande af det inbördes företrädet mellan de inteckningar, som kunna besvära de förutvarande parcellerna*). Vid sammanläggningen erhålla parcellerna gemensam beteckning, i regel beteckningen å den största af de äldre parcellerna. Sammanläggningsförrättningar fastställas ock af landtbruksministeriet.

Tingläsning af köpebref angående en del af en matrikulerad egendom kan icke äga rum, innan handlingen blifvit af amtmannen försedd med påskrift om dagen, då delningen fastställdes af landtbruksministeriet, om parcellens hartkorn och gammelskatt och om de särskilda villkor, som kunna vara fästa vid fastställelsen. Om dylika förhållanden sker vid tingläsningen anteckning i fastighetsboken. Vid begäran om tingläsning har sökanden att förete den vid delningen upprättade karta öfver parcellen; den förut anlända underrättelsen från amtmannen om delningen kan ej ersätta bristen på karta. För fastigheter, som äro föremål för tingläsning, måste sålunda finnas officiella kartor. Men då dessa äro tillkomna för matrikuleringsändamål, tillägges dem icke vitsord i fråga om fastigheternas gränser**).

I detta afseende kommer dock måhända inom snar framtid en förändring att inträda. Till följd af några den 15 maj 1904 utfärdade lagar på beskattningsväsendets område kommer nämligen matrikulen att från och med den 1 april 1925 mista all betydelse såsom underlag för skattefördelningen. Då emellertid en matrikul icke kan undvaras såsom grundval för fastighetsboks-väsendet, utan fastmera stora förmåner härför skulle vinnas, om detta blefve matrikulens hufvudsakliga eller enda uppgift, har man ifrågasatt en genomgripande revision af de gamla matrikulkartorna, så att dessa kunde få vitsord såsom ägokartor och matrikulen varda en egendomsmatrikul. En för ändamålet tillsatt kommitté framhåller i sitt i januari 1904 afgifna betänkande såsom reformens syfte, att dokumenten skulle vara utarbetade på sådant sätt och få sådan betydelse, att man vid hvarje tidpunkt skulle kunna med ledning af dem påvisa rågångarne, respektive skiljelinier, å marken samt därigenom bereda fastighetsägarna trygghet mot intrång i deras rätt. Härför skulle fordras att alla rågångar och skiljelinier blefve juridiskt fastslagna och att uppmätningen utfördes med noggrannhet och under nödig kontroll, så att dess riktighet ej kunde bestridas. Uppmätningen skulle knytas till ett öfver

*) Vid parcellering lär det vara så godt som regel att biparcellerna frigöras från de inteckningar, som besvärat den odelade egendomen.

**) För skulle ock påskrift om detta förhållande tecknas å parcellkartorna i sammanhang med delningens fastställande. Såsom förklaring till att detta kommit ur bruk har uppgifvits att förhållandet ansetts notoriskt. Förut omförmälda föreskrifter i syfte att vid delningar få den odelade fastighetens yttergränser fastställda lära icke varit afsevärd frukt.

hela landet utbreddt nät af fixpunkter. Hvad själfva proceduren angår föreslås bland annat att vid uppmätningarna, som skulle ske kommun för kommun, jordägarne skulle vara skyldiga att efter kallelse inställa sig inför en kommission, bestående af två utaf kommunalstyrelsen utsedde personer samt en af landtbruksministeriet utsedd landinspektör, för att påvisa gränserna för sina egendomslotter. Dessa gränser skulle till vägledning vid mätningarna provisoriskt utmärkas med pålar, hvilka, därest jordägarne så önskade, sedermera kunde utbytas mot stenrösen eller andra varaktiga märken. Yppades ovissheit eller stridiga meningar om gränserna, borde kommissionen söka åvägbringa öfverenskommelse mellan vederbörande ägare. Lyckades ej detta eller hade rågrannarne icke tillstädeskommit, skulle kommissionen efter förhandenvarande skäl uppgå och utstaka gränserna samt kartlägga dem. Om ej inom sex månader därefter rågrannarne ingått förening om annan rågång eller talan därom instämts till domstol, skulle den af kommissionen bestämda rågång äga samma giltighet som en, om hvilken jordägarne varit eniga. När förretningen afslutats samt tiden, inom hvilken vederbörande ägde träffa förlikning eller instämma talan till domstol, gått till ända, skulle, där talan ej instämts, kartan med tillhörande handlingar, efter fjortou dagar förut skedd kungörelse, framläggas till granskning af jordägarne tre på hvarandra följande dagar fyra timmar hvarje dag, därvid landinspektören skulle tillstädesvara för att tillhandagå med nödiga upplysningar. Om ej erinringar eller klagomål förspordes inom åtta dagar efter granskningstidens utgång, skulle uppmätningensresultaten anses stå i öfverensstämmelse med de å marken utstakade rågångarne. Inkomme erinringar eller klagomål inom nämnda åtta dagar, skulle de prövas af kommissionen. Om vederbörande ej nöjdes åt dess utlåtande, skulle kommissionen insända handlingarna till landtbruksministeriet, som efter omständigheterna hade att antingen afgöra frågan eller ock hänvisa klaganden att instämma saken inför landvæsenkommissionen*) eller, om den gällde ett äganderättsspörsmål, till domstol.

En matrikul, upprättad i enlighet med nu omförmälda förslag, skulle påtagligen blifva ett ypperligt underlag för fastighetsböckerna. Införandet af sådana påbjöds i Danmark redan genom en förordning af den 7 februari 1738. Den uppgafs uti ingressen hafva tillkommit för att främja den allmänna krediten samt därigenom ock säkerheten för alla offentliga medel och en hvar undersåtes välfärd samt för att på säkraste sätt förekomma bedrägeri och förfalskning genom användande af oriktiga protokollsutdrag samt dubbla pant-

*) Inom hvarje amrådskrets utses lämpligt antal landvæsenkommissarier. En kommission, bestående af två kommissarier samt såsom ordförande en retsbetjent från kretsen eller från en därinom belägen stad, tillsättes för hvarje särskildt mål. Till kommissionernas handläggning höra skiftes-, hägnads- och vattenafledningsmål, vissa vägmål och dylikt. Talan mot kommissionens beslut kan i allmänhet föras hos en »overlandvæsenkommission».

sättningar och andra otillbörliga åtgärder. För detta ändamål skulle till protokollen föras noggranna alfabetiska register öfver ej blott gäldenärers och borgenärers namn utan äfven, på landet, öfver de fastigheter, som pantsattes eller gingo i köp eller byte, så att en hvar skulle kunna när som helst och utan tidsutdräkt skaffa sig visshet, huruvida en fastighet vore pantsatt eller i annat hänseende belastad med inteckning. Förordningen föreskref sålunda förande af personalregister och på landet därjämte af realregister, men den lämnade ej någon tydlig instruktion för registrens förande eller något formulär till dem. Förordningen vann ej någon tillämpning i Danmark, om man undantager Köpenhamn, där ett realregister infördes på grund af en resolution af den 27 juli 1759, samt några få andra ställen. I stort sedt funnos i Danmark ej några fastighetsböcker före midten af 1800-talet. Anledningen här till ligger utan tvifvel i saknaden af en tillförlitlig jordebok. En sådan erhöles i den nya matrikulan af år 1844, och kort därefter genom en förordning af den 28 mars 1845 föreskrefs ock uppläggandet af fastighetsböcker, i hvilka fastigheterna skulle upptagas med samma beteckningar, nummer och littera jämte hartkornstalet som i matrikulan. Sådana böcker finnas numera öfver allt i landet; i Köpenhamn har man dock bibehållit de förutvarande registren.

Vid delning af en fastighet göres anteckning om delningen å stamfastighetens upplägg i fastighetsboken, men öfverföring af de utbrutna parcellerna sker i allmänhet först i den mån de blifva föremål för tingläsning. Vid sammanläggning förfares på liknande sätt, och upplägget för den af de förutvarande parcellerna, som gifvit sitt nummer åt den nya egendomen, blir ock upplägg för denna. I fråga om beteckningen af fastigheterna må slutligen nämnas, att fastigheternas areal icke angifves vare sig i fastighetsböcker eller åtkomsthandlingar, utan nöjer man sig med angifvande af hartkornet. Detta förhållande beror utan tvifvel därpå att man i Danmark icke har någon motsvarighet till det institut, som i Sverige benämnes jordafsöndring. Till fastighetsböckerna föras register öfver såväl fastigheterna som deras ägare.

Norge.

I *Norge* lærer, likasom i Danmark, skatten å jorden före den första matrikulens upprättande hafva utgått efter beloppet af landgillet eller, såsom det i *Norge* benämndes, landskylden. För att kunna efter en gemensam måttstock i penningar omsätta den i en mängd olika persedlar utgående landskylden påbjöds genom ett reskript den 23 januari 1665 att all skyld skulle reduceras till korn, smör eller fisk, hvarjämte dessa tre persedlars inbördes värde fastställdes. Nämda reskript gaf upphof till den så kallade gamla

matrikulen. Vid dess upprättande bibehöllos emellertid äfven andra skyldpersedlar såsom ludar, talg och salt. Matrikulen var jämväl därutinnan bristfällig att den icke införde någon likformighet de särskilda landsdelarne emellan i fråga om skattebördornas storlek. Under tiden närmast efter fullbordandet af 1665 års matrikul gjordes försök att införa en ny matrikul, byggd på hartkornsberäkning efter danskt mönster, men det mötte alltjämt stora svårigheter att i ett land så vidsträckt som Norge och med så stora skilligheter i afseende å förutsättningarna för jordbruk åstadkomma en enhetlig matrikul, och den gamla matrikulen kom därför att gälla långt in på 1800-talet. Under tiden sökte man afhjälpa de värsta olägenheterna genom att vid påläggande af skatter tillika föreskrifva, huru mycket i de särskilda orterna skulle utgå för olika skyldpersedlar. Då 1802 nya skatter utskrefvos i Norge likasom i Danmark, taxerades jorlegendomarne i penningar efter vanligt försäljningspris i orterna. Den sålunda verkställda taxeringen blef, ehuru den från början erkändes vara mycket bristfällig, en tid framåt använd vid sidan af den gamla matrikulen. Då man i Norge efter skilsmässan från Danmark skulle ordna finansförvaltningen, gjorde sig äfven behovet af en tillförlitlig matrikul gällande, och genom en lag af den 17 augusti 1818 fastställdes grunderna för en ny matrikul, som skulle omfatta hela landet utom Finnmarken. Skattemättet skulle blifva penningar (daler, ort, skillingar) och gifva ett uttryck för egendomarnes värde efter deras naturliga beskaffenhet med bortseende alltså från sådana jämförelsevis tillfälliga omständigheter som bättre eller sämre häfd, åbyggnadernas beskaffenhet, skogens mer eller mindre fredade tillstånd o. s. v. Matrikuleringsarbetet fördelades mellan två särskilda kommissioner nämligen en speciell »sammenligningskommission» (distriktskommission) för hvarje fögderi och en »hovedmatrikuleringskommission» för hela riket. Båda organiserades särskildt för hvarje tingslag sålunda att de bestodo dels af fasta medlemmar för fögderiet eller, hvad hovedmatrikuleringskommissionen angår, för hela riket dels ock af representanter för de särskilda tingslagen. I sistnämnda kommissions arbeten inom ett visst fögderi deltog de fasta medlemmarne af distriktskommissionen, och af de för tingslagen utsedda medlemmarne i hovedmatrikuleringskommissionen skulle halfva antalet fungera blott i det tingslag, för hvilket de valts, de öfriga därjämte vid matrikuleringen inom angränsande tingslag. Utom de fasta och särskildt utsedda medlemmarne deltog ock länsmanen i respektive tingslag i båda kommissionernas arbeten. Distriktskommissionen skulle jämföra samtliga fastigheter i tingslaget och för hvarje fastighet bestämman ett visst proportionstal, men hade icke att verkställa någon egentlig taxering. Hovedmatrikuleringskommissionen skulle besöka och taxera en fastighet (normalgård) i hvarje tingslag, hvarefter alla öfriga fastigheter i tingslaget taxerades med ledning

af förenämnda proportionstal. Taxeringen af normalgården tillgick sålunda, att gårdens behållna afkastning ett medelgodt år uträknades i penningar efter de i juli 1820 i tingslaget gällande pris. Det härvid erhållna belopp kapitaliserades efter fem procent, och en fyrahundradel af kapitalvärdet sattes såsom gårdens nya matrikulskyld. Något kartverk upprättades ej som underlag för matrikulen. De gamla gårdsnamnen och matrikulnumren bibehöllos, men där en gammal enhet undergått delning, betecknades hvarje del med särskildt løbenummer jämte det gemensamma matrikulnumret. Den nya matrikulen började delvis tillämpas år 1827 och fastställdes i sin helhet den 17 december 1836.

Jämväl denna matrikul befanns snart otillfredsställande; särskildt anmärktes att taxeringen i västra Norge var jämförelsevis långt högre än på Östlandet. En fullständig revision af matrikulen anbefalldes genom en lag af den 6 juni 1863. Med revisionen afsåg man att med största möjliga garanti för opartiskhet åstadkomma en jämn fördelning af de förutvarande skatterna utan att någon höjning af hela skattebeloppet skulle komma i fråga. Ej heller nu ansåg man nödigt grunda matrikuleringen på kartverk. Revisionsproceduren var tämligen omständlig. En förberedande kommitté för hvarje härad skulle efter besiktning på ort och ställe upprätta en beskrifning öfver alla skattlagda fastigheter med angifvande af hvarje fastighets odlade och odlingsbara ägors beskaffenhet och ungefärliga vidd, årligt utsäde och afkastning af olika sädesslag, höskörden, kreatursantalet, skogstillgången och afkastningen däraf, kommunikationsförhållanden med mera. Kommittén skulle ock afgifva förslag till fördelning af häradets dåvarande skattebelopp mellan samtliga fastigheter. Sedan tillfälle lämnats jordägarne att yttra sig öfver förslaget, skulle kommittén framlägga ett slutligt förslag för en häradskommission, bestående dels af medlemmar af kommunalstyrelserna dels ock af särskildt valde eller af amtmannen utsedde personer. Häradskommissionen hade att bestämma hvarje fastighets andel i häradets dåvarande skattebelopp. Denna andel, uttryckt i siffror, skulle utgöra ett proportionstal, efter hvilket fastighetens blifvande skatt skulle uträknas. I händelse af missnöje med häradskommissionens beslut hade jordägarne att anföra besvär hos en fögderikommission. Denna bestod af fem personer, boende utom fögderiet, af hvilka tre utsågos af amtsförmanskapet och två af amtmannen. Vid pröfning af besvär skulle en del, högst en tredjedel, af häradskommissionens medlemmar deltaga i fögderikommissionens arbete. Den sålunda förstärkta kommissionen, hvilken kallades appellkommission och hvars beslut icke fingo öfverklagas, ägde föreskrifva alla ändringar, som den fann skäligen, samt verkställa på grund däraf erforderlig jämkning i skattetalen för öfriga fastigheter. Fögderikommissionen ålåg därjämte att efter besiktning af minst tre fastigheter bestämma fördel-

ningen af fögderiets sammanlagda skatt mellan de särskilda häradena. Öfver fögderikommissionens beslut därutinnan ägde kommunalstyrelserna anföra besvär hos en amtskommission, bestående af tre af Konungen förordnade, utom amtet boende personer. Amtskommissionen skulle vid besvärens handläggning biträdas af ett utskott, bestående af en för hvarje fögderi inom amtet vald representant, som dock ej ägde deltaga i omröstningen om besluten. Denna kommissions egentliga åliggande var dock att bestämma, huru stor del af amtets sammanlagda skattebelopp skulle stanna på hvarje fögderi. En »hovedskylddelingskommission», bestående af sju af Konungen utsedde ledamöter, hade att pröfva besvär öfver amtskommissionernas beslut rörande skattefördelningen samt tillika fördela rikets matrikulsfatt mellan amten. Denna kommissions arbeten varade nära tio år. Härefter upprättades en matrikul, den så kallade reviderade matrikullen, hvilken fastställdes den 29 maj 1886. Till förekommande af förväxling med de gamla skattetalen om-sattes i denna matrikul rikets sammanlagda matrikulsfatt till 500,000 skyldmark à 100 öre. Matrikulsfattet fördelades på de särskilda fastigheterna efter de proportionstal, som åsatts vid revisionen. Ingen fastighet påfördes dock mindre än ett öres fatt.

I den reviderade matrikullen bibehöllos de gamla matrikul- och løbenumren till upplysning om äldre förhållanden, medan såsom gällande beteckningar infördes gårdsnummer och därunder brugsnummer, börjande med n:o 1 inom hvarje gårdsnummer. Om förändringen i nummerbeteckningen lämnades underrättelse till domstolarne för anteckning i fastighetsböckerna. De förändringar, som fastigheterna efter matrikuleringen undergå genom delning eller genom sammanläggning af flere fastigheter till en, åtföljas alltid af skylddelnings- eller skyldsättningsförrättningar, och åligger det förrättningsmannen att skyndsamt till tingläsning insända en så fullständig redogörelse för förrättningen att nödig anteckning därom kan göras i fastighetsboken.

Fastigheter, som tillhöra en och samme ägare, kunna af fogden efter begäran af ägaren sammanföras till ett »brug» i räkenskapsböckerna, om de ligga i samma socken och härad samt gränsa intill hvarandra. Gränsa de icke intill hvarandra, kan tillstånd till sammanföringen i vissa fall lämnas af vederbörande departement. Fastigheter, som sålunda förenats, kunna äfven i fastighetsböckerna hopföras till en egendom, därest ej någon af dem besväras af in-teckning eller ock samtliga rättsägande därtill samtycka. Om fastigheterna förenats allenast i räkenskapsboken, skall denna angifva de särskilda delarnes nummer och skyld. Ett åtskiljande af fastigheterna kan i sådant fall ske utan föregående skylddelning; däremot fordras sådan, om fastigheterna blifvit jämväl i fastighetsboken hopförda till ett »brug».

Den reviderade matrikullen, som lika litet som de förutvarande omfattar

Finnmarken, har i sin helhet åren 1887--1892 utkommit i tryck, därvid till grund för namnens stafning lagts ett förslag af en år 1878 tillsatt, af språkforskare bestående kommitté för revision af ortnamn. Ett exemplar af matrikullen skall alltid finnas att tillgå hos hvarje amtman, sorenskriver, fogde, länsman och kommunalstyrelse å landet. I en »hovedmatrikul», som föres i vederbörande departement, skola alla särskildt taxerade fastigheter städse vara upptagna med gällande skattetal och nummer. För detta ändamål åligger en hvar sorenskriver att tillstålla departementet underrättelse om inträffande förändringar i skattläggningen äfvensom fogdarne hafva att underrätta departementet om förening af flere fastigheter till en. Sorenskriveren skall tillika underrätta fogden om sammanföring af flere fastigheter till en i fastighetsboken.

I Finnmarken hade af gammalt all jord ansetts tillhöra kronan, men ett reskript af den 27 maj 1775 beredde tillfälle för enskilda att där förvärfva jord, och samtidigt anordnades för denna landsdel en ännu gällande skyld-sättning af fastigheterna efter det antal nötkreatur och får, som kunde födas året om.

Den norska matrikullen omfattar ej allmänningar, ej heller nybyggen, för hvilka frihetsåren ej gått till ända, eller kyrkogårdar. Undergår en fastighet förändring genom öfversvämning eller annan naturhändelse, kan dess taxering nedsättas för viss tid eller för alltid. Om en landtfastighet införlifvas med köpstad eller med »ladested» med egen kommunalförvaltning, skall fastigheten afföras ur matrikullen.

Den vid redogörelsen för de danska fastighetsböckernas tillkomst omnämnda förordningen af den 7 februari 1738 skulle jämväl gälla för Norge. Här voro förutsättningarna för införandet af sådana böcker långt bättre än i Danmark, då 1665 års matrikul med de gamla gårdsnamnen utgjorde ett jämförelsevis godt underlag för fastighetsböcker med realfolier, hvarjämte sättet för landets bebyggande och en del egendomliga rättsinstitut såsom bestämmelserna om »odelsret» och »aasædesret» bidragit att förekomma ägblandning och långt drifven styckning. Man införde också mångenstädes ett slags fastighetsböcker, men saknaden af noggrann instruktion och bestämdt formulär gjorde, att dessa böcker i allmänhet voro allt annat än öfverskådliga. Än utgjorde de allenast register till ett eller annat protokollsband och upptogo person- och gårdsnamn om hvarandra, än voro de väl upplagda såsom realregister men blott för ett särskildt protokollsband. Mot slutet af 1700-talet började man emellertid här och där att inrätta verkliga realregister, afsedda för en längre tid, och i midten af 1800-talet lära sådana hafva funnits vid så godt som alla underdomstolar. Men dessa register fördes ej efter någon enhetlig plan; och då med stöd af den gamla matrikullen alla

fastigheter, som hade gemensamt matrikulnummer, upptagits på samma upplägg, blefvo uppläggen i orter, där ägostyckningen fortgick något raskare, lätt öfverfyllda med inskrifningar till förfång för öfverskådligheten. Efter införandet af den nya matrikulan åstadkoms emellertid en bättre ordning härutinnan. En lag af den 19 augusti 1845 föreskref att hvar ny parcell skulle erhålla särskildt upplägg i fastighetsboken och att samma regel skulle gälla i fråga om äldre parceller i den mån nya fastighetsböcker upplades. Kort därefter — genom en resolution den 19 juli 1848 — fastställdes formulär för böckerna. Enligt denna resolution skulle fastigheterna införas efter löbenumrens ordningsföljd enligt 1836 års matrikul. Där ett nummer efter bokens uppläggande blefve deladt, skulle hufvuddelen kvarstå å det gamla upplägget och de öfriga delarne öfverflyttas till nya upplägg. Äfven sådana parceller, hvilka på grund af deras ringa värde ej åsatts matrikulskyld eller nummer, skulle på enahanda sätt efter tingläsning af skylddelningsförrättningen erhålla eget upplägg. Rubriken till uppläggen skulle innehålla fastighetens namn, matrikulnummer, löbenummer och matrikulskyld samt socknens namn. Numera skall den reviderade matrikulan ligga till grund för förändret af fastighetsböcker. Gårdsnumret skall fördenskull införas i stället för matrikulnumret och under gårdsnumret det särskilda brugsnummer, som kan vara åsatt, hvaremot de tidigare löbenumren bortfalla. Det gamla (före 1837 gällande) matrikulnumret med tillhörande skyld bör dock fortfarande antecknas, då sådant exempelvis vid skiftesförrättningar kan vara af intresse.

Vid tingläsning af fång till fast egendom fordras i Norge — med undantag för städerna och vissa intill städer belägna områden — icke företeende af karta öfver fastigheten. Men upplysning om fastigheternas storlek, gränser och adpentinenser kan vinnas dels af matrikuleringskommissionernas protokoll dels ock, efter delning af en fastighet, af instrumentet öfver skylddelningsförrättningen, hvilket skall innehålla noggrann gränsbeskrifning. Innan den tingläsning af skylddelnings- eller skyldsättningsförrättningen, som förut omnämnts, ägt rum, kan tingläsning af själfva fångtet icke beviljas.

Finlands äldsta jordmatriklar äro jordeböcker, tillkomna under landets förening med det svenska väldet och upplagda efter samma mönster som de svenska jordeböckerna. Jämväl de förändringar, som i Finland efter skilsmässan från Sverige vidtagits beträffande jordeböckerna, hafva åtminstone i väsentliga delar skett efter samma grunder som i Sverige och en närmare redogörelse för de finska jordeböckerna lär därför vara öfverflödig. Jordeboksväsendets ståndpunkt torde tillfylles förklaras däraf att grundskatterna icke blifvit i Finland såsom i Sverige afskrifna.

Finland.

Skiftesväsendet utvecklade sig likaledes under Finlands förening med Sverige i jämbredd med det svenska; dock att de i Sverige utfärdade enskiftesförfattningarna icke voro afsedda för Finland. Ett mera tidsenligt skiftesväsen har landet erhållit först mot slutet af 1800-talet. För ändring af storskifte, som numera öfvergått hela landet förutom de nordligaste delarne, har man i Finland två former, storskifteskomplettering och storskiftesreglering, den senare, som är mera genomgripande, i ett af finska lagberedningen år 1900 framlagdt förslag till lag angående skiftesväsendet kallad »nyskifte», hvilken benämning bättre angifver förrättningens verkliga natur. Delning af jordlägenheter*) sker genom klyfning, styckning och afsöndring. De två förstnämnda instituten motsvara hemmansklyfning och ägostyckning i Sverige, bortsett därför att jorddelningen i Finland icke är så fri som i Sverige.

Hvad afsöndringsinstitutet angår torde detta såsom i åtskilliga afseenden ordnadtt annorlunda än det svenska erfordra ett något utförligare omnämmande. För rätt till afsöndring förutsattes i regel dels att stamlägenheten, parcellen oberäknad, äger bl. a. viss minimistorlek dels ock att det till parcell afsedda område, så framt det är af beskaffenhet att där af genom styckning kan bildas en själfständig lägenhet, icke öfverstiger visst mått. Å parcell sättes afgäld till stamlägenheten afsedd att motsvara hvad af stamlägenhetens allmänna utskylder och besvär på parcellen belöper efter hvarderas storhetsmått i förhållande till jordeboksenheten. En parcell kan delas i flere parcelllägenheter med omedelbar afgäldsskyldighet för en hvar af dem. Lägenhet, som tillhör kronan eller kommun, kan ock i sin helhet uppdelas i parceller, därvid kronan, respektive kommunen, öfvertager stamlägenhetens allmänna utskylder och besvär med rätt till afgäld från parcellerna. Afsöndring är en landtmäteriförrättning, den verkställes efter guvernörens förordnande eller ock allenast på anmodan af vederbörande rättsägare, i hvilket senare fall dock landmätaren har att genast efter uppdragets mottagande därom göra anmälan hos länelandmätaren (förste landmätaren). Vid förrättningen bör landmätaren uppgå och rörlägga samt å karta affatta gränslinjerna; af stamlägenhetens rågångar uppgås och rörläggas allenast de, som gränsa till parcellen och äro nödiga för upptagande å parcellkartan af sådana fasta bindpunkter, med ledning af hvilka det afsöndrade områdets gränser kunna återfinnas å marken samt inläggas å stamlägenhetens karta. Härefter uträknas på grund af gradering eller klassifikation, huru stor del af jordeboksenheten stamlägenheten och parcellen hvar för sig utgöra äfvensom beloppet af den årliga afgäld.

*) Med jordlägenheter förstås i Finland såväl hemman och andra i jordeboken såsom enheter upptagna jordbruksfastigheter som ock genom klyfning, sänjedelning eller styckning uppkomna delar af sådan enhet. Genom afsöndring bildad lägenhet kallas parcell.

som skall för parcellen utgöras. Vid afsöndring af holme eller särskildt rörlagdt ägoskifte kan, där ej mer än fyrtio år förflutit från det affattning och gradering senast skedde, kartan och ägobeskrifningen öfver stamlägenheten läggas till grund för upprättandet af parcellkartan samt uträkningen af parcellens andelsförhållande och af afgäldsbeloppet. Sedan landtmätarens åtgärder förts till slut, har landtmätaren att insända kartan och öfriga handlingar till länelandtmätaren, som efter granskning af förrättningen öfverlämnar ärendet jämte eget yttrande till guvernören. På guvernören ankommer det att fastställa parcellens andelsförhållande till jordeboksenheten samt afgäldsbeloppet. Huruvida förrättningen kunnat lagligen verkställas, måste dock dessförinnan undersökas, såvidt icke pröfning däraf ägt rum vid utfärdande af förordnande å förrättningen. Jämväl vid klyfning och styckning uträknas de särskilda delarnas andelsförhållande till jordeboksenheten. Gemensamt för alla slag af jorddelning gäller äfven att hvarje vid delning uppstående lägenhet skall äsättas namn, som vid förrättningen bestämmes efter öfverläggning med rättsägarne med iakttagande däraf, att en af lägenheterna bör erhålla den odelade lägenhetens namn.

I sammanhang med ordnandet af klyfnings-, stycknings- och afsöndringsinstituten vidtogos genom förordningen den 12 juni 1895 angående delning af jordlägenheter kraftiga åtgärder till förekommande af den förvirring i jordbesittningsförhållandena, som kunde uppstå, därest icke för beredande af giltighet åt öfverlåtelse af visst område af en jordlägenhet fordrades områdets afskiljande genom laga styckning eller afsöndring. I detta afseende stadgades att, där någon af sin lägenhet utan föregången laga delning öfverlåtitt visst område till annan att såsom särskild fastighet ägas och besittas, den senare väl, så länge lägenheten tillhörde öfverlåtaren eller hans arfvinge eller någon, som godkänt öfverlåtelsen, ägde att låta fränkilja området genom styckning eller, då i öfverlåtelsehandlingen så bestämts, genom afsöndring, men icke vore, innan delning skett, att anse såsom ägare till det öfverlåtna området; att han genom inteckning kunde jämväl mot ny ägare eller innehafvare af senare tillkommen inteckning för fordran eller nyttjanderätt bevara sin rätt till det öfverlåtna området, så framt detta genom laga delning afskildes, innan inteckningen af öfverlåtelsen upphört att gälla, men att sådan inteckning skulle gälla endast två år och ej finge förnyas med mindre delningen utan inteckningshafvarens skuld icke blifvit slutförd; att där före den 19 december 1864 visst område af jordlägenhet såsom vederlag för arfslott eller eljest blifvit för alltid åt någon upplåtet, denne och hans rättsinnehafvare ägde erhålla området fränskildt genom styckning eller afsöndring, såvidt ansökning därom gjordes inom tio år från den 1 januari 1896, då förordningen trädte i gällande kraft; samt slutligen att, om del af jordlägenhet dessförinnan blifvit

enligt förordningarna den 19 december 1864, den 19 februari 1883 och den 1 mars 1886 öfverlåten utan att laga styckning eller afsöndring försiggått, delning skulle verkställas inom fem år efter det 1895 års förordning trätt i gällande kraft, vid äfventyr att öfverlåtelsen i annat fall vore utan verkan mot tredje man.

Då sålunda rättsverkningar af den mest ingripande natur fästes vid delningens fullbordan, var det angeläget såväl att bestämma det moment, hvarmed delningen borde anses vara förd till slut, som ock att bereda delningen publicitet genom dess införande i något offentligt register. Ett sådant register måste för att vara tillfredsställande städse utvisa de rättsligt bestående förhållandena. För vinnandet af nödig öfverensstämmelse därutinnan uppställde man, med det moderna grundbokssystemet som förebild, den princip, att hvarje jorddelning måste vara registrerad för att kunna erkännas såsom gillig. Införandet i registret blef i följd häraf det moment, hvarmed delningen slutfördes och delarne blefvo själfständiga lägenheter. Den närmaste uppgiften blef anordnandet af det erforderliga registret. Jordeboken såsom företrädesvis en förteckning öfver fastigheterna i deras egenskap af skatteobjekt hade, äfven där ägostyckningar och afsöndringar däri antecknats, i stort sedt ej följt jorddelningens gång utan endast upptagit enheterna. För de uppgifter af skilda slag, som böra upptagas i ett register öfver jorddelningar, kunde för öfrigt utrymme ej lämpligen beredas i jordeboken vid sidan af uppgifterna om kronans räntor. Det behof af en särskild registrering af jorddelningar, som sålunda förefanns, hade i själfva verket uppmärksammats långt tidigare. Redan i en år 1848 utfärdad förordning stadgades nämligen att ett fullständigt jordeboksregister skulle finnas hos landtmäteriöfverstyrelsen för hela landet och i hvarje läns landtmäterikontor för länet, i hvilka register skulle i öfverensstämmelse med jordeboken upptagas samtliga hemman och lägenheter, allmänningar och kronojordar läns-, härads-, sockne- och byavis med namn, nummer och skattetal jämte uppgift om det belopp åker och ängsmark, skog och impediment hvarje lägenhet tillfallit äfvensom alla förändringar, som i dessa omständigheter inträffat. Dylika register hade dock ej förts i alla län, likasom ej heller, där register upplagts, formulären för dem varit tillfredsställande eller ens enhetliga, och de förslag, som af öfverstyrelsen tid efter annan framstälts om vidtagande af åtgärder för att åt registren gifva den fullständighet och tillförlitlighet, att säker utredning om jordens fördelning i särskilda possessioner kunde vinnas ur registren, hade än med hänsyn till den stora ägovidd, som ej undergått skifte, än på grund af det föråldrade skick, hvori flertalet jordeböcker befann sig, af senaten lämnats utan bifall. Då lagberedningen den 14 april 1887 afgaf förslag till förordning angående delning af jordlägenheter, hvilket förslag bildar grundvalen till förenämnda

förordning i ämnet af år 1895, framhöll lagberedningen att med upprättandet af jordeboks- eller, såsom det enligt beredningens mening snarare borde benämnas, jordregister ej längre syntes kunna anstå. Ett dylikt register kunde icke i längden undvaras, och den visserligen icke obetydliga kostnaden för dess upprättande blefve blott så mycket större ju längre därmed dröjdes och arbetsmaterialet finge hopa sig. Vid sådant förhållande hade det i 1848 års förordning föreskrifna register så mycket hellre ansetts kunna och böra användas för att gifva publicitet åt jorddelningarna som detta i själfva verket omedelbart innefattades i den för registret redan förut fastställda uppgift. Ett sådant register antogs därjämte skola bidra till reda i lagfarts- och inteckningsväsendet äfvensom, då detta efter all sannolikhet komme att i framtiden ordnas på grundvalen af lagfarts- och inteckningsböcker, utgöra ett tillförlitligt underlag för dessa. Beredningen föreslog vissa allmänna grunder för ett jordregister, och blefvo de föreslagna bestämmelserna upptagna i 1895 års förordning. Enligt denna skulle det ankomma på senaten att för öfrigt meddela närmare föreskrifter angående jordregistrets inrättande och förande samt att fastställa formulär till registret. Sådana närmare föreskrifter hafva meddelats genom kungörelse den 2 december 1895, därvid ock fogats formulär till jordregistret. Ytterligare bestämmelser i ämnet innefattas i en af öfverstyrelsen för landtmäteriet den 9 maj 1896 efter förordnande af senaten utfärdad instruktion för vederbörande landtmäteritjänstemän vid upprättande af jordregister.

Stadgandet i 1848 års förordning att jämte länsregistren ett jordeboksregister för hela landet skulle föras har ej upptagits i föreskrifterna om det nya jordregistret, utan skall enligt dessa sådant register föras endast å landtmäterikontoren i länen. Förändret af jordregistret tillhör länelandtmätarens åligganden. I jordregistret, som föres särskildt för hvarje kommun, skola byavis och efter jordeboksnummer samtliga jordlägenheter i länet upptagas; och skall registret innehålla uppgift om hvarje lägenhets namn, registernummer, jordnatur och ägovidd, dess storhetsmått i förhållande till hela hemmanet och det mantal, som kan finnas lägenheten åsatt, tiden, då dess gränser blifvit genom storskifte eller delning bestämda, samt servitutsrättigheter och -skyldigheter, som därvid lagligen tillkommit, äfvensom hänvisning till kartverket och delningshandlingarna. Till ledning vid registrets upprättande ålades härads-skrifvarne att till landtmäterikontoret i länet öfverlämna en kommunvis efter fastställt formulär uppgjord förteckning öfver samtliga jordebokslägenheter i respektive härad, upptagande byar och enstaka lägenheter i alfabetisk ordning, hemmansnumren enligt den i jordeboken angifna följd, hemmanens namn, natur och mantal samt de upplysningar gällande jordebok innehölle angående timade förändringar i lägenheternas namn, nummer, skattetal och natur. Efter

den ordning, hvori lägenheterna funnes upptagna i den af häradskrifvaren lämnade förteckning, skulle i registret upplägg göras för hvarje hel jordebokslägenhet. Rubriken å upplägget skulle innehålla byns namn, lägenhetens jordeboksnummer, namn och kamerala natur, storskifteslittera äfvensom anteckning huru lägenheten i äldre jordeböcker observerats samt hänvisning till lägenheten rörande särskildt upplägg i de fall, där sådant enligt kungörelsen om jordregistrets inrättande och förande kunde förefinnas. Vid angifvande af tiden, då registrerad lägenhets gränser blifvit genom storskifte eller delning bestämda, var att skilja på olika fall. För storskifte samt för klyfning, slutförd före 1896, skulle utsättas fastställsedagen eller dagen, då delningen vunnit laga kraft; vid ägostyckning, jordafsöndring och expropriation, då de slutförts före 1896, för de två förra fastställsedagen och för expropriation dagen, då den fullbordats. För delning, som slutförts efter den 1 januari 1896, skulle däremot antecknas dagen för inregistreringen, eftersom ju, på sätt redan omnämnts, delningens slutförande ägde rum genom registreringen. Hvarje lägenhet skulle vid registreringen åsättas nummer. Härtill skulle användas för hvarje enhet dess jordeboksnummer eller, där sådant saknades, ordningsnumret i häradskrifvarens ofvanberörda förteckning samt för lägenheter eller parceller, som uppkommit genom delning, enhetens nummer med en sifferexponent, stigande i enkel sifferföljd sålunda att den först inregistrerade nya lägenheten erhöle till exponent 1, den andra 2, den tredje 3 o. s. v. Ett redan använt registernummer skulle ej få ånyo användas. Jämte de registernummer, hvilka åsattes genom delning tillkomna lägenheter, skulle för en hvar af dem i registret införas registernumret å den lägenhet, från hvilken den nya blifvit utbruten; och betecknades sistberörda nummer såsom den nya lägenhetens »förra» registernummer till skillnad från lägenhetens eget »gällande» registernummer. Då vidare föreskrefs att efter registrering af nya lägenheter, som tillkommit genom ägodelning, uppgifterna i registret angående den äldre lägenhet, som därigenom upphört att såsom sådan förefinnas, skulle öfverlinjeras, samt afsöndring enligt finsk rätt är ett jorddelningsinstitut, ligger det närmast till hands att antaga att vid afsöndring stamlägenheten skulle likasom parcellen behandlas såsom en ny lägenhet samt följaktligen registreras på nytt och erhålla nytt registernummer. Och i de ifyllda formulär, som åtfölja kungörelsen den 2 december 1895, har ett sådant förfaringsätt ock iakttagits beträffande stamfastigheten vid införande af lägenheter, som tillkommit genom afsöndring eller expropriation. I förenämnda af landtmästeristyrelsen den 9 maj 1896 utfärdade instruktion stadgas emellertid, att stamlägenhetens registernummer icke förändras vid parcellering eller expropriation utan blott vid klyfning eller styckning och att vid registrering af

parceller stamlägenheten icke skall på nytt registreras. Hvad lägenheternas namn angår är, såsom redan nämnts, stadgadt att hvarje vid delning uppkommande lägenhet skall åsättas särskildt namn. Där tidigare utbruten lägenhet ej erhållit särskildt namn, kan i stället dess skifteslittera införas i registret eller ock kolumnen för namn lämnas tom. Om bestämmande vid jorddelning af de särskilda lägenheternas storhetsmått i förhållande till jordeboksenheten är förut taladt. Här må ytterligare nämnas, hurusom där vid expropriation det afträdda området är af någon betydighet, dess och den återstående delens andelsförhållande till enheten samt sistberörda dels mantal och skatt skola fastställas såsom vid styckning af jordlägenhet äger rum. I fråga om servituter stadgar förordningen den 12 juni 1895 att vid delning af jordlägenheter den ena delen ej må förbehållas annan rätt å den andras område än till väg, fädrift, vattenställe, vattens ledande eller uppdämmande samt båt- och fiskeplats. Föreskriften om servituters antecknande i jordregistret afser enligt instruktionen af den 9 maj 1896 hufvudsakligen blott sådana servituter, som enligt 1895 års förordning kunna förbehållas, men andra servituter, om hvilka tidigare öfverenskommits, må jämväl införas. Servituter antecknas i jordregistret så väl vid den lägenhet, hvilken blifvit med desamma belastad, som vid den, till hvars förmån de stiftats. Om flere till en »egendom» hörande hemman vid skifte ej blifvit hvar för sig utbrutna utan behandlats som en enda lägenhet, skall, där egendomen sedermera klyfves eller styckas i flere delar, af hvilka ingen motsvarar mantalet för något gammalt nummer, eller vid delningen särskildt uppgifvits att hvarje ny lägenhet har del i hvarje hemmansnummer, för sådan egendom eller däri ingående hemman göras ett *gemensamt* upplägg, i hvars rubrik alla hemmanens namn och nummer antecknas. Registernumret för de nybildade lägenheterna innehåller alla de gamla hemmansnumren jämte nödiga exponenter, t. ex. (2, 5, 7)¹, (2, 5, 7)² o. s. v. Såsom redan på tal om rubriken antydts, kunna för en lägenhet utom dess egentliga upplägg ock förekomma *särskilda* upplägg. Tilländningar upptagas på särskildt upplägg, därest skifte å sådana verkställts efter hemmanets delning i särskilda lägenheter samt det icke kan utredas, huruvida eller till huru stor del någon af dessa lägenheter erhållit andel i tilländningsmarken, men om någon del af sålunda särskildt registrerad tilländningsmark vid nytt skifte hänförs till viss hemmanslägenhet och således ingått i dess ägoförmåner, skall tilländningsdelen öfverföras till hemmanets upplägg och antecknas vid moderlägenheten. De närmare föreskrifterna om registrering af tilländningar äro för öfrigt, med hänsyn till olikheten mellan behandlingen öfverhufvud af sådan mark i Sverige och Finland, af jämförelsevis mindre intresse. Särskildt upplägg göres ock för fiskevatten, som tillskiftats hemman. Såsom motiv för den särskilda registreringen af skiftadt fiskevatten

har anförts, att när skifte af fiskevatten verkställts, sådant i regeln ägt rum särskildt och oberoende af markens delning, samt att delningarna af fiskevatten, hvilka knappast kunde blifva så långt gående som hemmansdelningarna, äfven i framtiden komme att ske oberoende af dessa. Bland bestämmelserna om registrering af fiskevatten må här endast nämnas den, att samma registernummer, som åsatts en lägenhet, ock skall användas vid inregistrering af dess fiskevatten såsom registernummer å detta.

Registerupplägg skall enligt kungörelsen den 2 december 1895 underskrifvas af den, som utarbetat detsamma. Detta stadgande, som närmast synes afse registrets första uppläggande, har i instruktionen den 9 maj 1896 fullständigats med en föreskrift att i högra nedre hörnet af hvart och ett uppläggsblad år och dag, då arbetet med bladet afslutats, samt författarens egenhändiga namn skola tecknas.

I fråga om den registrering, som sker efter jordregistrets första uppläggande, är det klart att, då jorddelning ej anses slutförd förrän i och med delarnes registrering, denna skall verkställas så fort ske kan. Vid klyfning åligger det länelandtmätaren att, så snart förrättningen vunnit laga kraft, i jordregistret införa delarne såsom särskilda lägenheter samt om införandet teckna bevis å kartan och delningsinstrumentet. Vid styckning, som i Finland pröfvas af guvernören, äfvensom vid afsöndring skall guvernörens fastställelseutslag genast meddelas länelandtmätaren; och har denne att, utan hinder af besvär, som kunna anföras mot utslaget, införa delarne i jordregistret såsom särskilda lägenheter samt att teckna bevis om införandet å kartan, delningshandlingarna och nämnda utslag, hvilket först efter sålunda gjord påteckning tillställas vederbörande rättsägare. Om förändringar, som ske genom expropriation, skall guvernören efter hand meddela landtmäterikontoret i länet erforderliga upplysningar för anteckning i jordregistret; och gäller detsamma beträffande skattläggning, förmedling, tunnlandtals bestämmande (afvittring), kronojords disposition, skatteköp och öfverföring af lägenheter från en kommun till en annan. Jämväl i fråga om ägoutbyte gäller att det ej må anses hafva skett, innan anteckning därom verkställts i jordregistret.

Beträffande tillvägagångssättet vid jordregistrets första uppläggande och kostnaden därför hänvisas till följande meddelande från öfverdirektören i landtmäteriofverstyrelsen.

»De första uppläggen, uti hvilka samtliga härförinnan genom laga delning utbrutna lägenheter och parceller äro upptagna med jordeboks- och registernummer, namn, natur, mantal, ägovidder, skiftade tillandningar och fiskevatten jämte servituter o. d., hafva blifvit upprättade å länelandtmäterikontoren af två vid hvarje kontor därför anställda landtmäteritjänstemän med hvar sitt

kvinnliga biträde, som sysslat med renskrifningsarbete samt ägovidders förvandling från tunnland till hektarer.

Arbetet vidtog den 1 mars 1896 och är numera slutfördt i öfrigt utom för Viborgs län, där högst två år ännu åtgå.

Det hela, som af en förberedande kommitté beräknades medtaga för en landtmäritjensteman 98,3 år, kommer i själfva verket att medtaga endast 70 år, räknadt för hela landet och en landtmätare.

De färdigt utarbetade uppläggen jämte för framtiden nödigt antal tomma blankettark, som insättas efter hemman, byar och kommuner, äro redan merendels och blifva alla inbundna i starka läderpermar.

Statsverkets kostnader för de färdiga jordregisteruppläggen komma att uppgå till följande belopp:

<i>Aflöningar</i> till förenämnda 16 landtmätare, hvilka jämte i tjänsten innehafd lön å stat för jordregisterarbetet uppburit i arfvode 300 å 350 mark i månad, samt till deras 16 kvinnliga biträden med 100 å 125 mark per månad, sammanräknadt	F.m. 351,600: —
<i>Gratifikationer</i> till sekreterare vid landtmäterikontoren för extra arbeten med jordregisteruppläggen, inalles	» 18,417: —
<i>Blanketterna</i> : papperet och tryckningen af 328 ris	» 18,910: —
<i>Inbindningen</i> , delvis betäckt med inbesparade arfvoden för kvinnliga biträden, torde dessutom komma att kosta omkring	» 10,000: —
<i>Resekostnader</i> för särskilda undersökningar på ort och ställe, där för skifteshandlingars ofullständighet vissa lägenheter icke annorlunda kunnat identifieras, för 3 landtmätare sammanräknadt	» 2,473: —
<hr/> Summa kostnad F.m. 401,400: —	

Fördelad på hela landets ungefärligen 56,000 jordebokshemman eller 130,000 nu befintliga behörigen utbrutna lägenheter utgör kostnaden för jordregistrets första uppläggning i medeltal

per jordebokshemman	7 mark 17 penni.
per lägenhet	3 » 9 »

Helsingfors den 22 oktober 1901.

J. Sjölin.»

Enligt af öfverdirektören i augusti 1905 meddelad uppgift har finska statsverket för jordregistrets uppläggande haft en ytterligare utgift af omkring

8,000 mark, hvadan hela kostnaden för jordregistrets första uppläggande i Finland uppgått till omkring 409,400 mark.

Vid den sålunda gjorda kostnadsberäkning har emellertid landtmätarnes lön å stat icke medräknats. Sker detta, kommer efter en beräkning af 70 arbetsår för en landtmätare och en årslön för denne af 2,400 mark kostnaden att utgöra för jordregistret i dess helhet omkring 577,400 mark (415,728 kronor) eller 10,31 mark (7,42 kronor) för hvarje jordebokshemman (jordebokshemmet) och 4,44 mark (3,20 kronor) för hvarje utbruten lägenhet.

Fastighetsböcker finnas ännu icke i Finland, men på sätt redan omnämnts har lagberedningen vid framläggandet af förslaget till förordning angående delning af jordlägenheter såsom en af fördelarne af ett jordregister framhållit att detta kunde tjäna till underlag för dylika böcker; och i ett af beredningen senare afgifvet förslag till lag angående ny lydelse af särskilda rum i ärfda-, jorda- och rättgångsbalken har införts bestämmelse att fastigheterna å landet skulle upptagas i fastighetsbok i den ordning och med den beteckning, som finnes angifven i jordregistret. Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida i föreskrifterna om jordregistrets inrättande nödig hänsyn tagits till den uppgift, som registret kan komma att i detta hänseende erhålla. Registret individualiserar tillfyllest de bestående lägenheterna, men då dessa upptagits — och måst upptagas — under andra beteckningar än de förut använda, hade visserligen anordningar ock bort vidtagas för att i möjligaste mån underlätta fastställandet af lägenheternas identitet, hvarförutan säker upplysning om äldre rättsförhållanden beträffande lägenheterna icke kan erhållas. Helt och hållet har väl detta kraf icke heller förbisetts. Sålunda stadgas i förordningen angående delning af jordlägenheter, att där uppbud eller fasta meddelats å viss andel af oskiftad lägenhet eller in-teckning meddelats i sådan andel samt lägenheten sedermera blefve klufven, så skulle anses, som om lagfarten eller in-teckningen angått den af de nybildade lägenheterna, hvilken utbrutits åt ägaren af den ifrågavarande andelen. Samma syfte kan bestämmelsen att vid jorddelning särskildt namn skall åsättas hvarje del anses tjäna. Och i en instruktion för verkställande af delnings- och ägobytesförrättningar å jordlägenheter af den 23 mars 1896 föreskrifves att till handlingar angående delning af jordlägenheter böra fogas transsumt af jordeboken eller mantalslängden, utvisande lägenhetens namn, nummer, ägare, mantal och skatt vid tiden för delningen samt vid styckning och afsöndring äfven afskrift af köpebrevet och för ägaren af stamlägenheten utfärdadt faste-, skatte- eller immissionsbref eller protokoll öfver honom beviljadt uppbud. Men själfva jordregistret, som icke innehåller uppgift om lägenheternas ägare vare sig vid delningen eller vid registreringen samt ej ens behöfver upptaga skifteslittera för utbrutna lägenheter, lämnar ej någon ledning för efterforskning, hvem en i registret upptagen fastighet tillhör

eller huru densamma betecknats i äldre lagfarts- och inteckningshandlingar; och en sådan efterforskning torde därför ofta vara förenad med stora svårigheter, i synnerhet vid klyfningar, som ägt rum för längre tid tillbaka, då särskilda namn ej åsattes utbrutna delar, utan hvarje del i regel betecknades allenast med enhetens namn jämte det för delen gällande mantal. Vid ett framtida införande af fastighetsböcker lära väl särskilda åtgärder komma att vidtagas för att möjliggöra en utredning, hvilka uti de äldre inskrifningsurkunderna upptagna fastigheter de nya registernumren beteckna, men helt visst skulle det medfört mycken besparing af kostnader och besvär, om behovet däraf, att motsvarigheten mellan förutvarande och nyare beteckningar sålunda fastställdes, mera beaktats redan vid jordregistrets inrättande.

I *Sverige* uppmärksammades behovet af en fastighetsboksinstitution redan i lagkommittén, hvars arbetande ledamöter i en vid 1826 års förslag till civillag fogad särskild framställning förordade inrättandet vid hvarje domstol af en fastighetsbok, som, försedd med särskilda folier för hvarje fastighet, kunde lämna en fullständig öfversigt af förändringar i äganderätten till fastigheterna samt tillkomsten och upphörandet af gravationer, och i det af äldre lagberedningen år 1847 framlagda förslag till jordabalk föreskrefs att till lagfarts- och inteckningsprotokollen skulle föras registerböcker eller tabellariska sammandrag, hvilka skulle uppläggas efter fastigheterna. Större aktualitet fick frågan dock först genom en underdånig skrivelse af Rikets Ständer den 11 augusti 1860, däri Ständerna anförde, bland annat, hurusom de vid öfvervägande af väckta motioner rörande förändrade föreskrifter till betryggande af besittningsrätt till fast egendom och inteckningssäkerhet funnit, att äganderätten till sådan egendom icke vore af lagstiftningen fullt betryggad, samt att en lag, som tryggade jordbesittningen, dock icke skulle uppfylla sitt ändamål, om den ej tillika gjorde bevisningen om fastighetsinnehafvarens orubbliga besittningsrätt lätt och säker. Härtill erfordrades enligt Ständernas mening ej endast ett offentligt kungörande af hvarje ombyte af ägare till fast egendom utan ock införande af sådana grund- och hypoteksböcker, som i flere främmande länder blifvit antagna, och hvilka i juridiskt hänseende voro af nästan enahanda betydelse som jordeböckerna i kameralt samt innefattade säker och bestämd upplysning om alla i rättsligt hänseende egendomen rörande förhållanden. För utarbetandet af de utaf Ständerna begärda lagförslag tillsattes år 1865 en särskild kommitté, som den 10 juli 1867 afgaf underdånigt förslag till lag om inskrifning i fastighetsbok. Enligt detta förslag skulle vid allmän underrätt finnas fastighetsbok, hvori äganderätt samt pant- och nyttjanderätt till fastighet skulle

*Fastighets-
böcker i
Sverige.*

inskrifvas för att gälla mot annan än den, som aftal därom slutit eller eljest vore personligen förbunden. I fastighetsboken skulle för hvarje särskild fastighet, ehvad den bestode af ett eller flere hemman, hus, tomter, jordlotter eller lägenheter eller delar däraf, uppläggas ett folium, i hvars öfverskrift skulle införas för landet fastighetens namn, mantal eller annat skattetal och natur samt socknen, hvartill den hörde, och i stad fastighetens nummer eller namn, där sådant finnes åsatt, jordrymden samt gatan och kvarteret, där egendomen vore belägen, så ock hvad eljest för någon fastighets betecknande nödigt finnes. Ägare af två eller flere fastigheter, som i boken hade särskilda folier, vore berättigad att få dem sammanförda på ett nytt gemensamt folium. Om en fastighet underginge klyfning eller lägenhet afsöndrades därifrån under äganderätt, skulle hvarje fränskild del afskrifvas från fastighetens folium och erhålla nytt folium. För fastighetsbokens uppläggande skulle till domare å landet genom Konungens befallningshafvande öfverlämnas utdrag af jordeboken och senaste mantalslängden, upptagande för hvarje härad eller tingslag sockenvis dels namn och nummer på alla fastigheter, deras förmedlade och oförmedlade hemmantal eller annat skattetal, deras natur och för kronoskattehemman och lägenheter tiden, då de från krono till skatte löstes, där sådant kunde inhämtas af jordeboken, dels ock för hvarje hemmansnummer eller lägenhet uppgift på ägare och den andel af hemmanet en hvar innehade, så ock de under äganderätt därifrån afsöndrade lägenheter med deras namn och innehafvare. I stad hade rätten att angående stadens fastigheter och deras vid senaste mantalsskrifning uppgifne ägare genom vederbörande myndigheter infordra de upplysningar, som för rätten ej vore tillgängliga. För böckernas uppläggande skulle ock genomgås lagfartsprotokollen för de sista tjugu åren och inteckningsprotokollen för de sista tio åren. Om upplysning saknades angående en uppgifven fastighetsägares åtkomst, eller om, där två eller flere fastigheter utgjorde delar af samma hemmansnummer, tomt eller jordlott, ej vore tillförlitligen utredt, hvilka af gällande inteckningar besvarade hvarje särskild del, eller om dessa delar sammanräknade, sådana de i protokollen förekomme, efter mantal eller annat antaget beräkningssätt icke motsvarade hemmansnumrets, tomtens eller jordlottens storlek enligt jordeboken eller annan sådan offentlig handling, eller om, där lägenhet vore afsöndrad från en del af ett hemmansnummer, icke kunde af protokollen utredas, från hvilken del af hemmanet afsöndringen skett, ägde domaren å landet och rätten i stad förelägga fastighetsägare, som vore upptagna i mantalslängden eller eljest vore kända, att inställa sig vid förhör för meddelande af upplysningar. I sammanhang med detta förslag framlade kommittén äfven en del mindre omfattande förslag till lagändringar, bland hvilka här må nämnas införandet af

en föreskrift att lagfart å afsöndrad lägenhet ej finge beviljas förrän visadt blifvit, att den å lägenheten satta afgäld blifvit vederbörligen fastställd.

Kommitténs förslag framkallade en mängd anmärkningar. Redan inom kommittén hade reservationsvis framhållits, att uppläggandet af särskildt folium för hvarje brukningslott vore högeligen opraktiskt i ett land, där klyfningsrätten vore obegränsad och afsöndringar utan åsatt hemmantal tillätes samt hela inskrifningsbestyret hvilade på domaren, hvars göromål i allt fall vore mer än tillräckliga. I reservationen föreslogs i stället den anordning, att hvad landsbygden anginge fastighetsboken skulle blifva en efter jordeboken upprättad förteckning å de särskilda fastigheterna och således hafva gemensamt folium för hvarje hemman eller hemmansnummer, hvarjämte påpekades att, därest i framtiden skulle finnas ändamålsenligt att ändra bokföringen, så att hvarje brukningslott finge särskildt folium, materialierna redan skulle finnas samlade för ett sådant arbete, som blott skulle bestå i att på de särskilda fastighetslotternas folier fördela anteckningarna på det gemensamma foliet. I reservationen anmärktes tillika, att den af kommittén föreslagna proceduren för fastighetsböckernas första uppläggande stötte på stora praktiska hinder och medförde stor risk för dåvarande sakrättsinnehafvare och att, om alla fastighetsägare tillhölles att till anteckning i fastighetsboken anmäla sina fäng samt då alla äldre inteckningar, som förnyades, därigenom blefve bokförda inom tio år, berörda procedur vore onödig.

Af de yttranden öfver förslaget, som sedermera afgåfvos af underdomare, hofrätter och högsta domstolen ansågs ock framgå, att till följd af den ambuloriska domstolsinrättningen, bristande arbetskrafter för böckernas uppläggning och förande samt andra för Sverige egendomliga förhållanden sådana svårigheter mötte mot införande på landet af specificerade fastighetsböcker, att kommitténs förslag ej kunde läggas till grund för lagstiftningen i ämnet. Förslaget, som ej blef af Kungl. Maj:t förelagdt Riksdagen, kom emellertid genom enskild motion under dess pröfning, men blef icke antaget.

Tanken på införandet af specificerade fastighetsböcker var dock icke härmed öfvergifven, fastmera framhölls i en Kungl. proposition till 1873 års Riksdag med förslag till förordning angående lagfart å fäng till fast egendom, att erhållandet af fullständiga fastighetsböcker vore ett mål, hvartill Kungl. Maj:t väntade att lagstiftningen inom en icke allt för aflägsen framtid skulle föra, och att Kungl. Maj:t ansåge det då framlagda förslaget utgöra ett steg i den uppgifna riktningen. I förordningarna den 16 juni 1875 angående lagfart å fäng till fast egendom och angående inteckning i sådan egendom, af hvilka den förra i det väsentligaste öfverensstämmer med det vid 1873 års Riksdag af Kungl. Maj:t framlagda förslag, finnas ej några närmare bestämmelser om anordningen af de genom samma författningar föreskrifna fastighetsböcker, men af motiven

till berörda förslag framgår att, hvad landet anginge, ett upplägg ansetts böra göras för hvarje hemmansnummer, under det att fastighetsböckerna för städerna ansetts kunna och böra genast uppläggas fullt specificerade med särskildt blad för hvarje tomt eller annan för sig bestående fastighetslott. I anslutning till innehålllet i motiven har i kungörelse den 14 september 1875 huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och föras, med fastställande af antydda olikhet beträffande fastighetsböcker för land och stad, i fråga om fastighetsböcker för landet föreskrifvits, att i dessa skola göras upplägg för hvarje hemman, kvarn, fiske och torp eller annan lägenhet, som uppförts under särskildt nummer i jordeboken, med undantag af vissa fastigheter af publik natur. Därjämte stadgas emellertid i kungörelsen, att lägenhet, som enligt författningarna om jordafsöndring blifvit till full ägo upplåten, må, om den är afsöndrad från flere hemmansnummer, upptagas på särskildt upplägg; att inom samma tingslag belägna hemman eller lägenheter, som äro sammanslagna till en egendom, böra, ehuru i jordeboken särskilda, föras på ett gemensamt upplägg, där det lämpligen ske kan; och att om särskilda egendomar bildats af delar utaf flere jordeboksnummer samt det ej kan utredas, huru stor del af hvarje nummer tillhör en hvar af egendomarne, eller om jordeboksnummer eller delar däraf till följd af ödeshemmans eller lägenhets inläggande till annat eller andra hemman äro oskiljaktigt förenade, dessa jordeboksnummer skola föras på ett gemensamt upplägg, där sådant finnes lämpligt, dock att där jordeboksnummer sedermera helt och hållet eller till någon del genom köp eller annat laga fång skiljes från egendom, hvarmed det har gemensamt upplägg, detta nummer skall öfverföras på nytt upplägg. I fråga om fastigheternas betecknande föreskrifver nämnda kungörelse, att öfverskriften till ett upplägg skall innehålla hemmans eller lägenhets namn, nummer, där sådant finnes åsatt, mantal eller annat skattetal, natur, socken, så ock hvad eljest såsom betecknande nödigt finnes; att vid inskrifning i boken för den fastighet, inskrifningen afser, skall angifvas mantal eller annan beteckning och att vid lagfart å afsöndrad lägenhet yttinnehålllet af denna skall, då protokollet därom lämnar upplysning, anmärkas i boken. Af kungörelsens innehåll i öfrigt torde här blott böra omnämnas den bestämmelsen, att hvad om fastighetsböcker för landet är stadgadt ock skall gälla för stad, som lyder under landsrätt, och för köping, så framt ej Konungen på särskild framställning annorlunda förordnar.

I lagberedningens underdåniga skrifvelse den 3 maj 1904, hvilken gifvit anledning till det kommitterade i nåder meddelade uppdrag, har lagberedningen framhållit, att ett förändradt fastighetsbokssystem i riket vore af behöfvat påkalladt.

I afsikt att angifva den riktning, i hvilken en ändrad lagstiftning rörande vårt fastighetsboks-väsen enligt lagberedningens mening borde gå, har lagberedningen i sin berörda skrifvelse yttrat följande:

»Den publikation af förändringar i rätt till fast egendom, hvilken i svensk rätt är urgammal, har alltid afsett att åt de rättigheter, hvilka hafva sådan egendom till föremål, bereda en viss grad af trygghet. Ju fullständigare denna trygghet kan blifva, desto fullkomligare fyller publikationssystemet sitt ändamål. Det måste därför så inrättas, att en inträffad rättsförändring icke blott för en gång bringas till allmännare kännedom utan ock på ett åskådligt och för den som vill söka upplysning lätt tillgängligt sätt återgifves och bevaras. Målet, som skall eftersträfvast, är att åt de sålunda publicerade upplysningarna må kunna gifvas full giltighet, så att enhvar, som vill inlåta sig i rättsförhållande angående en fastighet, obetingadt kan förlita sig på riktigheten af sålunda tillgängliga upplysningar.

I främmande rättsordningar har i sådant syfte utbildats det s. k. grundboks- eller fastighetsbokssystemet. Hvarje fastighet upptages i en för ändamålet afsedd bok, där hvarje rättsförändring, som rör fastigheten, inskrifves. Vid denna inskrifning är i regel själfva rättsförändringen bunden. Det följer då af sig själf, att hvad boken innehåller på ett afgörande sätt återgifver allt hvad i rättsligt afseende om fastigheten gäller. Hvad där icke finnes är utan rättslig betydelse, hvad där finnes inskrifvet gäller så som det där är upptaget. Boken lämnar en fullt tillförlitlig rättslig bild af fastigheten.

Vårt gällande system för lagfart och inteckning uppnår endast i mycket ofullständig grad det sålunda angifna syftet med publikationen. Väl är publikation i visst hänseende villkor för rättsförvärf men den gifver i ingen händelse ovillkorlig giltighet åt den publicerade rätten. Denna är beroende af omständigheter, hvilka utöfva sin verkan oberoende af publikationen och därför trots sådan kunna göra rättsförvärfvet illusoriskt. Genom den pröfning, ärendet vid rätten undergår, har lagstiftaren väl sökt förekomma en dylik skiljaktighet mellan den verkliga och den publicerade rätten. Utesluten är emellertid icke möjligheten af en sådan skiljaktighet. Att härutinnan åvägabringa förändring lär icke vara möjligt utan att helt och hållet förändra ordningen för dessa ärendens behandling; och något sådant torde för närvarande icke böra ifrågasättas.

I annat afseende däremot torde vårt lagfarts- och inteckningsväsende kunna och böra redan nu utvecklas och förbättras.

Hufvudvikten vid den publikation, som för dessa ärenden är stadgad, ligger för närvarande å själfva offentliggörandet af rättshandlingen vid rätten och den anteckning, som härom sker i protokollet. Protokollet är den urkund, till hvilken man har att gå för att erhålla upplysning om de fastigheten rörande rättsförhållanden. Det ligger för öppen dag, att den fordran på åskådlighet och lätt tillgänglighet, som måste ställas på en publikationsurkund för att den skall motsvara sitt ändamål, härmed endast i mycket ringa grad uppfylles. För allmänheten är protokollet i själfva verket en sluten bok. För vinnande af upplysning om ifrågavarande förhållanden måste i regel domarens medverkan påkallas; särskild betydelse tillkommer i sådant hänseende det s. k. gravationsbeviset, hvilket utgör en af domaren gjord sammanställning af protokollet och hvars korrekta uppsättande stundom kan erbjuda icke obetydliga svårigheter. Behovet af ett annat, åskådligare och mer lätthandterligt underlag för kännedomen om dessa förhållanden är därför påtagligt.

Detta behof var icke heller förbisedt när vår lagfarts- och inteckningslagstiftning år 1875 omdanades. Man sökte också tillgodose detsamma genom föreskriften att vid sidan af protokollet skulle föras en fastighetsbok, efter visst formulär återgifvande de upplysningar, som framgå ur protokollet. Denna bok har emellertid icke — om man bortser från en jämförelsevis obetydlig detalj — någon som helst själfständig betydelse, den kan närmast betecknas såsom endast ett register för protokollets begagnande. Gravationsbeviset skall upprättas efter protokollet och må icke grundas endast på fastighetsboken. I förhållande till den uppgift, hvilken sålunda *legalt* tillkommer fastighetsboken, är det arbete, som på dess förande måste nedläggas, onödigt betungande, under det att det behof, hvilket därmed skulle tillgodoses, icke fylles. Förhållandenas makt har emellertid fört med sig att boken i själfva verket har en större användning och *faktiskt* gör tjänst i protokollets ställe.

Tiden synes nu vara inne att söka i lag bereda boken den ställning, sakens natur påkallar och praxis redan i stor utsträckning gifvit den. Den ordning, 1875 års lagstiftning införde, betecknades redan då såsom en öfvergångsform, och sedan genom snart trettio års tillämpning af denna lagstiftning uppnåtts väsentligt ökad reda och klarhet i fastighetsförhållandena jämte erfarenhet om fastighetsbokföringen, synes det icke böra möta betänklighet att nu taga det steg, hvilket man då icke tilltrorde sig, eller att åt boken gifva karaktären af *hufvudurkund* för fastighetsrätten. Detta skulle väl icke innebära någon utvidgning af publikationens rättsliga verkan, icke införa ett verkligt grundbokssystem, om det än skulle vara ägnadt att förbereda ett sådant. Hvad som skulle uppnås vore att tyngdpunkten vid själfva publika-

tionen förlades till inskrifningen i boken; det blefve denna, som vore afgörande för hvad som finge anses vara publicerad. För att vinna upplysning härom vore det alltså icke vidare nödigt att återgå till protokollet, där icke inskrifningen särskildt hänvisade till detta. Den olämpliga dubbelhet i bokföringen, som nu förefinnes, vore aflägsnad och i samband därmed skulle jämväl andra icke oväsentliga fördelar stå att vinna.

För genomförande af en sådan naturlig utveckling af det nuvarande systemet erfordras emellertid icke endast förändringar i gällande lagstiftning angående lagfart och in-teckning; i samband därmed synas böra vidlagas jämväl anordningar, hvilka falla utom området för det lagberedningen anförtrodda uppdrag. Det är för en sådan anordning lagberedningen ansett sig böra i underdånighet påkalla Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet.

De nuvarande fastighetsböckerna för landet ansluta sig, enligt den i ämnet gällande författning, till jordeboken. De i denna under särskilda nummer uppförda från äldre tid för sig bestående enheter (hemman, jordlägenheter, fiskerier samt verk och inrättningar) — med undantag för vissa fastigheter af publik natur — upptagas på samma sätt i fastighetsboken, hvar på sitt särskilda upplägg, där de fastigheten rörande rättsförändringar successivt antecknas. I den mån jorddelningen fortgår, komma sålunda de å samma upplägg gjorda anteckningarna att afse i verkligheten rättsligt skilda fastigheter. Till hvilken af de till samma upplägg hörande, ej sällan till flera hundratal uppgående jordparcellerna, en i boken förekommande anteckning är att hänföra låter sig ofta nog endast med svårighet och efter en ingående undersökning afgöra. Äfven blygsamma anspråk på enkelhet, reda och öfverskådlig-het i fastighetsbokföringen är detta system icke ägnadt att motsvara, och domaren, som öfver en särskild fastighet skall upprätta gravationsbevis, är därvid lätteligen utsatt för faran att taga miste. Olägenheterna af detta bokföringssystem, redan nu i vissa delar af landet synnerligen kännbara, skola uppenbarligen i mån af den fortgående jorddelningen växa och redan i och för sig göra en förändring nödvändig. Skall åt inskrifningarna i boken tilläggas den själfständiga betydelse, ofvan angifvits, synes detta system icke längre kunna bibehållas; anspråken på bokens öfverskådlig-het måste då ställas högre än om dess enda uppgift är att lämna ledning vid protokollets be-gagnande. Åt fastighetsböckerna måste gifvas ökad specialisering, så att i regeln hvarje särskild fastighet, vare sig den utgör en från äldre tid för sig bestående, i jordeboken under särskildt nummer upptagen enhet eller en från sådan enhet genom hemmansklyfning, ägostyckning eller afsöndring i behörig ordning afskild del, erhåller sitt särskilda upplägg, där de fastigheten rörande inskrifningar utan sammanblandning med andra upptagas. Så anordnade fastighetsböcker kunna emellertid icke grundas å den nuvarande jordeboken;

ett för ändamålet användbart, fullt tillförlitligt underlag måste därför först skapas. Hvilken anordning i sådant syfte må vara att förorda tillkommer det icke lagberedningen att bedöma. Men då i följd af inträdda ändrade förhållanden i fråga om jordbeskattningen erfordras uppläggande af nya jordeböcker, har lagberedningen trott detta tillfälle icke böra lämnas obegagnadt för att åt det arbete, som är af denna anledning påkalladt, gifva en sådan omfattning, att därvid må kunna tillgodoses det behof, som på sätt ofvan framhållits från fastighetsbokssynpunkt möter.

Vid sidan af detta behof, hvilket torde få betecknas såsom oafvisligt, framträder emellertid det önskvärda af att åt det ifrågavarande arbetet gifva ytterligare utsträckning. Fastighetsbokens närmaste uppgift är, såsom nämndt, att gifva en åskådlig och uttömmande bild af de rättsförhållanden, som vid en viss fastighet äro fästa. Dess betydelse och värde ökas i väsentlig mån om ur fastighetsboken — omedelbart eller genom hänvisning till annan tillförlitlig källa — kan hämtas upplysning om själfva föremålet för dessa rättsförhållanden, sålunda om fastighetens läge, gränser, areal i olika ägoslag m. m. Först härigenom erhålla de rättsliga intressen, som vid fastigheten äro fästa, sitt fullt konkreta underlag. Betydelsen af en dylik anordning för rättssäkerheten ligger för öppen dag; en sådan hör naturligt tillsammans med ett verkligt fullt tidsenligt grundbokssystem. Men ett dylikt katastersystem har äfven andra, från det allmännas synpunkt maktpåliggande uppgifter att fylla, och de helt visst betydande kostnader, som med dess upprättande skulle vara förenade, synas därför icke böra verka afskräckande.»

Allmän motivering.

De hufvudsakliga anmärkningar, som göras emot våra fastighetsböcker, *Anmärkningar mot de nuvarande fastighetsböckerna.* jämförda med motsvarande böcker i andra länder, afse dels böckernas bristande öfverskådlighet, i det att ett flertal särskilda fastigheter ofta upptagas på samma upplägg, och dels det förhållandet, att de på samma upplägg förda fastigheter i regeln icke hafva sådana beteckningar, att de kunna sägas vara i boken individualiserade. På upplägget för ett mantal Alby n:o 1 kan man sålunda finna åtta hemmansdelar, hvar och en betecknad såsom ett åttondels mantal men utan någon specifik beteckning, genom hvilken den skiljes från öfriga åttondelar.

Böckerna kunna således icke sägas fylla det ändamål, för hvilket de enligt förordningarna angående lagfart och inteckning skulle inrättas och föras, eller att af dem skulle *lätteligen* kunna ses bland annat hvarje egendom, beträffande hvilken ansökan gjorts om lagfart eller inteckning. I många fall kan man nämligen endast med svårighet och tidsutdräkt ur böckerna inhämta hvad som borde med lätthet af dem framgå; och i samma mån jordstyckningen inom en fastighet fortgår, minskas i fråga om samma fastighet böckernas öfverskådlighet. Såsom exempel härpå kan anföras, att i Fryksdals domsaga i Värmlands län finnes ett hemman, Östmark, om ett mantal, hvilket genom landtmäteriförrättningar och fastställda jordafsöndringar delats i omkring 250 brukningsdelar och för hvilket de till inskrifning använda rum i lagfartsboken redan för två år sedan uppgingo till mer än 700.

Men äfven fränsedt bristen på öfverskådlighet och saknaden af särskilda beteckningar å brukningsdelarna kan mot våra fastighetsböcker göras den anmärkning, att de i regeln ej utvisa, direkt eller indirekt, hvilken å marken utlagd fastighet inskrifningen afser. Därigenom vållas svårighet att individualisera fastigheter äfvensom oreda och osäkerhet i äganderättsförhållandena.

Visserligen äro upplysningar, medelst hvilka fastigheter kunna individualiseras, att hämta ur jordeböcker och mantalslängder, lagfarts- och inteckningsprotokoll, lagfarts- och inteckningsböcker samt de i landtmäterikontoren förvarade kartor och handlingar. Men då dessa urkunder förvaras på olika ställen

och många upplysningar kunna vinnas endast genom tidsödande forskning, blifver det ofta förenadt med svårigheter och kostnader att hopsamla erforderliga uppgifter. Och i fråga om ett stort antal fastigheter kunna icke ens efter granskning af berörda urkunder sådana upplysningar vinnas, att fastigheten varder nöjaktigt individualiserad. Detta är förhållandet ej allenast med en mängd lägenheter, som tillkommit genom afsöndring för alltid, utan äfven med åtskilliga fastigheter, hvilkas område minskats genom upprepade afsöndringar.

Anledningen till detta förhållande är hufvudsakligen att söka i den omständigheten, att jordafsöndring enligt därom utfärdade författningar fått och fortfarande får äga rum utan att det afsöndrade området behöfver affattas a karta. De villkor, äldre författningar angående jordafsöndring stadgade, för att afsöndring skulle anses laglig, åsyftade hufvudsakligen att hindra skattskyldig jords minskande så, att den icke skulle kunna utgöra de å densamma hvilande utskylder och onera. Därför skulle å lägenhet, som från sådan jord afsöndrades, läggas årlig afgäld till stamhemmanet, hvilken afgäld skulle fastställas af Konungens befallningshafvande, i sammanhang hvarmed äfven skulle pröfvas, huruvida upplåtelsehandlingen beträffande den afsöndrade lägenhetens storlek i förhållande till stamhemmanets ägoområde var öfverensstämmande med gällande föreskrifter. Då emellertid den pröfning, som sålunda ålag Konungens befallningshafvande, icke enligt någon uttrycklig föreskrift utgjorde villkor för att lagfart skulle kunna beviljas å genom afsöndring tillkommen lägenhet, uppkom i många trakter af riket den praxis, att lagfart beviljades å sådana lägenheter, utan att afsöndringen blifvit fastställd och således utan att pröfning ägt rum i afseende å lägenhetens storlek i förhållande till stamhemmanet eller upplysning förelåg angående lägenhetens areal. Men äfven i de fall, där Konungens befallningshafvande fastställt afgäld å afsöndrad lägenhet, innefattade dock ej den pröfning, som Konungens befallningshafvande sålunda ägnat upplåtelsehandlingen, säkert bevis för att icke från hemmanet tilläfvantys afsöndrats jord till större omfattning än i författningarna var medgifvet. För utredning därom erfordras nämligen kännedom om förut från hemmanet afsöndrade lägenheters areal. Men Konungens befallningshafvande saknade i regeln upplysning om andra afsöndringar än sådana, som blifvit vederbörligen fastställda; hvartil kommer, att, då äldre författningar ej innehöllo föreskrift att den afsöndrade lägenhetens areal skulle vara angifven, en mängd upplåtelsehandlingar innehålla allenast beskrifning å lägenhetens läge och gränser men ej upplysning om dess areal. Äfven af den orsak, att jordeböckerna icke upptaga de särskilda brukningsdelar, i hvilka hemmanen äro delade, utan allenast enheterna, till följd hvaraf de i jordeboken verkställda anteckningar om upplåtna lägenheter ej alltid innefatta erforderlig uppgift å den stamfastighet, från hvilken

respektive lägenheter afsöndrats, har naturligen i många fall svårighet uppstått för Konungens befallningshafvande att af jordeboken erhålla utredning om afsöndrade lägenheters storlek.

På grund af dessa förhållanden kan med säkerhet antagas att för närvarande många hemman finnas, från hvilka afsöndrats både de värderikaste och de till arealen största ägor, så att den del af hemmanet, vid hvilken mantalsbeteckningen är fäst, utgöres af blott en obetydlig lägenhet med ringa värde i förhållande till de från hemmanet afsöndrade ägor.

I förordningen angående hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 augusti 1881 föreskrefs väl att afhandling rörande jordafsöndring skulle innehålla noggrann beskrifning ej mindre såsom dittills å den afsöndrade jordens läge och gränser utan äfven å dess storlek; och i nu gällande lagar af den 27 juni 1896 stadgas, att afhandling rörande jordafsöndring för alltid skall innehålla så noggrann beskrifning å den afsöndrade jordens storlek, läge och gränser, att någon osäkerhet därom ej kan uppstå, och att lagfart å upplåtelse, hvarigenom jordafsöndring ägt rum, ej må beviljas, innan afsöndringen blifvit fastställd. Härigenom har visserligen ett betydelsefullt steg tagits i syfte att åstadkomma mera reda och ordning, än förut kunde vinnas, i de äganderättsförhållanden, som uppkomma genom jordafsöndring. Dock kvarstår i allt fall bristen att karta öfver lägenheten ej behöfver upprättas, hvartill kommer att, då Konungens befallningshafvande i en mängd fall saknar anledning att ingå i eller af landtmätare påkalla en så detaljerad granskning, som endast låter sig verkställa efter inhämtad kännedom om det rörande stambemmanet vid laga skifte och därefter gjorda hemmansklyfningar eller ägostyckningar upprättade kartmaterial, det alltjämt måste inträffa, att fastställelse meddelas å jordafsöndringar, som icke lagligen bort gillas, och hvilka äro af beskaffenhet att föranleda oreda i jordförhållandena.

Såsom exempel å dylika, säkerligen ej sällan förekommande afsöndringar må anföras följande fall:

1) En person hade afsöndrat ett mindre jordområde från en honom tillhörig fastighet om $\frac{133}{720}$ mantal. Denna fastighet utgjordes af dels de ägor, som vid laga skifte å hela hemmanet tillagts den för $\frac{19}{180}$ mantal under litt. C utbrutna ägolott, och dels de ägor, som vid hemmansklyfning å den vid laga skiftet för $\frac{19}{60}$ mantal under litt. Gc utlagda lott tillagts $\frac{19}{240}$ mantal under litt. A.

2) En person hade såsom ägare till $\frac{31}{238}$ mantal af hemmanet n:o 4 i en genom laga skifte delad by från fastigheten sålt ett till storlek, läge och gränser närmare beskrifvet område. Detta område utgjorde ägor, hörande till alla tre vid hemmansklyfning å laga skifteslotten litt. Dc utlagda ägolotter.

I båda dessa fall förklarade Kungl. Maj:t, vid fråga om fastställelse å afsöndringarna, att afsöndring lagligen ej må i ett sammanhang äga rum från dylika, genom laga skifte eller hemmansklyfning från hvarandra skilda hemmansdelar.

*Behof af nytt
underlag för
fastighets-
bokföringen.*

För undanrödjande af de olägenheter, som äro förbundna med de nuvarande fastighetsböckerna, och för beredande af trygghet i jordbesittning samt ordning och reda i rikets för närvarande på många ställen ganska invecklade jordförhållanden synes det vara nödvändigt, att ett annat underlag beredes för fastighetsböckerna, så att i dem må kunna, på sätt lagberedningen frambållit, upptagas hvarje särskild fastighet vare sig den utgör en från äldre tid för sig bestående, i jordeboken under särskildt nummer upptagen enhet eller en från sådan enhet genom landtmäteriförrättning eller eljest i behörig ordning afskild del. Därigenom erhöles man en matrikel öfver rikets jord, sådan denna är på marken delad i särskilda, i rättsligt hänseende skilda fastigheter. Och i fall inskrifningarna i fastighetsboken alltid hänfördes till någon af de i matrikeln med särskild beteckning upptagna fastigheter, kommo inskrifningarna att afse fastigheter, som kunde anses nöjaktigt individualiserade, och boken kunde tilläggas den själfständiga betydelse, densamma för att fullt mosvara sitt ändamål hör äga.

Såsom af det föregående framgår torde tvifvel ej kunna råda därom, att den i kungörelsen den 14 september 1875 huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och föras meddelade föreskrift, att i lagfartsboken och i inteckningsboken skall finnas ett upplägg för hvarje af de inom tingslaget belägna, under särskildt nummer i *jordeboken* upptagna hemman och lägenheter, är den hufvudsakliga grunden till att den kännedom om våra fastighetsförhållanden, som kan ur fastighetsböckerna hämtas, är så bristfällig. Då nämligen i de jordeböcker, som jämlikt nämnda föreskrift skulle läggas till grund för fastighetsböckerna, endast jordeboksenheterna införts men ej de lotter, i hvilka dessa delats, hafva de fastigheter, beträffande hvilka inskrifningar i böckerna gjorts, ej kunnat blifva så individualiserade som är nödigt för att åt fastighetsböckerna må kunna gifvas den specialisering, utan hvilken rättsförändringar rörande fastigheter ej kunna på ett åskådligt och för den, som vill söka upplysning därom, lättfattligt sätt återgifvas och bevaras.

Härtill kommer, att den med hänsyn till skatteväsendet tillkomna jordeboken, som är den enda officiella förteckning å landets fastigheter, icke har någon judiciell beteckning å fastigheterna samt att den kamerala beteckningen på jordeboksenheterna äfven blifvit den judiciella. Detta gäller äfven de lotter, i hvilka en jordeboksenhet delats. Förvärfvade någon, sedan förbudet mot hemmansklyfning upphäfts, viss andel i en jordeboksenhet, betecknades

den med det i jordeboken upptagna namn med tillägg af visst skattetal, hvilket angaf ej allenast den grund, efter hvilken fastighetsägaren hade skyldighet att med ägarne af öfriga fastigheter inom hemmanet deltaga i gäldandet af därå hvilande utskylder, utan äfven det tal, som utmärkte hans rätt till andel i hemmanets jord.

Den kamerala beteckningen å fastigheter på landet är väl ännu den vanligast förekommande. Då emellertid numera de flesta fastigheter på landet blifvit genom laga delningar till läge och gränser fullt skilda från hvarandra, är det ej längre behöfligt att till underlag för fastighetsböckerna begagna de gamla kamerala beteckningarna å fastigheterna, och detta desto mindre som efter grundskatternas afskrifvande äfven den kamerala gemenskapen mellan utbrutna lotter i en enhet till hufvudsaklig del upphört; utan torde hinder ej möta att åt hvarje fastighet i riket i syfte af dess behöriga individualisering gifva sådan konstant beteckning, som eljest må anses lämplig.

Fråga uppstår då, om det under nuvarande förhållanden är lämpligt eller möjligt att upprätta en kataster i den betydelse, i hvilken detta ord nu användes i de större kulturländerna. Såsom ofvan är nämnt, fordras för en modern kataster, utom register öfver alla fastigheter, en särskild förteckning öfver hvarje fastighets särskilda delar eller parceller samt en noggrann uppmätning och kartläggning af hvarje parcell för att i skattehänseende kunna åstadkomma en sorgfällig beräkning af fastigheternas skatteförmåga. I Sverige äro visserligen de fastigheter, som undergått laga skifte eller genom annan landtmäteriförrättning blifvit ur samfällighet utbrutna, till sina särskilda delar uppmätta och kartlagda. Och då dessa landtmäteriförrättningar blifvit underkastade pröfning och erhållit fastställelse, så att gränserna för de särskilda fastigheterna äro att anse såsom rättsligt bestämda, kan således det kartmaterial, som i vårt land skulle kunna läggas till grund för en kataster, i detta afseende anses öfverträffa de kartverk, som flerstädes i utlandet tjänat till grundval för katastern. Men å andra sidan hafva mätningarna vid landtmäteriförrättningarna i Sverige ej verkställts med den noggrannhet eller medelst de mera vetenskapliga och exakta mätningmetoder, som sedan länge och framför allt vid mätningar för katasterverket tillämpats i utlandet. Till följd däraf torde det vara tvifvelaktigt, huruvida den mätning, som Sveriges jord undergått, må anses vara af beskaffenhet att kunna läggas till grund för ett fullt modernt katasterverk. Dessutom finnas i vårt land stora arealer, som ännu icke varit föremål för någon mätning. Hit är att räkna dels ägorna till alla de byar och hemman, som ej undergått skifte*), dels ock ett särskildt slag

*) Enligt landtmäteristyrelsens ämbetsberättelse för år 1904 hade vid sagda års slut laga skifte eller därmed i afseende å orubblighet likställd delning ägt rum å alla ägorna eller åtminstone inägorna till hemman om 47,040 mantal af sammanlagda skattetalet å landsbygden eller 67,302 mantal.

af fastigheter, hvilka allenast i enstaka fall varit föremål för mätning, nämligen de genom jordafsöndring uppkomna lägenheter. Dessa fastigheter hafva nämligen uppkommit genom ett jorddelningsinstitut, vid hvars tillämpande på sätt förut omförmälts det afsöndrade området enligt såväl äldre som nu gällande lagstiftning ej behöft eller behöfver affattas å karta.

För att här i landet kunna grunda en kataster på ett exakt kartverk skulle alltså erfordras, om ej att all landets jord blefve i enlighet med nyare mätningsmetoder uppmätt, åtminstone att de många byar, hemman och lägenheter, hvilkas areal ej är uppmätt, blefve föremål för mätning. Men denna mätning komme naturligen att blifva både synnerligen dyrbar och tidsödande och skulle därjämte, då tvistiga frågor om rågångar och andra äganderättsfrågor uppenbarligen skulle vid bestämmandet af de särskilda fastigheternas gränser och ägovälden i stor mängd uppstå, gifva anledning till många och långvariga rättegångar. Af dessa skäl och då i vårt land för närvarande ej föreligger behof att för beskattningsändamål erhålla en noggrann beräkning af fastigheternas afkastningsförmåga, hvilket varit det hufvudsakliga ändamålet med inrättandet af utlandets katasterverk, samt en fastighetsmatrikel, som kan blifva ett fullt användbart och tillförlitligt underlag för fastighetsbokföringen i riket, enligt kommitterades mening ändock kan erhållas, har det syntts obehöfligt och olämpligt att till grundval för fastighetsboksväsendet lägga ett katasterverk af ofvannämnda slag.

*Upprättande
af ett jord-
register.*

Hvad då angår frågan om beskaffenheten af en jordmatrikel, som i vårt land kunde anses blifva ett tillräckligt och ändamålsenligt underlag för fastighetsbokföringen, torde böra erinras, att, såsom ofvan nämnts, jordeboken hittills utgjort underlaget för fastighetsbokföringen, och att den utveckling jordbesittningsförhållandena å landet under tidernas lopp genomgått, haft till följd, att jordebokenheterna, framför allt de, som äro af den natur att de kunna blifva föremål för enskildes förfoganden, i stor utsträckning uppdelats i särskilda fastigheter, som äro på marken till sina gränser fullt skilda från hvarandra.

Om därför de till en och samma jordebokenhet hörande fastigheter gäfves sådan beteckning, att äfven därigenom framginge, att de medelst utbrytning ur samfällighet blifvit särskilda fastigheter, och man låte fastighetsböckerna ansluta sig till förhållandena å marken, så att ett upplägg i böckerna gjordes för hvarje särskild fastighet, synes ett jordregister, som medgäfve specialisering af inskrifningarna i fastighetsböckerna och undanröjde bristerna i vårt nuvarande fastighetsboksväsen, utan synnerliga svårigheter kunna inrättas på det sätt, att i registret, som borde föras sockenvis, gjordes ett upplägg för hvarje af de inom socknen belägna, i jordeboken uppförda hemman, kvarnar, fisken, torp och andra lägenheter och att hvarje genom laga skifte, hemmans-

klyfning, ägostyckning eller jordafsöndring eller annorledes behörigen utbruten del af jordeboksenheten inregistrerades i särskildt rum å upplägget.

Vidkommande den beteckning, under hvilken de särskilda, till ett och samma upplägg hörande fastigheter lämpligen borde å upplägget registreras, skulle kunna ifrågasättas, huruvida icke de litterabeteckningar, som vid landtmäteriförrättningar åsatts därvid utbrutna lotter, kunde användas för att individualisera genom sådana förrättningar uppkomna fastigheter, i hvilken händelse å lägenheter, som ej utbrutits vid landtmäteriförrättning, möjligen kunde begagnas de särskilda namn, som blifvit eller kunde blifva sådana lägenheter åsatta. Men då föreskrifter ej blifvit meddelade i syfte att åstadkomma en systematisk, de särskilda fastigheterna individualiserande litterabeteckning, utan tvärtom ej sällan förekommit att, sedan ett hemman genom laga skifte delats exempelvis i fyra med litt. A, B, C och D betecknade lotter, vid hemmansklyfning å ägolotten B mellan fyra delägare äfven deras lotter åsatts litterabeteckningarna A, B, C och D, har tanken på att använda landtmäterihandlingarnas litterabeteckningar för att individualisera de särskilda fastigheterna å ett upplägg måst öfvergifvas.

Fastigheternas beteckning i jordregistret.

I stället har det finska jordregistrets beteckningssätt ansetts lämpligt. I öfverensstämmelse därmed skall enligt kommitterades förslag hvarje fastighet, som införes i jordregistret, åsättas ett registernummer. Detta skall bestå af fastighetens nummer enligt jordeboken eller rubriken på upplägget i jordregistret med en sifferexponent, som stiger i aritmetisk sifferföljd (1¹, 1², 1³, o. s. v.) Hemmanet Alby n:o 1 skall sålunda i jordregistret kallas Alby 1¹. Om hemmanet genom hemmansklyfning eller ägostyckning delas i tre lotter, skola dessa kallas Alby 1², Alby 1³ och Alby 1⁴. Dessa blifva de gällande registernumren och Alby 1¹ antecknas för alla tre såsom *förutvarande* registernummer. Delas sedan exempelvis Alby 1² i sin ordning i två lotter, kallas de Alby 1⁵ och Alby 1⁶ med förutvarande registernummer Alby 1². Afsöndras en lägenhet från Alby 1³, betecknas den såsom Alby 1⁷, hvarvid af anledning, för hvilken längre fram redogöres, stamfastigheten ansetts böra bibehålla sitt registernummer oförändradt. Då en registrerad fastighet delats och dess registernummer sålunda upphört att gälla, skola anteckningarna för den odelade fastigheten öfverlinjeras med rödt. Ett redan användt registernummer får ej ånyo användas.

Fastigheternas individualisering kommer ytterligare att befordras genom i förslaget inrymda föreskrifter om införande i jordregistret dels af särskilda namn å fastigheterna, såväl sådana som blifvit vederbörligen fastställda, exempelvis å afsöndrade lägenheter, som ock i orten brukliga ej fastställda namn (Nordgården etc.) dels ock af skifteslittera och fastighetsägares namn enligt

Särskilda namn, skifteslittera m. m.

delningsbeskrifningen vid de landtmäteriförrättningar, vid hvilka fastigheterna utbrutits.

Mantal.

Vid frågan om fastigheternas beteckning har väl någon tvekan förefunnits, huruvida mantalsbeteckningen för hemman och hemmansdelar skulle jämte registernumret antecknas i jordregistret. Men då alla hemman och hemmansdelar, som vid jordregistrets första uppläggande finnas och skola däri registreras, hafva mantalsbeteckning, samt våra nuvarande jordförhållanden äro så djupt rotade i jordeboksväsendet, att, äfven efter införande af den i föreliggande förslag åsyftade beteckning å fastigheterna, mantalsbeteckningen säkerligen kommer under en lång följd af år att fortfarande, åtminstone jämsides med de nya beteckningarna, blifva vanlig vid föryttring af fast egendom å landet, har uppgift ansetts böra i jordregistret införas å hemmans och hemmansdelars mantal, och det så mycket hellre som man eljest vid öfvergången till det nya systemet sannolikt kunde förlora anknytningen med den närmast förflutna tidens fastighetsförhållanden och därigenom i många fall åstadkomma oreda i stället för reda.

Men jämväl andra hänsyn hafva legat till grund för kommitterades uppfattning, att mantalsbeteckningarna ej lämpligen borde ur det blifvande jordregistret uteslutas. Härutinnan kan erinras, hurusom, utom den betydelse för utredning af rättsliga spörsmål, som mantalsbeteckningen å de vid jordregistrets första uppläggande befintliga fastigheter under en lång följd af år måste äga, mantalet fortfarande har betydelse äfven i kameralt afseende såsom utgörande den grund, efter hvilken de särskilda fastigheterna inom en jordeboksenhet eller ett skifteslag å ena sidan hafva del i samfälligheter och å andra sidan äro skyldiga att deltaga i utgörandet af vissa å fast egendom hvilande utskylder och besvär. Då härtill kommer, att jordeboken icke utgör en fullständig förteckning å fastigheterna i riket, i det att den upptager endast enheterna men icke de särskilda i enheterna ingående fastigheterna, till följd hvaraf upplysning om deras mantal ej kan ur jordeboken erhållas, samt anledning till ändring i detta förhållande uppenbarligen ännu mindre kommer att föreligga efter det jordregister för riket upplagts än därförut, men jordregistret enligt förevarande förslag kommer att blifva en fullständig längd öfver alla fastigheter i riket, torde det vara af vikt att i jordregistret införas uppgift om mantal å hemman och hemmansdelar. Till stöd för denna mening torde ock kunna åberopas föreskrifterna i lag den 27 juni 1896, att vid ägostyckning hemmanets mantal skall mellan de särskilda lotterna fördelas och att vid ägostyckning å lägenhet skall bestämmas det inbördes förhållande, efter hvilket lotterna skola deltaga i utgörandet af lägenhetens allmänna utskylder och besvär.

Emedan det kommitterade lämnade uppdrag åsyftar en utredning, huruvida åt de uppgifter angående fastighetsförhållandena, hvilka för närvarande skola upptagas i jordeboken, må kunna gifvas den omfattning och i öfrigt sådan anordning, att därigenom beredes jämväl ett ändamålsenligt underlag för fastighetsbokföringen, samt uppgifter angående städernas fastighetsförhållanden icke enligt gällande bestämmelser skola upptagas i kronans jordebok, har uppdraget ansetts icke omfatta verkställande af utredning, huruvida städernas tomter och jordar må kunna i ett jordregister så upptagas, att detta kunde tjäna såsom ett lämpligt underlag för städernas fastighetsböcker.

Städernas tomter och jordar.

Kommitterades förslag afser därför endast landsbygden, ej städerna. Åt skilliga orter förekomma emellertid, för hvilka, ehuru de tillhöra landsbygden, tomtindelning såsom i stad finnes, och kan det ifrågasättas, huruvida för dessa orter jordregister bör upprättas efter de för landsbygden föreslagna bestämmelser.

Områden å landsbygden, för hvilka finnes tomtindelning såsom i stad.

Enligt byggnadsstadgan för rikets städer af den 8 maj 1874 skall för hvarje stad finnas stadsplan och tomtindelning.

Stadsplanen, hvilken skall omfatta såväl byggnadskvarter som gator, torg och andra allmänna platser, skall noggrannt utläggas å karta i skala 1 : 2000 samt vara försedd med nödig beskrifning; och skall öfver hvarje tomt, som på grund af vederbörande myndighets beslut bildas eller förändras, tomtkarta i skala 1 : 400 upprättas med nödig beskrifning, hvilken tomtkarta skall utvisa ej blott själfva tomten med dess gränser utan ock tomtens läge i förhållande till såväl gata eller annan allmän plats som hvar och en af de angränsande tomterna.

I 17 § punkt 4 af byggnadsstadgan föreskrifves, att beslut om sådan jämkning i gällande tomtindelning, hvarigenom två tomter sammanläggas till en eller från tomt afstyckas viss del att med annat område sammanläggas till en tomt eller med tomt sammanlægges område, som ej ingår i tomtindelning, eller tomtedel, som förvärfvats i den ordning gällande författning om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof föreskrifver, ej må gå i verkställighet, förrän, på sätt i lag stadgats, rätten lämnat medgifvande till den åtgärd.

I fråga om sättet för sådan jämkning hafva närmare bestämmelser meddelats i lagen den 26 maj 1899 om förändring af tomts område.

Beträffande lagfarts- och inteckningsväsendet i städerna stadgas:

dels i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom, att den, som söker lagfart å gård eller tomt i stad, skall vara pliktig visa, i hvilket kvarter och vid hvilka gator tomten är belägen samt tomtens yttinnehåll och längden af dess särskilda sidor, äfvensom att, om ägare af tomt i stad till annan öfverlåtit visst till gränserna bestämdt område

däraf, lagfart å den öfverlåtelse ej må beviljas förr än området blifvit från tomtens afstyckadt;

dels i kungörelsen huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och föras den 14 september 1875, att i fastighetsboken, hvilken omfattar all den fasta egendom, hvilken inom rådstufvurätts domvärjo är belägen, ett upplägg skall göras för hvarje särskild fastighet, ehvad den består af ett eller flera hus, tomter, jordlotter eller andra lägenheter eller delar däraf, dock att för fastighet, som tillhör kronan eller stad eller allmän inrättning, upplägg ej erfordras förrän lagfarts- eller inteckningsärende rörande sådan fastighet förekommer; att öfverskriften till upplägg skall innehålla kvarters och fastighets namn och nummer, där sådant finnes åsatt, eller, om fastighet utgöres endast af jord, som ej är till tomt indelad eller har särskildt namn eller nummer, hvad eljest såsom betecknande nödigt är; samt att i första spalten skall införas tomts yttinnehåll, dess natur af fri eller ofri, gata eller plats. invid hvilken fastighet är belägen, dess sidors längd, areal af annan jord, som är därmed förenad, beskaffenhet och storlek af jordlägenhet, som ej är till tomt indelad, äfvensom förändringar i fastighets område.

Beträffande städernas planlagda, i tomter indelade område har sålunda lagfarts- och inteckningsväsendet ordnats så, att den åt domstolarne öfverlämnade inskrifningen af förändringar i äganderättsförhållanden samt af inteckningar kommer i noggrann öfverensstämmelse med den af de administrativa myndigheterna verkställda tomtindelningen.

I fråga om den jord, som tillhör stadens område men ej blifvit indelad i tomter, gäller, att hvarje särskild fastighet, ehvad den består af en eller flera jordlotter eller andra lägenheter eller delar däraf, behandlas såsom en enhet. I hvarje fall erfordras ej, därest afsöndring sker från tomt eller annan fastighet, fastställelse genom Konungens befallningshafvande å afsöndringen och föreskrifves därför i nämnda kungörelse, att, om fastigheter, som finnas intagna på särskilda upplägg, förenas till en fastighet, de, på ansökan af ägaren, må å ett nytt upplägg förenas, att, om genom styckning af en fastighet särskilda fastigheter uppkomma, för hvardera skall göras nytt upplägg samt att, om en del af fastighet afsöndras och förenas med annan fastighet, den afsöndrade delen skall öfverföras till den senare fastighetens upplägg.

Beträffande köpingar och därmed jämförliga orter innehåller byggnadsstadgan för rikets städer, att hvad i denna stadga föreskrifvits om stad i tillämpliga delar gäller för köping; så ock för hamn, fiskeläge eller annat ställe med större sammanträngd befolkning, då sådant af omständigheterna påkallas och Konungens befallningshafvande till följd däraf, efter vederbörandes hörande, därom förordnar genom beslut, som skall underställas Kungl. Maj:ts pröfning; och föreskrifves i lagen om förändring af tomts område den 26

maj 1899 att hvad i denna lag stadgats skall, i de fall där Konungen sådant förordnar, gälla för köping och annan därmed jämförlig ort, hvarest tomtindelning såsom i stad finnes.

I riket förekomma öfver ett hundra köpingar eller andra därmed jämförliga orter, för hvilka beslut meddelats om tillämpning af byggnadsstadgan för rikets städer, och torde för flertalet finnas såväl stadsplan som tomtindelning såsom i stad.

Hvad köpingarna angår, hafva väl i regeln i de fall, då i deras områden ingå delar af i jordebok upptagna hemman och lägenheter, dessa delar i vederbörlig ordning utbrutits, men är detta oftast ej fallet beträffande de orter, i fråga om hvilka Kungl. Maj:t eljest förordnat, att byggnadsstadgan för rikets städer skall tillämpas.

Där tomtindelning såsom i stad finnes för köping eller annan därmed jämförlig ort, omfattar tomtindelningen i regeln endast en del af det område, för hvilket byggnadsstadgan skall tillämpas.

I fråga om lagfarts- och inteckningsväsendet i köpingar och andra därmed jämförliga orter föreskrifves:

dels i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom att, hvad i 9 § stadgats om stad skall, i de fall där Konungen sådant förordnar, gälla om köping och annan därmed jämförlig ort, hvarest tomtindelning såsom i stad finnes; och

dels i kungörelsen den 14 september 1875 huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och föras att för köping gäller, hvad om fastighetsböcker för landet stadgadt är, så framt ej Konungen, på särskild framställning, annorlunda förordnar.

Hvad Arvika köping angår, förordnade Kungl. Maj:t, på gjord framställning, den 7 februari 1902, att hvad i 9 § af förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 samt i lagen angående förändring af tomts område den 26 maj 1899 vore stadgadt beträffande stad skulle gälla i afseende å nämnda köping, äfvensom att hvad i kungörelsen huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och föras den 14 september 1875 vore stadgadt om fastighetsbok för stad skulle gälla i fråga om fastighetsboks förande vid Jösse häradsrätt beträffande de fastigheter, som tillhörde Arvika köping.

Beträffande Gårda municipalsamhälle förordnade Kungl. Maj:t, på gjord framställning, den 17 oktober 1902, att hvad i 9 § af förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 samt i lagen angående förändring af tomts område den 26 maj 1899 vore stadgadt beträffande stad skulle gälla i afseende å nämnda municipalsamhälle samt att utan hinder af hvad i kungörelsen huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och

föras den 14 september 1875 finnes stadgadt om lagfarts- och in-teckningsböcker för landet, de delar af hvarje hemman, af hvilka municipalsamhället bestode, för framtiden skulle upptagas å särskilda upplägg i fastighetsböckerna, och ålades i samband därmed municipalsamhället att till domhafvanden ingifva för att i häradsrättens arkiv förvaras ett exemplar af den karta, som kunde komma att upprättas rörande tomtindelningen i samhället, med till kartan hörande beskrifning, innefattande uppgift jämväl om de beteckningar, under hvilka lagfart före tomtindelningens tillkomst beviljats å de däri ingående områdena.

För öfriga köpingar och andra därmed jämförliga orter, för hvilka tomtindelning såsom i stad finnes, hafva motsvarande bestämmelser ej meddelats; och gäller fortfarande såväl för Arvika köping och Gårda municipalsamhälle som för öfriga af ifrågavarande orter, att, därest tomterna tillkommit genom afsöndring, fastställelse därå genom Konungens befallningshafvande erfordras samt att lagfart ej får beviljas, innan dylik fastställelse meddelats, hvilket senare efter lämnad uppgift dock ej iakttages af häradsrätterna beträffande en del köpingar.

Uti underdånig skrifvelse den 28 mars 1903 har Riksdagen emellertid med anledning af väckt motion anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta undersöka och utreda, om och i hvad mån hvad i 9 § 1 och 2 mom. af förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 samt i lagen angående förändring af tomts område den 26 maj 1899 vore stadgadt beträffande stad borde erhålla ovillkorlig giltighet med afseende å köping eller annan därmed jämförlig ort, för hvilken stadsplan och tomtindelning såsom i stad blifvit fastställda, äfvensom i sammanhang därmed, huru fastighetsböckerna med afseende å dessa samhällen lämpligast skulle inrättas och föras i närmare öfverensstämmelse med hvad för dylika böcker i stad vore stadgadt, och har Riksdagen i samband därmed begärt utredning, huruvida och i hvad mån omförmälda samhällens till stadsplan utlagda områden skulle kunna undantagas från tillämpning af de i lagen den 27 juni 1896 meddelade föreskrifter angående jordafsöndring.

Till stöd för denna hemställan har Riksdagen anført, att otvifvelaktigt afsevärda olägenheter vore förbundna därmed, att sådana platser med större sammanträngd befolkning, hvilka, utan att tillhöra stad, vore i fråga om tomtindelning och bebyggande med stad likställda, beträffande lagfarts-, in-tecknings- och jordstyckningsförhållanden lyda under samma bestämmelser som de för landsbygden i allmänhet gällande; att den möjlighet att få köping och annan därmed jämförlig ort, hvarest tomtindelning såsom i stad finnes, i vissa fall likställda med stad, som 9 § lagfartsförordningen äfvensom 12 § i lagen angående förändring af tomts område erbjuda, emellertid endast i mycket

ringa omfattning begagnats; samt att, då erfarenheten alltmera visat lämpligheten af att sådan likställighet komme till stånd, lagstiftningen därför syntes böra gå ett steg längre än hittills och meddela en ovillkorlig bestämmelse att ofvannämnda stadganden skulle äga tillämpning å sådana orter, där stadsplan och tomtindelning såsom i stad blifvit fastställda.

I fråga särskildt om fastighetsböckerna framhöll Riksdagen, att den för landsbygden föreskrifna anordning af dessa ej vore lämpad efter dylika tätt bebyggda orters förhållanden, utan att det, för att vinna öfverskådlighet och reda i dessa böcker, vore önskvärdt, att desamma med hänsyn till uppläggens ordnande efter tomterna samt sättet för dessas betecknande och beskrifning skulle inrättas och föras i närmare öfverensstämmelse med hvad som gällde för stad.

Efter det öfver Riksdagens skrifvelse yttranden inkommit från samtliga Konungens befallningshafvande, af hvilka en del jämväl i ärendet hört åtskilliga vederbörande, hafva handlingarna den 22 januari 1904 öfverlämnats till lagberedningen för att komma under öfvervägande i sammanhang med fullgörandet af dess uppdrag rörande bearbetning af jordabalken med därtill hörande författningar.

Försåvidt köpingar och andra därmed jämförliga orter, för hvilka tomtindelning såsom i stad finnes, undantagas från tillämpningen af de i lagen den 27 juni 1896 meddelade föreskrifter angående jordafsöndring samt lagstiftningen beträffande nämnda orter äfven i öfrigt ändras i den riktning Riksdagen ifrågasatt, torde upprättande enligt de för landsbygden gällande bestämmelser af jordregister för de områden, beträffande hvilka tomtindelning såsom i stad finnes, ej böra ifrågakomma.

Med nu gällande lagstiftning synes emellertid allmän föreskrift därom ej kunna utfärdas, utan lär det böra få ankomma på pröfning af Kuogl. Maj:t i hvarje särskildt fall, om sådan ort, för hvilken dylik tomtindelning finnes, bör undantagas från upprättande af jordregister efter de för landsbygden gällande bestämmelser.

Ett sådant undantag torde emellertid i de fall, då tomtindelning ej fastställts för hela det område, beträffande vilket byggnadsstadgan för rikets städer skall tillämpas, böra omfatta jämväl de områden, som ligga utanför det i tomter indelade området; och måste för medgifvande af undantag af angifven art vara en nödvändig förutsättning, att, därest i området ingå delar af i jordeboken upptagna hemman och lägenheter, dessa delar förut i behörig ordning blifvit utbrutna.

Vid uppläggandet af jordregister i Sverige måste enligt kommitterades åsikt jordeboken blifva underlaget därför.

Den 13 maj 1904 uppdrog kammarkollegium åt en af sina ledamöter

*Material för
jordregistret:
Jorde-
böckerna.*

att närmare utreda, huruvida med hänsyn till de förändringar i beskattningsväsendet, som inträdt därigenom att med år 1904 grundskatterna till största delen afllyfts eller på grund af andra förhållanden, hvarmed kollegium närmast torde hafva syftat på jordeböckernas betydelse såsom grundval för nya fastighetsböcker, det vore af behovet påkalladt, att nya jordeböcker blifve upprättade, och att i sådant fall låta utarbete förslag till de förändringar i gällande jordeboksformulär, som däraf föranleddes. Skulle med anledning af detta uppdrag nya jordeböcker komma att upprättas, medför detta naturligtvis åtskilliga förändringar i de uppgifter, som föreslagits skola efter jordeböckerna upptagas i jordregistret. Då dessa förändringar, hvilka, bortsett från namnändringar, hufvudsakligen torde komma att bestå däri, att fastigheter uteslutas ur jordeboken eller nya fastigheter införas i densamma, utan större olägenhet efteråt kunna iakttagas i jordregistret, har kommittén ansett, att detta må kunna upprättas utan afvaktan på uppläggandet af nya jordeböcker, och det så mycket hellre som det torde komma att visa sig, att det material, som vinnes vid jordregistrets upprättande, vida bättre än särskilda jordrannsakingar kan bilda underlag för erforderliga förändringar i jordeböckerna.

Landtmäterihandlingar.

Hvad angår det material i öfrigt, hvarpå jordregistret bör grundas, är det af hvad ofvan blifvit sagdt tydligt, att de i landtmäterikontoren i länen befintliga kartor och handlingar rörande landtmäteriförrättningar, genom hvilka byar och hemman blifvit delade, i främsta rummet måste tjäna till ledning vid de särskilda fastigheternas införande i jordregistret. Af dessa arkivhandlingar äro de kartor och handlingar naturligen af den största betydelsen, hvilka upprättats vid byar och hemman öfvergångna laga skiften samt där-efter verkställda hemmansklyfningar och ägostyckningar. Detta kartmaterial med tillhörande handlingar kommer i de flesta fall att kunna läggas till grund för jordregistret. Vid dettas uppläggande bör man af handlingarna till laga skiftet inhämta, i hvilka lotter hvarje enhet därvid blifvit delad, och genom att sedermera granska handlingarna till de efter laga skiftet inom enheten verkställda hemmansklyfningar och ägostyckningar kan beträffande hvarje laga skifteslott upplysning vinnas angående de särskilda fastigheter, i hvilka densamma blifvit delad.

Men utom de för laga skiften och därefter verkställda hemmansklyfningar och ägostyckningar upprättade kartor och handlingar förvaras i landtmäterikontoren en mängd handlingar angående äldre delningar, nämligen storskiften och enskiften. Dessa handlingar komma att tjäna till ledning vid införande i jordregistret af fastigheter, som ej varit föremål för laga skifte utan blifvit ur samfällighet utbrutna genom storskiften eller enskiften, som förblifvit orubbade, och äro de jämväl af vikt för den redogörelse, som i jordregistret bör lämnas för äldre delningar.

Vidare förvaras i landtmäterikontoren handlingar rörande åtskilliga andra af landtmätare verkställda förrättningar såsom ägouthyten och förrättningar för mantalssättningar enligt äldre förordningar om jordafsöndring. Äfven af dessa handlingar måste många för jordregistret erforderliga uppgifter hämtas.

För införande i jordregistret af det slag af fastigheter, som uppkommit genom jordafsöndring, finnes däremot blott mycket oansenligt material för-^{Afsöndrings-}handlingar. varadt i landtmäterikontoren, då för jordafsöndring i vårt land ej erforderats tjänstebiträde af landtmätare och upplysning ur landtmäterikontorens handlingar således i regeln ej kan erhållas beträffande andra till hemman hörande, därifrån afsöndrade lägenheter än sådana, som enligt 83 § skiftesstadgan för beredande af formlig skiftesläggning ingått i skifte. Det erforderliga materialet för registrering af lägenheter, som uppkommit genom afsöndring, måste därför sökas å annat håll.

Hvad angår afsöndringar, som blifvit af Konungens befallningshafvande fastställda, ställer sig saken enkel, i det att Konungens befallningshafvandes beslut om fastställelsen och de hos Konungens befallningshafvande förvarade handlingar, hvilka legat till grund för detta beslut, måste anses innehålla åtminstone de viktigaste af de upplysningar angående sådana lägenheter, som för deras införande i jordregistret erfordras. Och för lägenheter, som med Kungl. Maj:ts tillstånd afsöndrats från boställe eller annat publikt hemman, som icke innehafves under stadgad åborätt, lämnar Kungl. Maj:ts beslut erforderliga upplysningar.

Beträffande åter lägenheter, som tillkommit genom afsöndringar, hvilka ej blifvit fastställda af Konungens befallningshafvande, finnes naturligen ingen förteckning å dem, till följd hvaraf det måste blifva förenadt med svårighet att erhålla kännedom om alla dylika lägenheter. Då för deras tillkomst från rättslig synpunkt ej erfordrats annat än en i laga ordning upprättad upplåtelsehandling men icke någon slags åtgärd af offentlig myndighet, kunde väl ifrågasättas, att jordregistret, för att det skulle anses fullständigt, borde upptaga alla sådana lägenheter. Men då en dylik fordran å jordregistret måste föranleda en synnerligen dyrbar och tidsödande jordrannsakan för erhållande af kännedom om alla dessa lägenheter, och behovet af deras upptagande i ett jordregister, som är afsedt att blifva underlag för fastighetsbokföringen, torde blifva tillräckligt tillgodosedt, om allenast de lägenheter af ifrågasvarande slag blefve däri registrerade, å hvilka lagfart meddelats och om hvilka man alltså kan erhålla kännedom genom forskningar i häradsrätternas arkiv, hafva kommitterade ansett, att lagfart bör vara å sådan lägenhet meddelad för att den må såsom en särskild fastighet i jordregistret upptagas.

Det hade gifvetvis varit synnerligen önskvärdt, att dylika afsöndringar,

innan de infördes i jordregistret, blefve fastställda af Konungens befallningshafvande, där sådan fastställelse kan ifrågakomma, men då fastställande af afgäld å sådana afsöndringar ej vidare skall äga rum, där det ej af stamfastighetens ägare påkallas enligt lagen rörande afgäld från afsöndrad lägenhet den 25 maj 1905, samt någon pröfning af dessa afsöndringars laglighet endast för jordregistrets uppläggande ej torde från det allmännas sida böra ifrågakomma, har fastställelse ansetts ej böra fordras för lägenheternas införande i jordregistret.

Likaledes hade det varit lämpligt, om åtgärder kunnat vidtagas i syfte att få lägenheter, som tillkommit genom afsöndring, affattade å karta af behörig landtmätare före deras införande i jordregistret, men då därigenom kostnaderna för jordregistret skulle betydligt ökas och sannolikt en mängd svårlösta rättegångar framkallas äfvensom väsentligt dröjsmål vållas med jordregistrets upprättande, hafva kommitterade ansett sådana lägenheter kunna i jordregistret införas utan att vara affattade å karta.

Äfven två andra slag af lägenheter äro efter kommitterades uppfattning af beskaffenhet, att lagfart å dem bör vara meddelad för att de må införas i jordregistret, nämligen lägenheter, som tillkommit antingen genom upplåtelse af andel för visst mantal i oskift mark eller ock i enlighet med författningarna om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof eller om ändring eller utrifning af vattenverk.

Ehuru fastställelse å upplåtelse af andel för visst mantal i oskift mark ej lagligen kan meddelas förr än den mot andelen svarande mark blifvit ur samfälligheten utbruten samt lagfart således enligt nu gällande lag af den 27 juni 1896 ej torde kunna meddelas å sådan upplåtelse, innan det med upplåtelsen afsedda område blifvit genom landtmäteriförrättning till läge och gränser bestämdt, har emellertid före det berörda lag trädde i kraft lagfart i en mängd fall meddelats å dylika andelar, hvilka därefter gått i köp och in-tecknats i likhet med lägenheter, hvilka blifvit i enlighet med afsöndringsförfattningarna upplåtna. Af sådan orsak hafva kommitterade ansett, att dylika andelar böra i jordregistret upptagas, men i likhet med hvad som föreslagits beträffande lägenheter, som tillkommit utan fastställelse å afsöndringen, och på samma skäl som beträffande sistnämnda slag af lägenheter anförts, endast där lagfart blifvit å upplåtelsen meddelad.

Där afsöndring skett i enlighet med författningarna om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof eller om ändring eller utrifning af vattenverk samt afsöndringen ej blifvit fastställd af Konungens befallningshafvande, har det jämväl synts kommitterade, att lägenheten bör införas i jordregistret endast om lagfart meddelats å densamma. Med iakttagande däraf komma väl åtskilliga enligt nämnda författningar förvärfvade områden, särskildt så-

dana som upplåtits innan förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom trädde i kraft, att ej blifva i jordregistret införda, men kommitterade hafva ansett detta icke kunna undvikas, då, äfven om kartor öfver sådana områden finnas i landtmäterikontoren, förste landtmätarne dock sakna upplysning, huruvida och när expropriationsförrättningen blifvit afslutad. Kommitterade vilja emellertid framhålla önskvärdheten däraf att, på det jordregistret i detta hänseende ej må blifva alltför bristfälligt, åtgärder vidtoges i syfte att lägenheter, som tillkommit genom expropriation före 1876 års ingång, blefve lagfarna. Då det ojämförligt största antalet sådana lägenheter torde utgöras af områden, som exproprierats för statens järnvägar, lär någon lagändring för detta ändamål ej vara erforderlig.

Då det hufvudsakliga material, som skall läggas till grund för jordregistret, förvaras i länens landtmäterikontor samt allteftersom landtmäteriförrättningar verkställas, hvilka föranleda införande i jordregistret af nya fastigheter eller ändring i uppgifter för redan registrerade fastigheter, äfven nytt material för registrets förande inkommer till landtmäterikontoren, torde landtmätarne likasom i Finland vara de tjänstemän, å hvilka det för jordregistrets uppläggande och förande nödiga arbete bör läggas.

*Jordregistret
bör uppläggas
och föras af
landt-
mätarne.*

Såsom ofvan är antydt kan emellertid ett jordregister i vårt land svårigen uppläggas utan att ett afsevärdt biträde lämnas af vederbörande domhafvande medelst anskaffande af uppgifter angående sådana genom afsöndring för alltid uppkomna lägenheter, som lagfarits utan att fastställelse å afsöndringen meddelats; hvarjämte äfven i annat afseende domhafvanden medverkan, enligt kommitterades mening, måste påkallas i syfte att fullständiga jordregistret.

*Domhafvanden
äliggande be-
träffande
jordregistret.*

Angående den ordning, i hvilken domhafvanden biträde skulle pakallas, innehåller förslaget följande:

Sedan förste landtmätaren upprättat jordregister för socknen med ledning dels af de i landtmäterikontoret förvarade akter och dels af vissa från Konungens befallningshafvande emottagna handlingar, nämligen utdrag af jordeboken, förteckning öfver de i jordeboken antecknade, genom afsöndring för alltid tillkomna lägenheter jämte de handlingar, som legat till grund för beslut om fastställelse å afsöndringar, äfvensom en i anslutning till sista mantalslängden upprättad förteckning öfver fastigheterna i socknen med deras ägare, skall förste landtmätaren sända jordregistret och ofvanberörda från Konungens befallningshafvande emottagna handlingar till domhafvanden i orten tillika med en af förste landtmätaren uppgjord förteckning å de i registret under gällande registernummer upptagna fastigheter, som äro af beskaffenhet att böra i fastighetsbok upptagas. I nämnda förteckning skall domhafvanden med ledning af fastighetsböckerna, så vidt ske kan, för hvarje fastighet anteckna dess ägare

och dennes åtkomst äfvensom, beträffande de i förteckningen upptagna afsöndrade lägenheter, komplettera och rätta jordregistret. Vidare skall domhafvanden lämna uppgift å afsöndrade lägenheter, å hvilka lagfart beviljats, men som icke finnas upptagna i det till domhafvanden öfverlämnade jordregistret, hvarjämte i förslaget inrymts föreskrifter, åsyftande att domhafvanden efter jämförelse mellan jordregistret och fastighetsböckerna bör lämna upplysning om sådana af honom iakttagna förhållanden, som kunna tjäna till ledning för undanrödjande af skiljaktigheter mellan fastighetsböckerna, å ena sidan, samt jordregistret, jordeboken och mantalslängderna, å den andra.

*Granskning
i orterna.*

I samma syfte och för att bereda vederbörande jordägare och andra intresserade tillfälle att granska jordregistret och framställa de anmärkningar däremot, hvartill fog kan förefinnas, innehåller förslaget stadgande, att jordregistret med därtill hörande handlingar skall öfverlämnas till kommunalstämman ordförande för att hos honom vara tillgängliga under viss tid. Något särskildt sammanträde i närvaro af vissa tjänstemän för att höra jordägare eller andra intresserade har däremot ansetts icke vara erforderligt.

*Kronojord
upptages i
registret.*

Med ofvannämnda undantag beträffande köping eller annan därmed jämförlig ort, för hvilken enligt Konungens förordnande jordregister efter de för landsbygden gällande bestämmelser ej upprättas, skall enligt förslaget all jord å landet upptagas i jordregistret, således ej allenast den, som är föremål för enskildes förfogande, utan äfven kronojord. Enär jordregistret hufvudsakligen är afsedt att blifva underlag för fastighetsbokföringen, skulle emot förslaget att äfven kronojord skall i registret upptagas möjligen kunna göras den invändning, att kostnaderna för jordregistrets första uppläggande därigenom blifva onödigt förökade. Men då — utom det att enligt kungörelsen den 14 september 1875 i lagfarts- och inteckningsböckerna upplägg skall göras äfven för kronojord under enskild disposition — från en mängd kronohemman vissa delar försalts till enskilde eller viss jord såsom afsöndring för alltid blifvit med äganderätt upplåten samt dylika upplåtelser af kronojord alltjämt förekomma och till följd af den så kallade egnahemsrörelsen i framtiden sannolikt komma att äga rum i stor utsträckning, skulle jordregistret ej blifva ett fullständigt underlag för fastighetsbokföringen, om ej kronojorden däri blefve upptagen, så att äfven de särskilda delar, i hvilka jord af sådan natur blifvit delad, kunde på ett åskådligt sätt blifva registrerade samt erforderligen individualiserade. Äfven af det skäl att jordregistret, sådant kommitterade tänkt sig detsamma, bör blifva till gagn för jämväl andra ändamål än fastighetsbokföringen och därför bör utgöra en fullständig förteckning öfver all jord å landet, har kronojorden, hvilken uppgår till omkring 5,000 mantal af summan å all i mantal satt jord i riket eller ungefär 67,000 mantal, ansetts icke kunna ur jordregistret uteslutas.

Jordregistret kommer att för hvarje fastighet innehålla uppgift å dess namn, jordnatur och registernummer, det mantal, som kan vara fastigheten åsatt, ägovidden å de särskilda ägoslagen och den eller de landtmäteriför rättningar, vid hvilka fastighetens areal blifvit bestämd, jämte tiden, då för rättningen fastställts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit avslutad, skifteslittera och ägares namn enligt landtmäterihandlingarna samt dessas arkivnummer äfvensom beträffande afsöndrade lägenheter tiden, då afsöndring fastställts, eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången beviljats, och den myndighet, af hvilken fastställelse å afsöndringen meddelats.

*Jord-
registrets
innehåll.*

Hvad angår fastighetens namn och registernummer samt det mantal, som kan vara densamma åsatt, hänvisas till hvad härom redan förut blifvit anfördt.

Jordnaturen å en fastighet har väl numera förlorat större delen af sin betydelse, men kommitterade hafva dock ansett uppgifter därom böra införas i jordregistret med hänsyn särskildt till den vägledning, som af jordnaturen kan hämtas vid uppläggande af fastighetsböcker och sådana längder, som enligt kommitterades uppfattning böra grunda sig på jordregistret.

Jordnatur.

I fråga om fastigheternas ägovidd torde den anmärkning mot förslaget möjligen göras, att uppgift om fastigheternas uppskattade ägoinnehåll borde i jordregistret inflyta. Men då i vårt land jorden icke blifvit uppskattad efter vissa för hela riket lika normer, utan enligt § 64 i skiftesstadgan ägora till hvarje särskildt skifteslag skola uppskattas utan jämförelse med jord inom andra skifteslag, så att en jordäga, som i en landsända ansetts såsom skifteslagets bästa jord och åsatts grad 1, skulle, om den legat i en annan ort, uppskattats såsom jord af mindre värde till grad 2 eller 3, äro uppskattningssummorna å jord inom skilda skifteslag ej kommensurabla. Och emedan vid laga skifte verkställd ägogradering ej utan vidare får tillämpas vid därefter skeende hemmansklyfning å de vid laga skiftet utbrutna ägolotter utan ny gradering därvid måste äga rum, händer ej sällan, att uppskattningsbeloppen å jord äfven inom särskilda delar af samma hemman ej äro jämförliga med hvarandra. Af dessa orsaker skulle införande i jordregistret af uppgifter om uppskattningssinnehållet å de till fastigheterna hörande ägor allenast förorsaka onödiga kostnader.

Ägovidd.

Att det af kommitterade uppgjorda formulär till jordregister innehåller en kolumn för anteckning af ägovidd å impediment inom fastigheterna kan synas anmärkningsvärdt; men då gränsen mellan impediment och duglig mark ofta nog är svår att draga, så att hvad som i *en* ort anses vara oduglig mark i en annan räknas till mark med värde och hvad på en viss tid ansetts odugligt, såsom kärr och mossar, kalhuggen skogsmark m. m., i en senare tid befinnes äga god afkastningsförmåga, har det ansetts nödvändigt

att i jordregistret införa uppgift å ägovidden äfven af det ägoslag, som i landtmäterihandlingarna benämnas impediment. Ett ytterligare skäl för kommitterades mening i fråga om impediments antecknande i jordregistret har hämtats från landtmäteristyrelsens formulär till delningsbeskrifningar vid ägoskiften. Enligt detta skall delningsbeskrifning afslutas med ett sammandrag, som innehåller bland annat en kolumn för totalsumman å hvarje ägolotts areal. Denna summa motsvarar det sammanlagda beloppet af den i sammandraget upptagna areal å ägolottens inrösningsjord, afrösningsjord och impediment. Summan af en fastighets ägovidd, där denna utlagts genom en enda förrättning, kan således, om areal å impediment äfven antecknas i jordregistret, från delningsbeskrifningens sammandrag direkt införas i registret. I motsatt fall måste däremot för hvarje fastighet arealen å impediment frändragas slutsumman, hvarigenom ett betydligt arbete och ökade kostnader för jordregistrets uppläggande skulle förorsakas.

Servitutsförhållanden.

Otvifvelaktigt vore det önskvärdt, att uppgifter om servitutsrättigheter och servitutsförpliktelser, som tillkommit vid ägoskiften, kunde införas i jordregistret. Emellertid har föreskrift ej varit i skifteslagstiftningen meddelad angående den ordning, i hvilken aftal om sådana rättigheter och skyldigheter skulle vid skifte träffas, till följd hvaraf dylika aftals angifvande i jordregistret skulle nödvändiggöra en omsorgsfull granskning ej mindre af alla vid laga skiften, hemmansklyfningar och ägostyckningar upprättade föreningar utan äfven af samtliga därvid förda protokoll. Då härtill kommer, att en stor mängd servituter tillkommit vid de många före laga skiftenas tid verkställda storskiften och enskiften, samt man förty skulle nödgas att, äfven där handlingarna till dessa äldre skiften ej behöfde fullständigt genomgås för fastigheters införande i jordregistret, låta storskiftes- och enskiftesakterna undergå en noggrann granskning, hafva kommitterade ansett besväret och kostnaderna för hopsamlandet af fullständiga och riktiga uppgifter om de vid skifte af jord tillkomna servituter blifva så betydande, att tanken på deras införande i jordregistret måst öfvergifvas, helst vitsord ej rimligen skulle kunna tilläggas en dylik anteckning.

Dessa skäl gälla väl icke de servituter, som framdeles uppstå vid skiften. Men då de till jordabalken hörande ämnen för närvarande äro föremål för bearbetning af lagberedningen, och man hittills i vårt land varit hänvisad att hufvudsakligen i in-teckningsprotokollen söka upplysning om servitutsförpliktelser, hvartill kommer att fråga väckts om lagstiftning i syfte att på fast egendom hvilande skyldighet att ansvara för gäldande af odlingslån och likvider vid laga skiften skall antecknas i in-teckningsböckerna, hafva kommitterade ansett att äfven de servituter, som hädanefter uppkomma vid skifte, lämpligen kunna anmärkas i in-teckningsböckerna. Häraf följer visserligen den olägenhet att — med

den nuvarande ordningen för inskrifning af servituter — dessa anmärkas allenast på den tjänande fastighetens upplägg, men denna olägenhet torde ej vara af svårare natur vid detta slag af servituter än vid andra.

Då upprättandet af ett jordregister enligt de i förevarande förslag stadgade grunder gifvetvis måste föranleda stora utgifter för statsverket, vore det naturligen önskvärdt, att jordregistret kunde lända till gagn för äfven andra ändamål än fastighetsbokföringen.

*Jord-
registrets
betydelse för
hvarje handa
ändamål.*

Kommitterade, som af sådan anledning under förslaget utarbetande haft det syftemål i sikte, att jordregistret skulle komma att få en dylik mera omfattande uppgift, hålla också före, att nyttan af jordregistret, sådant detsamma enligt förslaget kommer att te sig i fullbordadt skick, ej skall inskränka sig till att registret blifver ett lämpligt underlag för inskrifningarna i fastighetsböckerna.

Genom den ordning och reda i våra fastighetsförhållanden, som jordregistret i främsta rummet är afsedt att medföra, beredes ökad trygghet i äganderättsförhållandena i hvad de angå fast egendom på landet. Därigenom kommer jordregistret att stärka *fastighetskrediten* och befördra landets ekonomiska utveckling. Men jordregistrets betydelse för jordbesittningsförhållandena är därmed ingalunda uttömd. Under det att de nuvarande lagfarts- och inteckningsprotokollen och de därpå grundade fastighetsböckerna lämna föga upplysning angående sådana förhållanden, som bestämman en fastighets värde, kommer nämligen jordregistret att innehålla åtskilliga betydelsefulla uppgifter i berörda afseende och tillika lämna anvisning till inhämtande af ytterligare kunskap om fastighetens beskaffenhet. Den, som vill inlåta sig i affärstransaktioner rörande en fastighet, finner sålunda i registret uppgifter om fastighetens areal, åtminstone den, som vid landtmäteriförrättningar utbrutits åt fastigheten, och han kan genom en granskning af jordregistret, som kan verkställas på några minuter, inhämta upplysning, huruvida den hemmansdel om exempelvis ett fjärdedels mantal, som han har för afsikt att köpa, verkligen kan anses motsvara ungefärligen en fjärdedel af den fastighet, som odelad utgjorde ett mantal, eller om tilläfvventyrs från hemmansdelen afsöndrats lägenheter med sådan ägovidd, att de ägor, som fortfarande tillhöra hemmansdelen, blott utgöra en obetydlig del af dess ursprungliga ägovälde. Han kan vidare genom uppgifterna i jordregistret om de skiftesåtgärder, som öfvergått fastigheten, och registrets hänvisning till landtmäteriakterna med tillhörande kartor förskaffa sig upplysning om, hvilka ägor höra till fastigheten, och på sådant sätt vinna en detaljerad kännedom om densamma. — Att fastighetskrediten skall stärkas jämväl genom den lätthet, hvarmed långifvare kan skaffa sig kännedom om beskaffenheten af och dymedelst om värdet å den

fastighet, i hvilken inteckning erbjudes honom såsom säkerhet för lån, ligger i öppen dag.

Jämväl för *beskattningsväsendet* kommer jordregistret att medföra nytta. Äfven om de upplysningar angående fastigheterna i riket, som kunna hämtas af jordregistret, ej komma att uteslutande läggas till grund för fastighetsbeskattningen, är det dock af synnerlig betydelse, att beskattningsmyndigheterna genom jordregistret kunna erhålla kännedom ej blott om tillvaron af en del fastigheter, som förut undgått deras uppmärksamhet, utan ock om storleken af fastigheterna samt om de förändringar, som dessa undergå genom afsöndringar m. m.

Till nytta för fastighetsbeskattningen har i förslaget inrymmts bestämmelser, som afse att förbinda jordregistret med mantalslängderna och därigenom äfven med taxeringslängderna samt de andra längder, för hvilka mantals- och taxeringslängderna ligga till grund, såsom vägtalslängder och röstlängder med flere. Att dessa för kamerala och administrativa ändamål tillkomna längder genom förbindelsen med jordregistret äfven vinna öfverensstämmelse med fastighetsböckerna torde vara en afsevärd fördel. I nu ifrågakarande hänseenden hafva hufvudsakligen följande bestämmelser föreslagits:

Bland de handlingar, som genom Konungens befallningshafvandes försorg skola för hvarje socken öfverlämnas till förste landtmätaren för att läggas till grund för införande af uppgifter i jordregistret, skall ock finnas en af häradsskrifvaren upprättad fastighetsförteckning. I denna skola i alfabetisk ordning upptagas alla hemman och lägenheter, verk och inrättningar inom socknen äfvensom deras ägare eller, beträffande kronohemman, som innehafvas under stadgad åborätt, deras innehafvare, hvilka antecknas i enlighet med den vid senaste mantalsskrifning upprättade längd, för så vidt icke dåvarande förhållanden, enligt hvad känt är, undergått förändring. Omedelbart efter hvarje sålunda upptagen fastighet införas dithörande torp och andra lägenheter, där de ej, efter hvad för häradsskrifvaren kan vara känt, endast för viss tid eller lifstid upplåtits från fastigheten. För de i förteckningen upptagna fastigheter har förste landtmätaren att i enlighet med särskild anvisning i förteckningen införa fastigheternas registerbeteckning. Sedan jordregister upplagts för samtliga till ett fögderi hörande socknar samt de af häradsskrifvaren för berörda socknar upprättade fastighetsförteckningar af förste landtmätaren fullständigats, skola dessa förteckningar öfversändas till häradsskrifvaren tillika med uppgift å fastigheter, som i jordregistret införts och hafva gällande registernummer men icke upptagas i fastighetsförteckningarna. Förste landtmätaren skall sedermera hvarje år under september månad tillstålla häradsskrifvaren uppgift å de fastigheter, som, efter det senaste upp-

gift lämnats, blifvit införda i jordregistret eller undergått förändring beträffande namn eller registernummer.

Kommitterade hålla före att, utan att för detta ändamål nämnvärd ändring behöfver göras i gällande författning angående mantalsskrifning, härads-skrifvarna skola, sedan de sålunda föreslagna bestämmelserna trädt i kraft, blifva i tillfälle att medelst inhämtande af upplysningar vid mantalsskrifningsförrättningarna bringa uppgifterna i mantalslängderna i hvad de angå fastigheternas beteckning i noggrann öfverensstämmelse med jordregistret och därigenom med fastighetsböckerna.

Ett ytterligare steg i denna riktning skulle kunna tagas genom bestämmelser i syfte att en hvar, som enligt fastighetsböckerna vore ägare af fast egendom, äfven blefve såsom sådan uppförd i mantalslängden, och att omvänt den, som i mantalslängden antecknats såsom fastighetsägare, tillhölles att fullgöra honom åliggande skyldighet att söka lagfart. Gagnet af dylika bestämmelser är uppenbart, men kommitterade hafva med hänsyn till beskaffenheten af det kommitterade meddelade uppdrag funnit sig icke böra framlägga några förslag i berörda afseenden.

I sammanhang med frågan om jordregistrets betydelse för beskattningsväsendet må här anföras, hurusom kammarrätten i underdånigt utlåtande den 30 december 1902 öfver kommunalskattekommitténs underdåniga förslag till bevillningsförordning och förordning angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering med mera erinrat, att den af sagda kommitté i öfvergångsstadgandet vid sistnämnda förordning närmare utförda tanke om ett katasterverk för hela riket icke torde kunna på ett tillfredsställande sätt förverkligas allenast genom kommunernas medverkan, utan att därför erfordrades att staten toge frågan om hand och genom sina organ, närmast landtmäterikåren, ledde och öfvervakade de för ändamålet erforderliga arbeten.

Jordregistrets upprättande i öfverensstämmelse med föreliggande förslag skulle vidare, på sätt ofvan framhållits, medföra den nytta, att *yordeböckerna* kunde rättas ock kompletteras. Hittills hafva *yordeböckerna* hufvudsakligen varit skattelängder, så att i regeln endast sådana fastigheter däri upptagits, som haft ränta, tionde, rustning eller rotering sig åsatt.

Skola *yordeböckerna* kunna läggas till grund för jordregistret, är det emellertid nödvändigt såväl att, där utjord eller annan ej veterligen genom afsöndring tillkommen fastighet, som ej upptagits i *yordeboken*, är att anse såsom för sig bestående, densamma införas i *yordeboken* som ock att, där en i denna upptagen fastighet är att anse såsom ej vidare befintlig, den blir ur *yordeboken* utesluten; och bör sistnämnda åtgärd äfven vidtagas, där en lägenhet, ehuru ej för sig bestående, införts i *yordeboken* endast af den anledning, att särskild ränta, kronotionde, rustning eller rotering blifvit den-

samma påförd. Att lägenheten är af nämnda egenskap torde i allmänhet framgå af de i jordeboken för densamma gjorda anteckningar.

Utredningen af sådana frågor som om en fastighet är själfständig eller inbegripen under annan fastighets mantal är för öfrigt af intresse ej blott ur kameral utan äfven ur privaträttslig synpunkt. I sistnämnda afseende förekommer exempelvis ej sällan tvekan, huruvida lagfart å eller inteckning i viss hemmansdel omfattar äfven en utjord.

Äfven för *jordbruksstatistiken* skulle det vara en stor vinning, att ett alltjämt fortsatt registerverk komme till stånd, som utvisade jordens fördelning i brukningsdelar, med upplysningar från delvis helt nya källor såsom fastighetsböckerna, och hvilket på samma gång från summan af jordlägenheter utsöndrade alla lägenheter, som ej upplåtits för alltid.

För *landtmäteriväsendet* vore det likaledes en gifven fördel att få en öferskådlig och lätt tillgänglig bild af hvarje särskildt hemman ur skiftes- och afsöndringssynpunkt. Den historik öfver äldre ägoskiften och andra landtmäteriförrättningar, som för närvarande i regeln ej är lätt att anskaffa men som i allmänhet är af synnerligen stor betydelse för riktig handläggning af en ifrågasatt landtmäteriförrättning, skulle således medelst utdrag af jordregistret lätt kunna erhållas. Och af dessa utdrag finge förrättningsmannen äfven den kännedom om från fastigheten gjorda afsöndringar, hvilken jämväl är för honom af betydelse och som för närvarande mången gång ej utan svårighet kan erhållas.

Slutligen skulle naturligen Konungens befallningshafvandes handläggning af afsöndringsärenden mycket underlättas genom de upplysningar angående förut gjorda afsöndringar, som ur jordregistret kunna hämtas.

I enstaka fall såsom då fråga är om delning af mark, som vid föregående skifte lämnats odelad, torde jordregistret varda till gagn jämväl för ägodelningsrätterna. De upplysningar, som för dem kunna vara af vikt, stå att finna i det utdrag af jordregistret, som enligt § 28 i förslaget kommer att biläggas konceptakten; hvarförutom ägodelningsrättens ordförande i regel lär hafva tillgång till det exemplar af jordregistret, som för annat ändamål tillställts domhafvanden i orten, jämte de utdrag af registret, hvilka efter hand öfversändas till domhafvanden och af honom torde komma att förvaras såsom bihang till registret.

*Kostnads-
beräkningar.*

Af hvad ofvan blifvit anfördt angående dels innehållet af ett jordregister enligt förevarande förslag och dels det material, som bör läggas till grund därför, är det uppenbart, att jordregistrets första uppläggande måste kräfva

ett mycket tidsödande och besvärligt arbete. Och då detta arbete icke lärers utan särskild ersättning kunna läggas å någon viss tjänstemannakår, komma utgifterna därför gifvetvis att uppgå till ett ganska afsevärdt belopp.

För bedömande af kostnadsfrågan är det af vikt att tillse, hvilka personer skulle komma att verkställa arbetet för jordregistrets första uppläggande. Då det hufvudsakliga material, som skall läggas till grund för jordregistret, förvaras i länens landtmäterikontor, för hvilka förste landtmätarne äro föreståndare, bör naturligen arbetet för jordregistrets uppläggande i väsentlig mån uppdragas åt förste landtmätarne eller vid landtmäterikontoren för ifrågasvarande arbete särskildt anställda landtmätare. Vidare måste, såsom ofvan framhållits, ett ganska besvärligt arbete för samma ändamål verkställas genom forskning i häradsrätternas arkiv, hvarjämte äfven häradsskrifvarne och tjänstemän i landskontoren enligt förslaget få vissa arbeten för jordregistrets uppläggande sig ålagda.

Hvad förste landtmätarne angår lærer så mycket mindre kunna ifrågasättas, att de utan särskild godtgörelse skulle ägna sig åt detta arbete, som deras nuvarande löneförmåner till belopp af 2,200 kronor med ett ålders-tillägg å 400 kronor blifvit bestämda till sagda låga belopp af den orsak, att man beräknat, att förste landtmätarne, som för närvarande ej hafva sig ålagda tjänstegöromål för det allmännas räkning till den omfattning, att de af dessa göromål erhålla full sysselsättning, skulle genom arfvoden för verkställda förrättningar vinna erforderlig fyllnad. Endast under förutsättning att, då jordregister för riket kommer att uppläggas, förste landtmätarne erhållit sina löner så reglerade, att de ej behöfde befatta sig med landtmäteriförrättningar, anse kommitterade, att förste landtmätarne kunde åläggas att utan särskild ersättning taga del i arbetet för jordregistrets första upprättande. Men då vid en eventuell löne reglering för förste landtmätarne en mångfald andra tidsödande tjänstegöromål säkerligen skulle komma att åläggas dem, i hvilket afseende kommitterade hänvisa till landtmäteristyrelsens underdåniga förslag den 3 augusti 1903 till omorganisation af landtmäterikåren m. m., linge förste landtmätarne uppenbarligen jämförelsevis ringa tid att ägna åt jordregistret. Och äfven om vid tiden för registerarbetets påbörjande förste landtmätarne icke i samband med reglering af deras tjänsteåligganden erhållit högre löneförmåner än de nuvarande, så att särskild ersättning måste tillerkännas dem för arbete å jordregistrets uppläggande, torde dock i allt fall den del af arbetet för jordregistrets uppläggande, som enligt förslaget skall verkställas å landtmäterikontoren, icke lämpligen i sin helhet kunna läggas å förste landtmätarne, eftersom dessa tjänstemän, hvilka i allmänhet äro de mest kunniga och erfarna landtmätarne i länen, i regeln ej utan skada för det allmänna skulle kunna tagas ifrån sina nuvarande tjänstegöromål och

ersättas med vikarier. Åtminstone lära förste landtmätarne böra befrias från det tidsödande arbetet med granskningen af akterna i landtmäterikontoren samt införande i registret af de genom delning och afsöndring af jord tillkomna fastigheter. I stället torde för utförande af detta arbete böra för hvarje län förordnas en eller, hvad de större länen angår, två eller flere skickliga och erfarna samt i länets jordförhållanden kunniga landtmätare, som under förste landtmätarens ledning och tillsyn kunde ägna hela sin arbetstid däråt.

För arbetets påskyndande och på det att de därvid anlidade landtmätarnes tid icke må tagas i anspråk för andra göromål än sådana, som kräfva särskilda fackinsikter, böra i hvarje län äfven anställas billiga extra biträden för uträttande af en del enklare göromål, såsom förvandling af arealuppgifter i äldre mått till nu gällande måttssystem och hopsummering af arealer, som tillagts fastigheter vid särskilda förrättningar, med mera.

Ersättningen till de landtmätare, som komma att sysselsättas med registrets första uppläggande och ej hafva lön på stat, synes böra tilltagas så högt, att de blifva godtgjorda för mistningen af de inkomster af förrättningar, som de eljest kunnat påräkna.

För erhållande af full likformighet i registerarbetena öfver hela riket samt med hänsyn till de mycket invecklade jordförhållandena i åtskilliga orter och till de många kamerala förhållanden, som haft betydelse vid jorddelning i Sverige och vid jordregistrets första uppläggande komma att utöfva inflytande vid spörsmål, huru fastigheter rätteligen skola registreras, anse kommitterade det synnerligen önskvärdt, att de landtmätare, åt hvilka jordregistrets första uppläggande kommer att anförtros, sättas i tillfälle att på statsverkets bekostnad vid landtmäteristyrelsen genomgå en kurs, som göra dem fullt kompetenta att med insikt, reda och skyndsamhet verkställa arbetet.

Äfven om sålunda det tyngsta arbetet med jordregistrets första upprättande ej skulle åläggas förste landtmätarne, måste dock på sätt förslaget innehåller registrets fortsatta förande tillkomma dem. Kommitterade vilja därför framhålla, att eventuellt beslut om inrättande af jordregister för riket enligt föreliggande förslag nödvändiggör en lönereglering för förste landtmätarne, enär jordregistrets förande måste göra förste landtmätarne till byråtjänstemän, som äro i tillfälle att städe kunna verkställa föreskrifna anteckningar i jordregistret och meddela utdrag eller upplysningar därifrån med mera, hvadan förste landtmätarne, sedan de fått till åliggande att föra jordregister, icke få tillfälle att sysselsätta sig med landtmäteriförrättningar.

Det för jordregistrets första uppläggande synnerligen besvärliga arbete, som måste verkställas i häradsrätternas arkiv, torde uppenbarligen också böra af staten ersättas. Af sådan orsak fordras anslag till arfvoden antingen åt

häradshöfdingarne till aflönande af vikarier, om de själfva komma att utarbete de för jordregistret erforderliga uppgifter, eller åt de extra ordinarie tjänstemän, som, där vederbörande domhafvande ej kunna åtaga sig ifrågavarande arbete, torde af hofrätterna förordnas att verkställa detsamma.

Äfven för de ej obetydliga extra arbeten, med hvilka häradsskrifvarne och tjänstemän i landskontoren komma att betungas för jordregistrets första uppläggande, torde ersättning, möjligen i form af gratifikation, böra utgå. Däremot torde särskild ersättning ej böra föranledas af det ökade arbete jordregistrets förande medför för såväl häradshöfdingar som häradsskrifvare och tjänstemän i landskontoren.

Hvad angår sammanlagda beloppet af de kostnader, jordregistrets första uppläggande skulle kräfvat, kan naturligen med afseende å arbetets beskaffenhet detsamma ej exakt beräknas. De af kommitterade med Kungl. Maj:ts tillstånd anordnade arbeten för uppläggande af jordregister för vissa särskilda orter i riket hafva hufvudsakligen åsyftat att få utrönt, huruvida af kommitterade uppgjortt preliminärt, med det nu framlagda i allt väsentligt öfverensstämmande förslag till förordning angående jordregister lämpade sig för de i olika delar af riket rådande skiljaktiga fastighetsförhållanden. Men dessa arbeten lämna dock någon ledning äfven för bedömandet af kostnadsfrågan. De hafva omfattat registrering af jordeboksenheter i vissa socknar eller sockendelar på grund af jordeboksutdrag, landtmäterihandlingar och afsöndringsförteckningar, hvarefter undersökts möjligheten att med ledning af fastigheternas gamla beteckningar samt uppgifterna om skifteslittera och framför allt om ägarnes namn enligt delningsbeskrifningarna vid respektive skiftesförrättningar fastställa, hvilka af de genom delning eller afsöndring utbrutna fastigheter de i lagfartsprotokollen och fastighetsböckerna inskrifna fång afse; likasom äfven en del åtgärder vidtagits i syfte att erhålla öfverensstämmelse mellan de uppgjorda registren samt fastighetsböcker och mantalslängder. Bortsett från orter med synnerligen långt drifven jordstyckning eller mer än vanligt orediga jordförhållanden, för hvilka orter kostnaden naturligen ställt sig jämförelsevis hög, har befunnits att, när arbetet gällde orter, där, såsom händelsen måste anses vara med vissa af kommitterade valda orter i Stockholms, Västmanlands och Malmöhus län, jordförhållandena ej äro mera invecklade eller egenartade än i riket i allmänhet, kostnaden med tillägg af beräknade utgifter för blanketter med mera, i medeltal för jordeboksenhet uppgått till omkring tre kronor.

Detta belopp synes kommitterade alltså kunna läggas till grund för beräkning af de ungefärliga kostnader jordregistrets första uppläggande kommer att betinga. Vål torde den ersättning af tio kronor för arbetsdag, som af kommitterade utgifvits till de vid försöksarbetena använda landtmätare, icke

förslå till godtgörelse åt de landtmätare, som skola anlitas för jordregistrets uppläggande och hvilka måste däråt ägna hela sin arbetstid. Men då förmågan att verkställa ett raskt arbete vid jordregistrets uppläggande, enligt hvad under försöksarbetena tydligen iakttagits, i väsentlig mån ökas allteftersom arbetet fortskrider och däraf härflytande större erfarenhet vinnes, hålla kommitterade före att, särskildt om nödig kunskap i de till jordregistrets uppläggande hörande göromål kunde i förväg beredas erforderligt antal landtmätare genom en för sådant ändamål anordnad lärokurs, den erforderliga höjningen af ersättningen till landtmätarne icke skulle komma att öka kostnaderna i genomsnitt för hela riket, beräknade efter ofvannämnda grund.

Till de kostnader, som beräknats med ledning af omförmälda försöksarbeten, komma emellertid de utgifter, hvilka vid jordregistrets uppläggande skulle föranledas af behovet att i högre grad än hvad vid försöksarbetena kunnat ske erhålla öfverensstämmelse mellan registret samt fastighetsböcker och mantalslängder. Sistnämnda slags kostnader är det naturligen nära nog omöjligt att i förväg beräkna, eftersom de till väsentlig del äro beroende på mängden af de lägenheter, om hvilka, på sätt ofvan framhållits, upplysning kan vinnas endast genom forskningar i häradsrätternas arkiv. Antalet af sådana lägenheter torde emellertid vara jämförelsevis ringa. Med hänsyn härtill tveka kommitterade ej att såsom sin mening uttala att, för så vidt tillgång på lämpliga arbetskrafter kan erhållas, kostnaden för första uppläggandet af ett jordregister för hela riket ej bör öfverstiga fyra kronor i medeltal för jordeboksenhet eller således, då enligt det af statistiska centralbyrån senast offentliggjorda sammandrag af Konungens befallningshafvandes femårsberättelser antalet jordeboksenheter utgör 146,525, sammanlagdt i rundt tal 600,000 kronor.

Efter jordeboksenhet räknadt skulle således kostnaden för ett jordregister i Sverige komma att icke obetydligt understiga motsvarande kostnad i Finland. Det oaktadt skulle det svenska jordregisterverket icke såsom det finska vara blott en matrikel öfver jordens delning utan också komma att lämna upplysning om de särskilda fastigheternas ägare vid tiden för jordregistrets första uppläggande och om dessas åtkomst med noggrant angifvande af de urkunder, där respektive fäng finnas antecknade, hvilka upplysningar möjligen skulle kunna undvaras i ett för rent administrativt ändamål afsedt register men äro af allra största vikt för en matrikel, som skall tjäna till underlag för fastighetsboksväsendet*.

* En af anledningarna, hvarför kostnaden kan beräknas lägre här i landet än i Finland, ligger däri, att medan servituter, som uppkommit vid skifte, enligt kommitterades förslag ej skola upptagas i jordregistret, ett mycket tidsödande arbete blifvit i Finland nedlagdt för vinnande af upplysning om sådana servituter.

Speciell motivering.

§§ 1—3.

Enär jordregistret för hvarje län skall föras sockenvis, måste, där en socken tillhör flere län, jordregister uppläggas särskildt för hvarje sockendel, oberoende af dess storlek.

Då i § 2 stadgas, att hemman och öfriga jordeboksenheter (lägenheter, fisken, verk och inrättningar) skola inom byarna upptagas i nummerordning, har ordet by användts såsom beteckning å två eller flere jordeboksenheter, som hafva gemensamt namn men skiljas från hvarandra genom nummer med eller utan tillägg af särskilda gårdsnamn. Nämnda stadgande äger ej tillämpning, där en jordeboksenhet i en by i jordeboken upptagits med särskildt namn och nummer, utan införes en sådan enhet i jordregistret efter dess särskilda namn i alfabetisk ordning. Har däremot medgifvande allenast lämnats, att en del af en jordeboksenhet, ehvad denna ingår i by eller icke, får betecknas med särskildt namn, upptages ifrågavarande del ej i jordregistret under sitt särskilda namn, utan antecknas detta endast uti kolumn 5 i vederbörande rum å upplägget för enheten.

Med undantag för de fall, som omförmälas i §§ 14 och 15, skola i jordregistret upplägg göras endast för hemman och öfriga jordeboksenheter.

Uppstår fråga om införande i jordregistret af fastighet, som ej är att hänföra till viss jordeboksenhet, måste först åtgärder vidtagas för fastighetens upptagande i jordeboken i enlighet med hvad i § 27 af förslaget stadgats för det fall att vid jordregistrets uppläggande anledning förekommer, att utjord eller annan ej veterligen genom afsöndring tillkommen lägenhet, som ej upptagits i jordeboken, är att anse såsom för sig bestående.

§ 5.

Om anledningen till att uppgifter om jordnaturen äfvensom om mantalet, där sådant upptagits i jordeböckerna, ansetts böra införas i jordregistret, hänvisas till hvad därom i den allmänna motiveringen anförts.

§ 6.

I kammarkollegii kungörelse den 28 januari 1870 angående upprättande af nya jordeböcker föreskrefs i mom. 9, att nummer skulle åsättas hemman och lägenheter, där sådant saknades. Då emellertid för flere jordeboksenheter nummer ej blifvit i jordeboken infördt och afsöndrade lägenheter, för hvilka öfverföring till särskildt upplägg enligt §§ 14 och 15 kan ifrågakomma, ofta åsatts endast namn, ej nummer, har det ansetts böra uttryckligen föreskrivas, att, där nummer ej blifvit åsatt den fastighet, för hvilken upplägget är afsedt, densamma i öfverskriften skall betecknas med n:r 1, som dock upptages inom klammer.

§ 7.

Vid jordregistrets första uppläggande införes jordeboksenheten, ehvad den varit föremål för landtmäteriförrättning eller icke, i rum 1 och betecknas densamma därvid med dess i uppläggets öfverskrift antecknade nummer med exponenten 1.

Har den fastighet, för hvilken upplägget är afsedt, genom landtmäteriförrättning delats i flere lotter, betecknas dessa med nya registernummer sålunda, att den först registrerade erhåller till exponent 2, den andra 3, den tredje 4 o. s. v., och iakttages samma förfaringssätt med användande af närmast lediga registernummer, där en sålunda utbruten lott undergått klyfning eller styckning.

För att delar af den fastighet, för hvilken upplägget är afsedt, skola kunna i jordregistret upptagas under särskilda registernummer, fordras emellertid, att de blifvit ur fastigheten utbrutna genom landtmäteriförrättning, som blifvit fastställd, eller, där fastställelse ej ifrågakommer, vunnit laga kraft. Om således delningen skett genom så kallad sämjedelning, få lotterna ej upptagas under särskilda registernummer äfven om sämjedelningen verkställts af landtmätare efter vederbörligt förordnande och redovisats till landtmäterikontoret. Dock anse kommitterade att, om vid sådan sämjedelning utbrytningen verkställts efter mätning och gradering och förrättningen blifvit avslutad med besvärshänvisning till ägodelningsrätt, de därvid utbrutna ägolotterna kunna och böra i jordregistret upptagas under särskilda registernummer.

Då gällande skiftesstadga, ehuru den såsom regel föreskrifver att vid laga skifte all skifteslagets mark skall ingå i skiftet, dock medgifver undantag från denna regel samt jämväl enligt äldre skiftesförfattningar särskilda delningar å olika ägoslag ägt rum, uppstår den fråga, huruvida en fastighet kan anses hafva blifvit delad i flere lotter genom en landtmäteriförrättning, som icke öfvergått all till fastigheten hörande mark. Det har synts kom-

mitterade som borde någon tvekan icke råda därom, att sådan verkan tillkommer en delning af inrösningsjorden men däremot icke ett skifte, som omfattat allenast afrösningsjorden. Medan, där en delning skett allenast uti inrösningsjorden, de därvid utlagda lotternas rätt till afrösningsjorden kan någorlunda tillförlitligt beräknas efter lotternas mantal, lämnar icke den måttstock, efter hvilken afrösningsjord skiftas, liknande ledning för beräkning af de mot de utlagda lotterna i afrösningsjorden svarande andelar i inrösningsjorden. Då härtill kommer, att flertalet af de landtmäteriförrättningar, som vid jordregistrets första uppläggande skola läggas till grund för åsättande af registernummer å särskilda delar af en fastighet, verkställt under en tid, då storleken och beskaffenheten af ett hemmans inägor ansågos vara bestämmande för hemmanets värde, lär det kunna sägas, att ett skifte å inrösningsjorden är för hela fastighetens uppdelning i skilda ägototter långt viktigare än afrösningsjordens skiftande samt medför en nöjaktig individualisering af sådana lotter.

Om, efter det en fastighet sålunda genom skifte af åtminstone inrösningsjorden uppdelats i skilda lotter, som införts i jordregistret och erhållit registernummer, nytt skifte öfvergår fastigheten, föranleder detta ej ny registrering af lotter, hvilkas andelsförhållande till den ursprungliga enheten vid det senare skiftet lämnats oförändradt, äfven om de själfva i större eller mindre mån rubbats till sitt läge. Likaledes skall afsöndrad lägenhet, som enligt § 83 i skiftesstadgan ingått i skifte och i delningsbeskrifningen upptagits bland ägototterna, oberoende häraf behålla det registernummer, som förut kan hafva åsatts densamma. Men där i sammanhang med det nya skiftet å enheten en eller flere af lotterna uppdelats i smärre lotter eller flere af de förutvarande lotterna, såsom någon gång händt, förenats till eu, skall för sålunda nybildade ägototter naturligtvis registrering ske i nya rum.

Det spörsmål kan härvid uppställas, huruvida för det fall att en fastighet genom storskifte å alla ägora eller åtminstone inrösningsjorden (inägorna) uppdelats i flere lotter samt därefter enskifte och laga skifte ägt rum, annat skifte än det senast verkställda bör läggas till grund för åsättande af registernummer. Att härvid gå längre tillbaka kan synas obehöfligt, särskildt i den händelse att det sista skiftet omfattat all fastighetens mark. Sådant torde dock icke alltid kunna underlåtas för att vederbörlig registrering skall kunna ske beträffande lägenheter, hvilka afsöndrats före det senast verkställda skiftet. Som allmän regel bör därför gälla, att registreringen å ett upplägg göres så fullständig, att den ej endast omfattar de vid tiden för registreringen befintliga delarne af jordeboksenheten utan äfven i tidsföljd utvisar, huru hvarje sådan del utbrutits ur enheten. Utan en dylik fullständighet kan jordregistret ej heller bilda ett tillfredsställande underlag för nya fastighetsböcker. Af en

sålunda verkställd registrering blir väl följden, att icke så få registernummer komma att användas endast för jordregistrets första uppläggande och sålunda därefter ej utgöra gällande beteckning, men kommitterade hafva ansett olägenheten häraf vida öfvervägas af de fördelar, som äro förbundna med en mera fullständig registrering.

Lägenheter, som afsöndrats för alltid, skola hvad införandet i jordregistret angår behandlas på samma sätt som genom landtmäteriförrättning utbrutna delar af den fastighet, för hvilken upplägget är afsedt. Denna fastighetsnamn och nummer enligt uppläggets öfverskrift tillika med en vid samma nummer fogad exponent, bestående af den lägsta siffra som icke redan tagits i anspråk såsom exponent vid registrering å upplägget, skola alltså användas såsom registerbeteckning å sådan lägenhet oafsedt dess särskilda beteckning enligt afsöndrings- eller lagfartshandlingar. Men under det att efter delning af en fastighet genom landtmäteriförrättning hvarje del, ehvad den är större eller mindre, införes i jordregistret under nytt registernummer, skall enligt förslaget fastighet, från hvilken afsöndring ägt rum, icke till följd häraf på nytt registreras eller erhålla nytt registernummer. Genom att efter afsöndring åsätta jämväl stamfastigheten nytt registernummer skulle visserligen den afsevärda fördel vinnas, att ett en gång åsatt registernummer komme att, så länge det vore gällande, beteckna en fastighet med en och samma bestämda eller efter andelsförhållande bestämbara ägovidd, men ej ena gången ett större, en annan gång ett genom afsöndring minskadt ägovälde. Denna synpunkt kan dock enligt kommitterades mening ej tillmätas afgörande betydelse. För att åsättandet af registernummer skall kunna medföra åsyftad reda och ordning lär det vara nödvändigt, att de gällande registernumren äro kända icke blott för dem, som föra jordregistret eller andra böcker, i hvilka fastigheterna böra upptagas med samma beteckningar som i jordregistret, utan ock för fastigheternas ägare äfvensom för andra, som i ett eller annat hänseende äga något anspråk, för hvilket en fastighet utgör föremål. Förändringar i beteckningarna böra därför icke vidtagas annat än i samband med i ögonen fallande förändringar beträffande fastigheterna själfva. Sådana lätt uppmärksammade förändringar ske genom laga skifte, hemmansklyfning och ägostyckning. Vid laga skifte är det vanligt, vid hemmansklyfning och ägostyckning regel att en förutvarande enhet sönderdelas. Att i sådana fall den gamla enhetens nummer kommer ur användning och nya nummer åsättas de utbrutna delarne är helt naturligt, då ju dessa delar i allo te sig såsom nya fastigheter, hvilka åtminstone genom angifvande af mantal och dylikt måste betecknas på annat sätt än enheten. Skedde jämväl jordafsöndring genom landtmäteriförrättning och blefve för hvarje afsöndring dess andel i enheten bestämd, skulle det ock förefalla rimligt, att den fastighet, från hvilken jord

afsöndras, därefter åsattes nytt nummer. Emellertid sker jordafsöndring här i landet icke i nyss antydda ordning. Bortsett från de fall, då tillstånd till afsöndring erfordras, sker afsöndring här genom själfva upplåtelsen; den fastställelse, som enligt lagen den 27 juni 1896 utgör villkor för lagfart, innefattar blott ett konstaterande af upplåtelsens öfverensstämmelse med lag. För pröfningen häraf sker ej någon förrättning ute på marken; bestämmande af den afsöndrade lägenhetens andelsförhållande till enheten eller nedsättning i mantalet för enheten äger därvid icke rum med mindre lägenheten, på sätt uti äldre författningar om jordafsöndring medgifvits, genom mantalssättning förlorar sin egenskap af afsöndring och förändras till hemman. En afsöndrad lägenhet är sålunda enligt nu rådande rättsuppfattning inbegripen i stamhemmanets mantal och i öfverensstämmelse härmed läser det kunna sägas, att stamhemmanet ej genom afsöndringen förlorar sin individualitet. Åsättande af namn och nummer å afsöndrad lägenhet har hittills icke berört stamfastigheten och ej ens för själfva fastställelsen af afsöndringen har fordrats att ägaren af stamhemmanet vidtager någon åtgärd utöfver upplåtelsen. Om fastställelsen och tiden för densamma får han ej officiell underrättelse; att införa en annan ordning därutinnan skulle medföra omgång och kostnad samt har därför ej ansetts böra ifrågasättas. En fastighetsägare, som afsöndrat visst område af fastigheten, skulle följaktligen, därest i sammanhang med registrering af den afsöndrade lägenheten nytt registernummer åsattes stamfastigheten, hafva att själf skaffa sig upplysning om förändringen af denna fastighets registernummer. Att detta ofta skulle underlätas är desto antagligare, som han ej kan med någon sannolikhet beräkna, när registrering af den afsöndrade lägenheten äger rum, och förty kunde nödgas underkasta sig kostnader och besvär för upprepade förfrågningar. Följden häraf blefve helt visst den, att oriktiga beteckningar komme att inflyta i köpebref, in-teckningsreverser och dylika handlingar, hvilket ju skulle vålla förvirring och jämväl kunde orsaka rättsförlust. Nu antydda olägenhet skulle särskildt framträda, där ett flertal afsöndringar från samma fastighet ägt rum, hvartill i sådant fall ytterligare komme att, om ny registrering af stamfastigheten ägde rum vid införande af hvar och en af afsöndringarna i registret, onödigt stort utrymme däri likasom ock en mängd registernummer skulle för stamfastigheten tagas i anspråk. Härvid må jämväl erinras om den ofvan omnämnda ändring i registreringsförfarandet, som i detta afseende vidtagits i Finland, där likväl afsöndring af jord sker genom landtmäteriförrättning samt åtföljes af bestämmande af den afsöndrade lägenhetens andelsförhållande och motsvarande nedsättning i stamfastighetens.

Bestämmelsen att vid registrering utaf afsöndrad lägenhet ändring i stamfastighetens registernummer icke skall göras äger gifvetvis ock tillämpning,

om stamfastigheten själf utgöres af en afsöndrad lägenhet, likasom det å andra sidan är klart att, där afsöndrad lägenhet undergår ägoskifte, samtliga delar skola åsättas nya registernummer.

Där afsöndring ägt rum från boställe eller annat publikt hemman eller lägenhet, som ej innehafves under stadgad äborätt, bör lägenheten införas i jordregistret enligt det af Kungl. Maj:t i fråga om afsöndringen meddelade beslut, hvarom uppgift skall lämnas i den uti § 22 omnämnda förteckning öfver för alltid afsöndrade lägenheter.

Där en fastighet, från hvilken afsöndring ägt rum, delas i flere lotter, kunde det väl syntas önskvärdt, att anteckning om den redan skedda afsöndringen gjordes vid hvar och en af dessa lotter, så att man städse genom att låta taga utdrag af hvad som införts i en fastighets rum i jordregistret, skulle kunna erhålla kännedom om de afsöndringar, som beröra fastigheten. Det har emellertid visat sig, att ett sådant förfarande ofta skulle föranleda onödigt vidlyftighet, och då man i hvarje fall genom anteckningarna i kolumn 18 af fastighetens rum och rummen för de fastigheter, ur hvilka den utbrutits, kan erhålla alla erforderliga upplysningar, hafva kommitterade ansett ett sådant öfverförande af anteckningar om skedda afsöndringar ej böra ske.

Vid sådan mantalssättning å afsöndrad lägenhet, som förut omnämnts, skall enligt förslaget nytt registernummer åsättas icke blott stamfastigheten, hvars mantal minskats med det lägenheten åsatta mantal, utan ock lägenheten, där den förut varit i jordregistret införd; och bör naturligtvis fastighet, som i nu nämnd ordning erhåller nytt registernummer, tillika öfverföras till nytt rum i jordregistret. Fördelning af mantal har med stöd af äldre förordningar också ägt rum i andra fall än då en afsöndring föregått, såsom då föreskrift meddelats att en del af en jordeboksenhet skall ingå i området för stad eller köping. De särskilda delarne kunna härvid understundom hafva tillhört samme ägare, men det har ansetts lämpligt att äfven för sådan händelse i fråga om registrering likställa mantalssättning med ägoskifte.

§ 8.

Efter gällande jordeboksformulär skall mantal i jordeböckerna införas för hvarje hemman. Åtskilliga trakter förekomma emellertid, för hvilka, ehuru nya jordeböcker upplagts, i hvilka mantal antecknats för hvarje hemman, mantalsräkning dock ej är i bruk utan hemman och hemmansdelar i åtkomst- och landtmäterihandlingar vanligen betecknas med annat skattetal; och hafva kommitterade, vid det förhållande att mantalet, där det blifvit i jordeboken antecknad, städse skall upptagas i uppläggets öfverskrift, ansett det kunna medgifvas att i stället för mantal skattetalet må få upptagas i kolumn 4 för

hemman och hemmansdelar i de fall, då berörda skattetal, vare sig det återfinnes i jordeböckerna eller icke, är proportionellt mot eller åtminstone inom ett visst större område står i bestämdt förhållande till mantalet, såsom händelsen är med t. ex. öresland i Gästrikland och Hälsingland, mål i Medelpad, seland i Ångermanland, tunnland i Jämtland, trög i Härjedalen, öres- eller styfvers skatt i vissa delar af Värmland samt åtskilliga i Kopparbergs län brukliga skatte- eller jordatal. Härvid torde emellertid böra iakttagas att, där skattetalet ej är proportionellt mot mantalet, i uppläggets öfverskrift efter mantalet angifves, hvilket skattetal det motsvarar. Liknande medgifvande har däremot ej ansetts böra lämnas för de trakter, där skattetalen ej hafva viss motsvarighet mot mantalet, såsom fallet är t. ex. med öreslandindelningen i Svealandskapen och attungindelningen i Östergötland.

Stadgandet att, om det i landtmäterihandlingarna angifna mantalet ej öfverensstämmer med gällande mantal efter jordeboken, anteckning därom bör göras i kolumn 18, afser ej det fall, att anledning förekommer, att det i jordeboken införda mantalet är felaktigt, för hvilken händelse anmälan enligt § 27 bör göras hos Konungens befallningshafvande, utan har närmast afsetts det fall, att fastigheten i landtmäterihandlingar betecknats med det oförmedlade mantalet, vare sig detta vid förrättningen utgjort delningsgrund eller icke.

§ 9.

Till grund för registerbeteckningen för en fastighet ligger det i uppläggets öfverskrift antecknade namn, och detta gäller äfven där särskildt namn fastställt för afsöndrad lägenhet eller vederbörligt medgifvande lämnats att, utan förändring af namnet på jordeboksenheten i fråga, vid densamma får i jordeboken antecknas, att viss del däraf jämväl betecknas med särskildt namn. För att kunna individualisera en registrerad fastighet har det emellertid, på sätt ofvan framhållits, ansetts vara af vikt att i jordregistret upptages jämte det namn, som ingår i fastighetens registerbeteckning, såväl sådant särskildt namn, som för fastigheten kan hafva blifvit fastställdt, som ock annat i orten brukligt ej fastställdt namn, hvarom tillförlitlig uppgift kunnat hämtas ur de för förste landtmätaren tillgängliga handlingar. Särskildt i sådana orter, där jorddelningen är långt drifven, är det ofta fallet, att de särskilda delarna af en jordeboksenhet i såväl landtmäterihandlingar som åtkomsthandlingar betecknas med sådana särskilda ej fastställda namn.

Lägenhetens egenskap af afsöndring angifves lämpligen genom anteckningen: *afs.* eller, om lägenheten tillkommit i enlighet med förordningarna om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof: *expr.*

§ 10.

I kolumnerna 6—11 införes den ägovidd, som vid fastställd eller laga kraft vunnen landtmäteriförrättning blifvit bestämd för den fastighet upplägget afser eller, om fastigheten genom landtmäteriförrättning delats i flere lotter, för hvar och en af dessa lotter. I den mån sådan landtmäteriförrättning ej öfvergått alla ägor till den fastighet upplägget afser, må dock uppgift om ägovidd hämtas från tillgängliga handlingar rörande arealafmätning, som blifvit af landtmätare verkställd, t. ex. karta för skattläggning, afvittring o. d.

Där en fastighets ägovidd blifvit bestämd vid särskilda landtmäteriförrättningar, synes det efter kommitterades uppfattning vara tillräckligt, att den sammanlagda ägovidden införes i jordregistret, dock bör därvid noga tillses, att, om samma äga ingått i flere af nämnda landtmäteriförrättningar, arealen blott en gång inräknas i den ägovidd, som upptages i jordregistret.

Udengår den vid jordregistrets första uppläggande registrerade ägovidden förändring genom landtmäteriförrättning, som ej föranleder åsättande af nya registernummer, t. ex. förrättning för ägoutbyte, delning efter sjösänkning, skall den förutvarande anteckningen om ägovidd öfverlinjeras med rödt och den förändrade ägovidden införas på närmast lediga rad inom rummet, så att jordregistret alltid må kunna utvisa fastighetens sammanlagda ägovidd.

I den registrerade ägovidden kan naturligen endast inräknas arealen å ägor, hvilka vid landtmäteriförrättningen i fråga blifvit för fastigheten särskildt utlagda. Fastighetens i afseende å uppskattningsinnehållet uträknade, men till arealen okända andel i mark, som afsatts för skiftesdelägaras allmänna behof såsom till vägar och diken m. m., kan således ej införas i jordregistrets kolumner för fastighetens ägovidd.

Väl kunde ifrågasättas, om icke åtminstone i kolumn 18 anteckning borde göras därom, att afsättning ägt rum för skiftesdelägaras allmänna behof, men kommitterade hafva så mycket mindre ansett sig böra föreslå införande af sådan anteckning, som densamma, för att hafva någon betydelse, borde angifva de olika ändamål, för hvilka afsättningen ägt rum, och detta skulle kräfva mycket arbete och större utrymme än ett jordregister af den beskaffenhet kommitterade afsett kan medgifva, helst dylik afsättning ofta ägt rum vid flere efter hvarandra följande ägoskiften.

Där till en fastighet hör — utom den registrerade ägovidden och dess andel i hvad som efter delningshandlingarna afsatts för skiftesdelägaras allmänna behof — jämväl annan mark, t. ex. andel i oskiftad utskog, bör, så vidt upplysning om sådant förhållande kan erhållas af de för förste landtmätaren tillgängliga handlingar, anteckning därom göras i kolumn 18.

För afsöndrad lägenhet, hvilken icke enligt § 83 i skiftesstadgan ingått

i skifte, införes i kolumnerna 6—11 den ägovidd, som enligt afsöndringshandlingarna hör till lägenheten.

Rätteligen borde vid införande i jordregistret af lägenhet, som uppkommit genom afsöndring, en mot lägenhetens areal svarande minskning göras i stamfastighetens registrerade ägovidd. Då emellertid arealuppgifterna för afsöndrade lägenheter, hvilka uppgifter sällan grunda sig på af landtmätare efter vederbörligt förordnande verkställda mätningar, ofta äro synnerligen bristfälliga och merendels ej utvisa, från hvilket ägoslag afsöndringen ägt rum, samt afsöndringar tillika i många fall skett från mark, som är samfälld eller af annan anledning ej registrerats för stamfastigheten, eller från flera fastigheter utan att uppgift föreligger, huru stor del som tagits från hvar och en, hafva kommitterade ansett en sådan minskning ej böra göras.

Vill man skaffa sig uppgift om den ungefärliga areal, som afsöndrats från en fastighet, kan man erhålla all den upplysning, som är möjlig, genom att följa anteckningarna i kolumn 18 af fastighetens rum och rummen för de fastigheter, ur hvilka den utbrutits.

Har afsöndrad lägenhet enligt § 83 af skiftesstadgan ingått i skifte, och sålunda både stamfastigheten och afsöndringen redovisats i delningsbeskrifningen såsom särskilda fastigheter, ingår naturligen i den ägovidd, som på grund af skiftet införes för stamfastigheten, ej den till lägenheten hörande mark.

§ 11.

Har mantalssättning ägt rum enligt äldre förordningar om jordafsöndring, skall i kolumn 13 införas tiden, då mantalssättningen blifvit af administrativ myndighet fastställd.

Kolumnerna 12—15 skola ifyllas, äfven om den vid landtmäteriförrättningen bestämda arealen ej blifvit utsatt i kolumnerna 6—11.

§ 12.

I kolumn 16 upptages tiden, då afsöndring blifvit fastställd, eller, där fastställelse ej ägt rum, tiden, då lagfart första gången meddelats. Anteckningen i kolumn 16 utmärker sålunda icke, huruvida afsöndringen är fastställd eller ej. Sådant framgår i stället af kolumn 17, där anteckning endast skall göras beträffande fastställda afsöndringar men också alltid för dem.

§ 13.

Stadgandet i § 13, att, om vid landtmäteriförrättning gemensam ägovidd utlagts för flere jordeboksenheter eller delar däraf, för hvarje registernummer

i dess rum skall upptagas den gemensamma ägovidden inom klammer, afser endast det fall, att för fastigheten särskild ägovidd ej utbrutits i något ägslag. Eljest tillämpas stadgandet i § 10 att, om till en fastighet, utom den registrerade ägovidden och hvad som afsatts för skiftesdelägaras allmänna behof, jämväl hör annan mark, anteckning därom skall införas i kolumn 18.

§§ 14—17.

För vinnande af reda i jordregistret är det nödvändigt, att, om en lägenhet afsöndrats från flere jordeboksenheter eller delar däraf, den i allt fall upptages å hvarje enhets upplägg under särskildt registernummer. Då det emellertid, särskildt vid ytterligare afsöndring från lägenheten, skulle vara förbundet med stora svårigheter, om densamma skulle betecknas med ett flertal registernummer (t. ex. Allarp 1⁴, Karlsro 1¹⁵, Åby 1⁹, Östraby 1¹⁷), har det ansetts ändamålsenligt föreskrifva, att, sedan lägenheten blifvit registrerad på hvarje enhets upplägg, densamma skall öfverföras till särskildt upplägg.

För så vidt de jordeboksenheter eller delar däraf, från hvilka lägenheten afsöndrats, före lägenhetens registrering öfverförts till ett gemensamt upplägg, är stadgandet naturligen ej tillämpligt.

Äfven i andra fall kan det vara af vikt, att sådan öfverföring till särskildt upplägg får äga rum, t. ex. där gemensam ägovidd utlagts för flere jordeboksenheter eller delar däraf och dessa sedermera undergått delning, utan att de till hvarje enhet eller del däraf hörande ägor blifvit särskildt utbrutna. Närmare föreskrift, i hvilka fall sådan öfverföring bör ske, har dock ej ansetts kunna meddelas, utan torde det böra få ankomma på landtmäteristyrelsen att efter vederbörlig framställning i hvarje särskildt fall därom förordna, och har detta, på sätt § 18 i förslaget innehåller, synts böra gälla äfven det fall, då afsöndring i enlighet med författningarna om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof eller om ändring eller utrifning af vattenverk skett från flere jordeboksenheter eller delar däraf, emedan en på sådant sätt afsöndrad lägenhet sedermera i regel ej för sig går i handel mellan enskilda.

§ 18.

Har förste landtmätaren genom vederbörande domhafvande erhållit under rättelse, att visst område exproprierats från en fastighet, och finnes öfver detta område karta med beskrifning i landtmäterikontoret, bör anteckning därom göras i kolumnerna 12—15. Gifver kartan med därtill hörande beskrifning anledning, att den i domhafvandens uppgift angifna areal är felaktig, bör anmälan därom enligt § 27 göras hos landtmäteristyrelsen.

§ 19.

Har i kolumn 18 antecknats, att viss areal är gemensam för flera under särskilda nummer registrerade fastigheter, och delas sedermera denna areal, bör, med tillämpning af hvad denna § innehåller, vid registrering af delningsförrättningen förstberörda anteckning öfverlinjeras med rödt.

Vid jämförelse med näst sista stycket i § 7 framgår, att det i § 19 angifna förfaringssätt skall iakttagas jämväl där mantalssättning ägt rum i enlighet med äldre förordningar om jordafsöndring.

§ 22.

Förteckningen efter formulär C har ansetts böra uppgöras i landskontoret, emedan vid dess upprättande måste vara att tillgå de om afsöndringen meddelade beslut jämte de handlingar, som legat till grund för beslutet om fastställelse, där detta meddelats af Konungens befallningshafvande.

§ 27.

Äfven om anledning förekommer till sådan anmälan, som i § 27 första stycket afses, måste förste landtmätaren vid jordregistrets uppläggande följa de handlingar, som efter § 22 blifvit till honom öfverlämnade. Har anmälan gjorts, att en i jordeboken upptagen fastighet synes vara att anse såsom icke för sig bestående eller såsom icke vidare befintlig, skall därför upplägg för densamma i allt fall göras i jordregistret i afbidan på vederbörligt beslut om dess afförande ur jordeboken, och får, därest anmälan skett, att viss fastighet, som ej upptagits i jordeboken, är att anse såsom för sig bestående, denna fastighet likväl ej införas i jordregistret, innan vederbörligt beslut meddelats om dess upptagande i jordeboken.

Där i andra fall än de i § 27 första stycket angifna föreskrift erfordras, huru jordregistret skall uppläggas, och särskild ordning för behandling af frågan ej blifvit stadgad, har det för vinnande af största möjliga likformighet ansetts lämpligast, att ärendet öfverlämnas till landmäteristyrelsen, som antingen i detsamma meddelar beslut eller ock hänskjuter frågan till behandling af vederbörlig myndighet.

§§ 28—32.

Där en registrerad fastighet efter jordregistrets första uppläggande genom landtmäteriförrättning delas i flere lotter, är det af vikt att de nya lotterna

snarast möjligt varda registrerade, så att de utan uppskof må kunna blifva med sina registernummer införda i fastighetsböcker och andra längder, för hvilka jordregistret skall ligga till grund. Då landtmäteriförrättning ej behöfver redovisas till landtmäterikontoret förrän den 1 april andra året efter det, under hvilket förrättningen blifvit antingen fastställd eller, därest den ej skolat fastställas, afslutad, har det ansetts ej kunna ifrågasättas, att med registrering af landtmäteriförrättning af ofvan angifna art skulle få anstå, tills densamma i vanlig ordning redovisats till landtmäterikontoret. I § 28 hafva därför bestämmelser meddelats i syfte att påskynda registrering af landtmäteriförrättning, som föranleder åsättande af nya registernummer.

Enligt § 115 i skiftesstadgan är skiftesmannen skyldig att sist inom ett år efter det skifte blifvit fastställt öfverlämna renoverad karta till delägarne. Med de bestämmelser, som § 28 af förslaget innehåller, hafva kommitterade äfven åsyftat, att de nya registernumren må kunna af förste landtmätaren införas på den vid landtmäteriförrättningen upprättade karta så tidigt, att de jämväl komma att antecknas på den renoverade karta, som utlämnas till delägarne.

Föranleder landtmäteriförrättningen ej åsättande af nya registernummer, synes det vara tillräckligt, att den till följd af förrättningen erforderliga anteckning i jordregistret verkställas först efter det förrättningen i vanlig ordning redovisats till landtmäterikontoret. Dock är det gifvet, att, om i samband med landtmäteriförrättning, som föranleder åsättande af nya registernummer, verkställas annan förrättning, som icke är af sådan beskaffenhet, t. ex. ägouthyte, båda förrättningarna måste registreras i ett sammanhang.

Då landtmätaren, sedan han erhållit förordnande å förrättning, som innefattar delning af jord, vattenfall eller fiske, ej alltid på förhand kan afgöra, om förrättningen föranleder åsättande af nya registernummer, har i § 28 intagits föreskrift, att han före företagande af förrättning, som innefattar sådan delning, alltid skall rekvirera utdrag af jordregistret; och har det med hänsyn till den vägledning, förste landtmätaren däraf kan hafva vid förrättningens registrering, föreslagits, att utdraget skall af landtmätaren ifyllas och biläggas konceptakten, äfven när förrättningen ej föranleder åsättande af nya registernummer.

Hvad ofvan anförts om vikten af, att de nya lotter, som bildas vid en landtmäteriförrättning, snarast möjligt blifva registrerade, gäller äfven i fråga om nytillkomna afsöndrade lägenheter. Det har därför ansetts, att, där fastställelse genom Konungens befallningshafvande meddelats å afsöndring från hemman eller lägenhet, som innehafves under enskild äganderätt eller stadgad åborätt, den afsöndrade lägenheten bör införas i jordregistret utan afvaktan på att Konungens befallningshafvandes beslut om fastställelsen vinner laga

kraft. Skulle i anledning af anförda besvär Konungens befallningshafvandes beslut blifva upphäfdt, har Konungens befallningshafvande att, med tillämpning af hvad § 33 innehåller, därom skyndsamt underrätta förste landtmätaren för afförande af lägenheten ur jordregistret.

I fråga om öfverlämnande till vederbörande domhafvande af afskrift utaf jordregistret för uppläggande af nya fastighetsböcker hafva, på sätt framgår af § 36, närmare bestämmelser ej intagits i förevarande författningsförslag, utan har det antagits, att stadgande därom kommer att meddelas i samband med en ändrad lagstiftning beträffande inskrifningsväsendet. Äfven om föreskrift emellertid kommer att meddelas, att för nämnda ändamål afskrift af jordregistret i dess helhet skall till domhafvanden öfverlämnas, synes det likväl ej vara erforderligt, att det exemplar af jordregistret, domhafvanden erhåller, därefter skall hållas i lika fullständigt skick som det hos förste landtmätaren förvarade, då härigenom utan motsvarande nytta skulle föranledas synnerligt besvär för såväl förste landtmätaren som domhafvanden, utan lär det vara nog att tillse, att domhafvanden erhåller underrättelse om sådana förändringar, som äro af särskildt intresse för inskrifningsväsendet, sålunda om delning af fastigheter, för så vidt någon del är af beskaffenhet att böra i fastighetsboken införas, samt om afsöndring af jord, som upplåtits under enskild äganderätt.

Sådan underrättelse har ansetts böra lämnas domhafvanden genom förste landtmätaren med undantag för det fall, som afses i § 30 första stycket, eller att fastställelse meddelats å afsöndring från hemman eller lägenhet, som innehafves under enskild äganderätt eller stadgad åborätt. Då nämligen lagfart å afsöndrad lägenhet ej får beviljas, förrän fastställelse å afsöndringen meddelats, och sålunda ägaren af lägenheten måste lämna domhafvanden del af beslutet om fastställelsen, har i detta fall särskild delgifning genom förste landtmätaren ej ansetts erforderlig.

§ 33.

Förändringar i jordregistret kunna äfven föranledas därigenom, att nya jordebokenheter tillkomma eller förändringar eljest inträffa angående något af de förhållanden, om hvilka uppgift skolat lämnas uti det i § 22 omnämnda utdrag af jordeboken, eller att afsöndrad lägenhet återgår till stamhemmanet eller ändring sker beträffande fastställt namn å sådan lägenhet, och måste uppgift i nämnda hänseende, sedan de i § 22 uppräknade handlingar blifvit för en socken öfverlämnade till landtmäterikontoret, skyndsamt genom Konungens befallningshafvande tillställas förste landtmätaren. Efter det afskrift af jordregistret för uppläggande af nya fastighetsböcker öfver-

lämnats till domhufvanden, är det äfven af vikt, att denne erhåller del af nämnda uppgift, för så vidt fråga är om en fastighet, som är af beskaffenhet att böra i fastighetsboken införas; och har underrättelsen ansetts så mycket hellre böra meddelas domhufvanden genom förste landtmätaren, som domhufvanden tillika, där till följd af uppgiften nytt upplägg i jordregistret eller ändring i förut åsatt registernummer gjorts, bör erhålla utdrag af jordregistret i erforderliga delar.

Till dess afskrift af jordregistret öfverlämnats till domhufvanden, skulle sålunda kungörelsen den 31 december 1887 angående anteckning i lagfarts- och inteckningsböckerna om förändringar af fastigheters namn, nummer och skattetal m. m. fortfarande tillämpas, så att uppgift om de i nämnda kungörelse angifna förändringar skulle lämnas domhufvanden genom Konungens befallningshafvande. Detta komme emellertid att medföra, att Konungens befallningshafvande hade att för vissa fall lämna samma uppgift till såväl förste landtmätaren som domhufvanden. För att undvika detta har föreslagits, att, sedan de i § 22 uppräknade handlingar blifvit för en socken öfverlämnade till landtmäterikontoret, uppgift från Konungens befallningshafvande endast skall lämnas till förste landtmätaren, som efter det anteckning ägt rum i jordregistret eller, om jordregister ej ännu upprättats, särskild minnesanteckning blifvit verkställd, skall, där fråga är om fastighet, som bör i fastighetsboken upptagas, öfversända uppgiften till domhufvanden.

Vid sådant förhållande skulle 1887 års kungörelse endast tillämpas, intill dess för den socken, där förändringen timat, de i § 22 uppräknade handlingar öfverlämnats till landtmäterikontoret.

§ 36.

Gifvet är, att till domhufvanden böra för uppläggande af nya fastighetsböcker öfverlämnas jämte afskrift af jordregistret äfven de efter formulären E och F upprättade förteckningar tillika med en del andra till landtmäterikontoret inkomna uppgifter, såsom utredningar angående äganderätt till registrerad fastighet med mera, men hafva kommitterade ansett, att föreskrift därom bör i annan ordning meddelas i enlighet med hvad § 40 innehåller om återställande till domhufvanden af den i § 32 omförmälda uppgift, hvarför särskildt stadgande därom ej upptagits i förevarande författningsförslag.

§ 40.

Ehuru för de socknar i Kopparbergs län, för hvilka jordeböcker icke blifvit upprättade i enlighet med kammarkollegii kungörelse den 28 januari

1870, fastighetsböcker upplagts med ledning af skifteshandlingarna, hafva kommitterade dock, då de i fastighetsböckerna upptagna beteckningar för fastigheterna i ett stort antal fall icke kunna läggas till grund för åsättande af sådana registerbeteckningar, som i förordningen om jordregister afses, ansett, att uppläggande af jordregister för dessa socknar icke bör påörjas förrän i den mån nya jordeböcker fastställts. Äfven i andra fall kan anstånd med uppläggandet af jordregister för viss ort vara lämpligt, t. ex. där vid skiftet bildats andra enheter än de i jordeboken upptagna eller där afvittring är förestående eller fråga väckts, att en socken eller sockendel skall öfverflyttas till stad.

Motiv till förslag till lagar angående ändrad lydelse af § 21 i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring samt § 8 i lagen den 25 maj 1905 rörande afgäld från afsöndrad lägenhet.

Uti det af utsedde kommitterade den 5 mars 1892 afgifna förslag till lag angående hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring föreslogs, att för alltid afsöndrade lägenheter skulle åsättas särskilda namn och nummer. Med anledning häraf anfördes uti det af kammarkollegium och domänstyrelsen den 8 november samma år afgifna underdåniga utlåtande, att dittills i saknad af bestämd föreskrift förfarits olika, i det i de flesta län visserligen å afsöndringar i regel satts både namn och nummer, men i några län endast namn och i andra hvarken namn eller nummer. Då det syntes ämbetsverken vara af vikt, att enhet härutinnan ernåddes, hemställde ämbetsverken, att berörda förslag måtte vinna nådigt bifall; och har i öfverensstämmelse härmed stadgande införts i § 21 af lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896, att vid fastställande af afsöndring enligt samma lag särskildt namn och nummer skola åsättas den afsöndrade lägenheten, liksom ock i lagen den 25 maj 1905 rörande afgäld från afsöndrad lägenhet föreskrifvits att vid reglering af afgäld enligt nämnda lag Konungens befallningshafvande skall åsätta lägenheten särskildt namn och nummer, där sådant tillförenej ej ägt rum. För så vidt för alltid afsöndrade lägenheter komma att i jordregistret upptagas med särskilda registernummer, hvilka jämte de namn, som antecknats i öfverskriften till vederbörande upplägg, skola utgöra deras officiella beteckning, skulle det gifvetvis medföra synnerlig oreda, om lägenheterna dessutom skulle i hittills föreskrifven ordning af Konungens befallningshafvande åsättas namn och nummer i andra fall än de, som angifvas i förordningen om jordregister, eller då desamma skola i registret öfverföras till särskilda upplägg. Det har äfven visat sig, att de af Konungens befallningshafvande fastställda namn å afsöndrade lägenheter i stor utsträckning ej kommit till användning i orten.

Kommitterade hafva därför ansett, att stadgandena om ovillkorligt åsättande genom Konungens befallningshafvande af namn och nummer å för alltid afsöndrad lägenhet böra upphävas och att i stället föreskrift bör meddelas, att Konungens befallningshafvande skall tillse, att den afsöndrade lägenheten varder i jordregistret införd.

Skulle i andra fall än de, som angifvas i förordningen om jordregister, efter därom gjord framställning medgifvande lämnas att afsöndrad lägenhet får betecknas med särskildt namn, kommer detta ej att ligga till grund för dess registerbeteckning utan endast att införas i kolumn 5.

FORMULÄR.

Normlösa socken.

12	13			14	15	16			17	18
Landtmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd					Tiden, då afsöndring fastställdts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats				Afsöndringen fastställd af	Särskilda anteckningar
Förrättningens art	Tiden, då förrättningen fastställdts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit avslutad			Skifteslittera; ägares namn	Förrättningsaktens aktinummer	År	Månad	Dag		
	År	Månad	Dag						År	Månad
Storskifte Enskifte	1801 1828	Maj Sept.	3 17	A; Pehr Åman A; Nils Åman	19 57	—	—	—	—	Genom hemmansklyfning deladt i 1 ² , 1 ³ och 1 ⁴ .
Hemmans- klyfning	1849	Maj	21	Aa; Carl Åman	83	—	—	—	—	Afsöndring, se 1 ⁵ . Efter mantals-sättning å 1 ⁵ på nytt registre-radt såsom 1 ⁶ .
Hemmans- klyfning	1849	Maj	21	Ab; Joh. Åström	83	—	—	—	—	Enligt K. Landtmäteristyrelsens skrifvelse den 17 Juni 1910 öfverfördt till särsk. upplägg, se blad 14.
Hemmans- klyfning	1849	Maj	21	Ac; Olof Åberg	83	—	—	—	—	Enligt K. Landtmäteristyrelsens skrifvelse den 17 Juni 1910 öfverfördt till särsk. upplägg, se blad 14.
—	—	—	—	—	—	1871	Juni	13	K. B.	Efter mantalssättning på nytt registrerad såsom 1 ⁷ .

Normlösa socken.

disposition, $\frac{1}{2}$ mantal skatte.

12		13		14	15	16			17	18
Landtmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd					Tiden, då afsöndring fastställdts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats				Afsöndringen fastställd af	Särskilda anteckningar
Förrätt- ningens art	Tiden, då förrätt- ningen fastställdts eller, där fast- ställelse ej ifråga- kommer, blifvit afslutad			Skiftes- littera; ägares namn	Förrätt- ningens arkivnummer	År	Månad	Dag		
	År	Månad	Dag							
Storskifte	1801	Maj	3	B; Gust. Nilsson	19	—	—	—	—	Genom enskifte deladt i 2 ⁹ och 2 ⁹ .
Enskifte	1828	Sept.	17	Ba; ä:n Anna Persdotter	57	—	—	—	—	Afsöndring, se 2 ⁴ .
Enskifte	1828	Sept.	17	Bb; And. Gustafsson	57	—	—	—	—	Genom ägostyckning deladt i 2 ⁵ och 2 ⁶ . Afsöndring, se 2 ¹⁰ .
—	—	—	—	—	—	1867	Nov.	25	K. B.	
Ägostyck- ning	1898	Febr.	24	Bba; Adolf Persson	148	—	—	—	—	Afsöndringar, se 2 ⁷ och 2 ⁸ .

Normlösa socken.

12				13			14		15	16			17	18		
Landtmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd										Tiden, då afsöndring fastställts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af	Särskilda anteckningar		
Förrättningens art	Tiden, då förrättningen fastställts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit afslutad			Skifteslittera; ägares namn		Förrättningsaktens arkivnummer	År	Månad	Dag							
	Ägostyckning	1898	Febr.				24	Bbb; Nils Jansson		148	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—		—	1899	Aug.	16	K. B.	Afsöndring, se 2 ^o .					
—	—	—	—	—		—	1899	Aug.	16	K. B.						
—	—	—	—	—		—	1904	Sept.	3	K. B.						
—	—	—	—	—		—	1876	Maj	8							

Normlösa socken.

12				13			14		15	16			17	18		
Landtmäteriförrättning, vid hvilken fastigbetens areal blifvit bestämd										Tiden, då afsöndring fastställts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af	Särskilda anteckningar		
Förrättningens art	Tiden, då förrättningen fastställts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit avslutad			Skifteslittera; ägares namn		Förrättningsaktens arkivnummer	År	Månad	Dag							
	År	Månad	Dag	År	Månad					Dag						
Storskifte	1801	Maj	3	C; Jon Svensson		19	—	—	—	—	Genom enskifte deladt i 3 ² , 3 ⁸ och 3 ⁴ . Afsöndring, se 3 ⁵ .					
Enskifte	1828	Sept.	17	Ca; Sven Jonsson		57	—	—	—	—	Mantal och ägovidd gemensamma för Åby 3 ² och Åby 4 ² . Afsöndring, se 3 ⁶ .					
Enskifte	1828	Sept.	17	Cb; Carl Jonsson		57	—	—	—	—	Mantal och ägovidd gemensamma för Åby 3 ³ och Åby 4 ³ . Genom hemmansklyfning deladt i 3 ⁷ och 3 ⁸ .					
Enskifte	1828	Sept.	17	Cc; Per Jonsson		57	—	—	—	—	Mantal och ägovidd gemensamma för Åby 3 ⁴ och Åby 4 ⁴ .					
—	—	—	—	—		—	1828	Juni	4	K. B.	Öfverfördt till blad 11.					

Normlösa socken.

12				13			14		15	16			17	18		
Landtmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd										Tiden, då afsöndring fastställts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af	Särskilda anteckningar		
Förrättningens art	Tiden, då förrättningen fastställts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit afslutad			Skifteslittera; ägares namn		Förrättningens arkivnummer	År	Månad	Dag							
	—	—	—				—	—	—	—	1893	Dec.	12	K. B.	Öfverfördt till blad 12.	
Hemmans- klyfning	1895	Juni	4	Cba; And. Danielsson	139	—	—	—	—	Genom ägostyckning deladt i 3 ⁹ och 3 ¹⁰ .						
Hemmans- klyfning	1895	Juni	4	Cbb; Jak. Larsson	139											
Ägostyck- ning	1899	Okt.	24	Cba ¹ ; And. Danielsson	153											
Ägostyck- ning	1899	Okt.	24	Cba ² ; Carl Broman	153											

Normlösa socken.

12	13			14	15	16			17	18
Landtmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd					Tiden, då afsöndring faststälts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af	Särskilda anteckningar	
Förrättningens art	Tiden, då förrättningen faststälts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit avslutad			Skifteslittera; ägares namn	Förrättningsaktens arkivnummer					
	År	Månad	Dag			År	Månad	Dag		
Storskifte	1801	Maj	3	D; JonSvenssons h:u.	19	—	—	—	—	Genom enskifte deladt i 4 ² , 4 ³ och 4 ⁴ . Afsöndring, se 4 ⁵ .
Enskifte	1828	Sept.	17	Ca; Sven Jonsson	57	—	—	—	—	Mantal och ägovidd gemensamma för Åby 3 ² och Åby 4 ² . Afsöndring, se 4 ⁰ .
Enskifte	1828	Sept.	17	Cb; Carl Jonsson	57	—	—	—	—	Mantal och ägovidd gemensamma för Åby 3 ³ och Åby 4 ³ . Genom hemmansklyfning deladt i 4 ⁷ och 4 ⁸ .
Enskifte	1828	Sept.	17	Cc; Per Jonsson	57	—	—	—	—	Mantal och ägovidd gemensamma för Åby 3 ⁴ och Åby 4 ⁴ .
—	—	—	—	—	—	1828	Juni	4	K. B.	Öfverfördt till blad 11.

Band 1. Namn: Åby N:o 7.

Blad 7. Mantal: 3/4. Jordnatur: Krono under allmän disposition;

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11																						
Ordningssnummer för inskrifningens rum	Register- nummer		Mantal	Särskildt namn å fastigheten	Ä g o v i d d																											
	Förutvarande	Gällande			Inrösningsjord						Afrös- ningsjord		Impedi- ment		Summa																	
					Tomter, åker o. dyl.		Äng		Odlings- mark		Hektar	Ar	Hektar	Ar	Hektar	Ar																
					Hektar	Kvadratmeter	Hektar	Ar	Hektar	Ar							Kvadratmeter	Kvadratmeter														
1	—	7 ¹	1	[Prästgården]	28	93	78	4	93	02	—	—	—	54	88	04	—	7	31	88	82	15										
2	7 ¹	7 ²	—	Afs. till kyrkogård	—	—	—	—	24	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	13									
3	7 ¹	7 ³	—	Barnmorsketomten, afs.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	41							
4	7 ¹	7 ⁴	—	Afs. till kyrkogård	—	—	—	—	56	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	69							
5	7 ¹	7 ⁵	—	[Prästnaset] expr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	29	—	4	46	—	35	75

Normlösa socken.

kyrkoherdeboställe.

12			13			14			15			16			17			18																	
Landtmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd												Tiden, då afsöndring fastställdts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af			Särskilda anteckningar																	
Förrättningens art			Tiden, då förrättningen fastställdts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit afslutad			Skifteslittera, ägares namn			Förrättningsaktens arkivnummer															År			Månad			Dag					
			År									Månad			Dag			År			Månad			Dag											
Storskifte			1801			Maj			3			F.			19			—			—			—			—			Åby 7 ¹ utgör enligt jordeboken $\frac{3}{4}$ förmedladt, men 1 oförmedladt mantal. Afsöndringar, se 7 ² , 7 ³ , 7 ⁴ . Expropriation, se 7 ⁵ , 7 ⁰ .					
—			—			—			—			—			1857			Sept.			15			K. M:t											
—			—			—			—			—			1873			April			9			K. M:t			Enligt K. Br. den 31 Maj 1911 har lägenheten återgått till stamfastigheten.								
—			—			—			—			—			1880			Dec.			13			K. M:t											
—			—			—			—			—			1891			Jan.			19			—			Enligt Lagbo Häradsrätts utslag den 30 Okt. 1890 har Normlösa—Brokindsjärnvägsaktiebolag förpliktats lösa motstående ägovid utöfver hvad för bolagets järnväg tagits i anspråk.								

Normlösa socken.

12	13			14	15	16			17	18
Landtmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd					Tiden, då afsöndring fastställts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af	Särskilda anteckningar	
Förrättningens art	Tiden, då förrättningen fastställdts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit afslutad			Skifteslittera; ägares namn	Förrättningsaktens arkivnummer	År	Månad			Dag
	År	Månad	Dag							
Arealafmätning	1793	Okt.	16	—	12	—	—	—	—	Genom laga skifte deladt i 1 ² och 1 ³ .
Laga skifte	1858	Jan.	30	A; C. Strömberg	91	—	—	—	—	Till fastigheten hör ock andel i Svedens utskog. Afsöndring, se 1 ⁸ . Genom ägostyckning deladt i 1 ⁴ och 1 ⁵ .
Laga skifte	1858	Jan.	30	B; J. A. Ros	91	—	—	—	—	Till fastigheten hör ock andel i Svedens utskog. Genom hemmansklyfning deladt i 1 ⁶ och 1 ⁷ .
Ägostyckning	1901	Aug.	30	Aa; F. Strömberg	158					
Ägostyckning	1901	Aug.	30	Ab; K. Larsson	158					

Normlösa socken.

12				13			14		15	16			17	18	
Landmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd										Tiden, då afsöndring fastställdts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af	Särskilda anteckningar	
Förrättningens art	Tiden, då förrättningen fastställdts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit afslutad			Skifteslittera; ägares namn		Förrättningsaktens arkivnummer	År	Månad	Dag						
	Hemmansklyfning Deln. af utskog	1906 1911	Maj Juli				8 16	Ba; Nils Årén Ba; Nils Årén		163 167	—	—	—	—	—
Hemmansklyfning Deln. af utskog	1906 1911	Maj Juli	8 16	Bb; M. Eriksson Bb; Per Månsson		163 167	—	—	—	—	—	—	Till fastigheten hör ock andel i Svedens utskog.		
Deln. af utskog	1911	Juli	16	A; Brokinds Aktiebolag		167	1895	Mars	17	—	—	—	Afsöndringen utgörden på Älgö 1 ² belöpande andel i Svedens utskog.		

Normlösa socken.

12		13			14	15	16			17	18
Landtmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd						Tiden, då afsöndring fastställdts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af	Särskilda anteckningar	
Förrättningens art	Tiden, då förrättningen fastställdts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit afslutad			Skifteslittera; ägares namn	Förrättningsaktens arkivnummer	År	Månad	Dag			
	År	Månad	Dag								
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Genom laga skifte deladt i 1 ² —1 ⁵ .	
Laga skifte å inrösningsj. Enskifte å skogsmark Ågoutbyte Delning efter sjösänkning	1854 1828 1875 1925	Aug. Juli Okt. Juli	29 25 27 15	A; Erik Ersson A; Erik Ersson A; Nils Bengtsson A; Per Nilsson	91 63 104 194	—	—	—	—	Afsöndring, se 1 ⁶ .	
Laga skifte å inrösningsj. Enskifte å skogsmark Hemmansklyfning å 1 ⁴ Delning efter sjösänkning	1854 1828 1910 1925	Aug. Juli Jan. Juli	29 25 19 15	B; Nils Jansson B; Jan Nilsson B; Carl Hallin B; Carl Hallin	91 63 166 194	—	—	—	—	Till denna fastighet och 1⁴ hör jämväl 10 har 1,85 ar afrösningsjord, som vid enskiftet utbrutits för 1/4 mantal. Afsöndring, se 1⁶.	
Laga skifte å inrösningsj. Enskifte å skogsmark	1854 1828	Aug. Juli	29 25	C; Per Jansson B; Jan Nilsson	91 63	—	—	—	—	Till denna fastighet och 1 ³ hör jämväl 10 har 1,85 ar afrösningsjord, som vid enskiftet utbrutits för 1/4 mantal. Afsöndringar, se 1 ⁶ , 1 ⁷ . Genom hemmansklyfning deladt i 1 ⁸ och 1 ⁹ .	
Laga skifte å inrösningsj. Enskifte å skogsmark Delning efter sjösänkning	1854 1828 1925	Aug. Juli Juli	29 25 15	D; And. Carlsson C; Carl Andersson D; And. Carlsson D; Per Forsberg	91 63 194	—	—	—	—	Afsöndring, se 1 ⁶ .	

Normlösa socken.

12				13			14		15	16			17	18
Landtmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd										Tiden, då afsöndring fastställdts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af	Särskilda anteckningar
Förrättningens art	Tiden, då förrättningen fastställdts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, blifvit avslutad			Skifteslittera; ägares namn		Förrättningsaktens arkivnummer	År	Månad	Dag					
	—	—	—	—	—		—	1904	Mars	3	K. B.	Afsöndring, se 1 ¹⁰ .		
Hemmans- klyfning	1910	Jan.	19	C1; J. Öh- man		166	1906	Juni	4	K. B.				
Hemmans- klyfning	1910	Jan.	19	Ca; Alf. Larsson		166								
Delning efter sjösänkning	1925	Juli	15	Ca; Karl Larsson		194								
Hemmans- klyfning	1910	Jan.	19	Cb; Hans Norén		166								
Delning efter sjösänkning	1925	Juli	15	Cb; Bror Norén		194								
—	—	—	—	—		—	1910	Okt.	4	K. B.	Enligt K. B:s beslut den 6 Mars 1911 kallas Ödegården 1 ¹⁰ jämväl Tappan.			

*Formulär Ab.***Namnregister.**

Namn och nummer	Blad	Rum	Namn och nummer	Blad	Rum
A.			Hästhagen.....	2	10
.....				
.....				
Barnmorsketomten	7	3	I.....		
.....				
.....				
C.			J.		
.....				
.....				
D.			Kronobacken N:o 1	2	4
.....			Kyrkojorden N:o 1	17	—
.....				
.....				
E.			Lovisedal	11	2
.....			Lugnet.....	11	4
.....				
.....				
F.			M.		
.....				
.....				
G.			N.		
.....				
.....				
.....				

Namn och nummer	Blad	Rum	Namn och nummer	Blad	Rum
O.			V. W.		
Prästgården	7	1			
Prästnäset	7	5	X. Y. Z.		
Q.					
			Åby N:o 1	1	—
			Åby N:o 2	2	—
			Åby N:o 3	3	—
Rosentorp	8	6	Åby N:o 4	4	—
			Åby N:o 5	5	—
			Åby N:o 6	6	—
			Åby N:ris 5, 6	13	—
Strandängen	1	8	Åby N:o 7	7	—
			Åby N:o 8	16	—
			Åby Kronogården (N:o 2)	2	2
			Åby Mellangården (N:o 1)	1	2
			Åby Skattegården (N:o 2)	2	3
Tomten N:o 1	9	6	Åby stamp	13	2
Tomten N:o 2	9	7	Åby Västergården (N:o 1)	1	3
Täppan	9	10	Åby Östergården (N:o 1)	1	4
			Åbydal	5	1
				11	—
			Åbytorp N:o 1	3	5
U.				12	—
			Åbytorp N:o 2	3	6
			Åbytorp N:o 3	4	9
			Åbytorp N:o 4	4	10

Namn och nummer	Blad	Rum	Namn och nummer	Blad	Rum
Åbytorp N:o 5	15	—	Älgö N:o 1	8	—
	14	8			
Åbyvall N:o 1.....	18	—			
Ågården.....	14	—			
Åliden N:o 1	1	5	Ödegården	9	—
Åliden N:o 2	2	7	Önskan	10	—
Åliden N:o 3	2	8			
Åliden N:o 4	2	9			

Formulär B.

Utdrag af jordeboken för Normlösa socken.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Hemmans och lägenheter								Anteckningar
Nummer	Namn	Nuvarande mantal och jordnatur				Öfvermedelt mantal	Jordantal: Öresland	
		Krono		Skatte	Frälse			
		Allm. disp.	Ensk. disp.					
1	Åby	—	—	—	$\frac{3}{4}$	1	10	
2	Åby	—	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	—	1	12	
3	Åby	—	—	$\frac{1}{2}$	—	1	8	
4	Åby	—	—	$\frac{1}{2}$	—	1	8	
5	Åby	—	—	—	2	2	16	Säteri
6	Åby, en utjord	—	—	—	*	—	2	
7	Åby	$\frac{3}{4}$	—	—	—	1	10	Kyrkoherdeboställe
1	Älgö	—	—	1	—	1	7	
—	Ödegården	—	—	$\frac{3}{4}$	—	1	6	
—	Önskan, ett torp ...	—	—	—	*	—	—	Ligger å ägorna till Åby N:o 5

Brokind i Lagbo fögderis häradsskrifvarekontor den 17 November 1908.

Philip Åhman.

Granskad utan anmärkning. Moköping i Bratteborgs läns landskontor den 30 November 1908.

e. f.

Nils Hedqvist.

Formulär C.

Förteckning å i jordeboken antecknade

1	2	3	4	5	6	7	8		
Stamfastighetens			Den afsöndrade lägenhetens			Afsöndringen fastställd af	Tiden för fastställelsen		
Nummer	N a m n	Mantal	Nummer	N a m n	Areal		År	Månad	Dag
2	Åby	1/2	1	Kronobacken	18,1334 kv.-ref	K. B.	1867	Nov.	25
2	Åby	3/8	2	Åliden	1,7113 har	K. B.	1899	Aug.	16
2	Åliden, afs.	—	4	Åliden	0,6339 har	K. B.	1904	Sept.	3
2	Åby	3/8	3	Åliden	0,4924 har	K. B.	1899	Aug.	16
3	Åby	1/2	1	Åbytorp	1 tunn. 26 kappl.	K. B.	1828	Juni	4
1	Åbytorp, afs.	—	1	Lovisedal	0,1703 har	K. B.	1903	Mars	21
1	Åbytorp, afs.	—	5	Åbytorp	0,4129 har	K. B.	1904	Sept.	7
3	Åby	—	2	Åbytorp	0,7597 har	K. B.	1893	Dec.	12
4	Åby	1/2	1	Åbytorp	—	—	—	—	—
4	Åby	—	2	Åbytorp	—	—	—	—	—
4	Åby	1/12	3	Åbytorp	0,1624 har	K. B.	1896	Nov.	16
4	Åby	1/12	4	Åbytorp	0,2893 har	K. B.	1899	Febr.	12
7	Åby	3/4	—	Afs. till kyrkogård	2,7374 kv.-ref	K. M:t	1857	Sept.	15
7	Åby	3/4	—	Barnmorsketomten	5,8321 kv.-ref	K. M:t	1873	April	9
7	Åby	3/4	—	Afs. till kyrkogård	6,4311 kv.-ref	K. M:t	1880	Dec.	13
—	Ödegården ...	3/4	1	Tomten	1,3917 har	K. B.	1904	Mars	3
—	Ödegården ...	1/8	2	Tomten	0,2539 har	K. B.	1906	Juni	4

Normlösa socken.

för alltid afsöndrade lägenheter.

9	10	11	12
Upplåtarens namn; skifteslittera å stam- fastigheten	Den, till hvilken lägen- heten upplåtits	Afsön- drings- aktens nummer	Anmärkingar
Nils Wallgren; Ba	H. Bohm	149/1867	Innehafves under åborätt. { Afs. fr. Åby N:ris 3 och 4. { Afsöndringsakten förkommen.
Adolf Persson; Bba	P. Granberg	89/1899	
P. Granberg	Hans Wik	112/1904	
Adolf Persson; Bba	Carl Lund	90/1899	
—	—	—	
Olof Berg	H. Eriksson	51/1903	
Olof Berg	Sven Larsson	116/1904	
Sara Jonsdotter; Ca	Israel Myrberg	165/1893	Afs. fr. $\frac{1}{3}$ mtl Åby N:ris 3 och 4.
—	—	—	Afs. fr. Åby N:ris 3 och 4. Se ofvan.
—	—	—	Afs. fr. $\frac{1}{3}$ mtl Åby N:ris 3 och 4. Se ofvan.
Jak. Larsson; Cba	J. Häggström	141/1896	
Jak. Larsson; Cbd	C. Löfberg	34/1899	
—	Åby församling		
—	Åby kommun		
—	Åby församling		
Nils Bengtsson m. fl.	Erik Bergstrand	57/1904	
Carl Forssberg; C	H. Flodman	81/1906	

Moköping i Bratteborgs läns landskontor den 30 November 1908.

e. f.

Nils Hedqvist.

Formulär D.

Fastighetsförteckning

1	2	3	4	5	6	7
Hemmanets eller lägenhetens						Ägare eller innehafvare
N a m n	Jordboks- nummer	N a t u r			Fördelning i bruknings- delar	
		Skatte- Mantal	Krono- Mantal	Frälse- Mantal		
Åby	1	—	—	$\frac{3}{4}$	$\frac{11}{24}$	Sven Åman (Mellangården).....
					$\frac{1}{4}$	Olof Forsling
					$\frac{1}{24}$	Erik Wall (Åliden)
Åby	2	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	—	$\frac{3}{8}$ kr.	Änkan Brita Wallgren (Kronogården)
					$\frac{1}{8}$ kr. $\frac{3}{16}$ sk.	Adolf Persson
					$\frac{3}{16}$ sk.	Carl Friman
					$\frac{1}{8}$ sk.	Olof Forsling
Afs. Kronobacken...	1	—	—	—	—	Per Bohm
» Hästhagen	—	—	—	—	—	f. Soldaten Anders Hed
» Åliden	2	—	—	—	—	Per Granberg
» Åliden	3	—	—	—	—	Johan Gren
» Åliden	4	—	—	—	—	Ture Turesson
Åby	3	$\frac{1}{2}$	—	—	—	
	3, 4	—	—	—	$\frac{1}{3}$	Carl Bohlin
	3, 4	—	—	—	$\frac{1}{3}$	Johan Enqvist
	3, 4	—	—	—	$\frac{1}{6}$	And. Danielsson
	3, 4	—	—	—	$\frac{1}{6}$	Jak. Larsson
Afs. Åbytorp	1	—	—	—	—	Olof Berg
» Åbytorp	2	—	—	—	—	Israel Myrberg
» Lovisedal	1	—	—	—	—	H. Eriksson i Brokind
» Åbytorp	5	—	—	—	—	Sven Larsson

för Normlösa socken.

8		9	10	11
Gällande registerbeteckning		Register- nummer	Mantal	A n t e c k n i n g a r
N a m n				
Åby	1 ⁶	—	—	Ang. afsöndringar, se uppgiften enligt formulär H. Se uppgiften enligt formulär H.
Åby	1 ³	—	1/8	
Åby	1 ⁴	—	1/8	
Åby	1 ⁷	—	—	
—	—	—	—	Se bifogade utdrag och afskrift ¹⁾ .
—	—	—	—	
—	—	—	—	
Åby	2 ⁶	—	—	Se uppgiften enligt formulär H.
Åby	2 ⁴	—	—	
Åby	2 ¹⁰	—	—	
Åby	2 ⁷	—	—	
Åby	2 ⁸	—	—	
Åby	2 ⁹	—	—	
—	—	—	—	
—	—	—	—	Se bifogade utdrag och afskrift ¹⁾ .
—	—	—	—	
Åby	3 ⁸	—	1/12	Ang. en afsöndring, se uppgiften enligt formulär H.
Åby	4 ⁸	—	1/12	
Åbytorp	1 ¹	—	—	
Åbytorp	2 ¹	—	—	
Åbytorp	1 ²	—	—	
Åbytorp	1 ³	—	—	

1) Ej här bifogade.

1	2	3	4	5	6	7
Hemmanets eller lägenhetens						Ägare eller innehafvare
N a m n	Jordboks- nummer	N a t u r			Fördelning i bruknings- delar	
		Skatte Mantal	Krono Mantal	Frälse Mantal		
Åby	4	1/2	—	—	—	Se under Åby No 3
Afs. Åbytorp	3	—	—	—	—	Carl Nord
» Åbytorp	4	—	—	—	—	C. Löfbergs stärbhus
Åby, säteri	5	—	—	2	—	} Majoren J. H. Örn, Åbydal
Åby, utjord	6	—	—	*	—	
Önskan, ett torp ..	—	—	—	*	—	
Åby, kyrkoherdebo- ställe	7	—	3/4	—	—	Innehafvare Kyrkoh. E. M. Landén...
Afs. Prästnäset	—	—	—	—	—	Fiskaren L. P. Nöjd
Åby tullmjölkvarn	—	—	—	—	—	Grosshandl. Carl Jepsson, Mjölby ...
Älgö	1	1	—	—	1/4	F. Strömberg
					1/4	K. Larsson
					3/8	Nils Årén
					1/8	Mats Ersson
Ödegården	—	3/4	—	—	1/4	Nils Norin
					1/8	Olof Eriksson
					3/8	J. C. Forsberg
Afs. Tomten	1	—	—	—	—	Erik Bergstrand
» Tomten	2	—	—	—	—	H. Flodman

Brokind i Lagbo fögderis häradsskrifvarekontor den 17 November 1908.

Philip Åhman.

8		9	10	11
Gällande registerbeteckning		Register- nummer	Mantal	A n t e c k n i n g a r
N a m n				
—		—	—	Se bifogade utdrag och afskrift ¹⁾ .
Aby		4 ⁹	—	
Åby		4 ¹⁰	—	
Aby		[5, 6] ¹	—	Ang. en afsöndring, se uppgiften enligt formulär H.
Önskan		1 ¹	—	
Aby		7 ¹	—	Ang. afsöndringar, se uppgiften enligt formulär H.
Åby		7 ⁵	—	
Åby		8 ¹	—	
Älgö.....		1 ⁴	}	Ang. en afsöndring, se uppgiften enligt formulär H.
Älgö.....		1 ⁵		
Älgö.....		1 ⁶		
Älgö.....		1 ⁷		
Odegården		1 ²	—	
Ödegården		1 ³	—	
Ödegården		1 ⁴	$\frac{1}{8}$	Se uppgiften enligt formulär H.
Ödegården		1 ⁵	$\frac{1}{4}$	
Ödegården		1 ⁶	—	Ang. en afsöndring, se uppgiften enligt formulär H.
Ödegården		1 ⁷	—	

¹⁾ Ej här bifogade.

Moköping i landtmäterikontoret den 31 December 1910.

På ämbetets vägnar:

John Malmberg.

Formulär E.

Normlösa socken.

1	2	3	4	5	6
Fastigheternas					Ägares namn
Namn	Jordeboksnummer	Mantal	Gällande registerbeteckning		
			Namn	Registernummer	
Åby [Västergården]	1	$\frac{1}{8}$	Åby	1 ³	Olof Forsling
Åby [Östergården]	1	$\frac{1}{8}$	Åby	1 ⁴	Olof Forsling
Åby [Mellangården]	1	$\frac{11}{24}$	Åby	1 ⁶	Erik Johan Aman
Åby [Åliden]	1	$\frac{1}{24}$	Åby	1 ⁷	Erik Wall
Åby [Skattegården]	2	$\frac{3}{8}$	Åby	2 ⁵	Adolf Persson
Åby	2	$\frac{1}{8}$	Åby	2 ⁶	Olof Forsling
Afs. Åliden	2	—	Åby	2 ⁷	Per Granberg
Afs. Åliden	3	—	Åby	2 ⁸	{ Carl Lund $\frac{1}{2}$ Erik Lund $\frac{1}{4}$ Anna Lund $\frac{1}{4}$

7			8		9
Hänvisning till lagfarts- bok, där i kol. 6 upp- tagen ägares fäng inskrifvits			Dag, då lagfart för i kol. 6 upptagen ägare blifvit sökt; § i protokollet		A n m ä r k n i n g a r
Band	Blad	Rum			
3	18	2	1891 den 7 Sept.	4	
3	18	2	1891 den 7 Sept.	4	
—	—	—	1868 den 2 Maj	16	E. J. Åman har erhållit första uppbud och sedermera fastebref å Åby N:o 1 Mellangården om <i>ett halft</i> mantal.
—	—	—	1872 den 17 Juni	34	Erik Wall har erhållit första uppbud och sedermera fastebref å en från ett halft mantal Åby N:o 1 Mellangården afsöndrad lägenhet benämnd Åliden N:o 1 med den ägovid, som i jordregistret antecknats för Åby 17.
3	22	10	1898 den 28 Okt.	104	
3	22	7	1898 den 28 Okt.	105	
3	23	16	1899 den 1 Nov.	125	
3	23	13	1899 den 5 Sept.	19	
3	23	14	1899 den 5 Sept.	20	
3	23	15	1899 den 5 Sept.	21	

Normlösa socken.

1	2	3	4	5	6
Fastigheternas					Ägares namn
N a m n	Jorde- boks- nummer	Mantal	Gällande registerbeteckning		
			N a m n	Register- nummer	
Afs. Aliden	4	—	Åby	2 ⁹	Ture Turesson
Åby.....	3	[$\frac{1}{3}$]	Åby	3 ²	Sara Jonsdotter
Åby.....	3	[$\frac{1}{3}$]	Åby	3 ⁴	Frans Bogren
Åby.....	3	$\frac{1}{12}$	Åby	3 ⁸	Jak. Larsson
Åby.....	3	$\frac{1}{24}$	Åby.....	3 ⁹	And. Danielsson
Åby.....	3	$\frac{1}{24}$	Åby.....	3 ¹⁰	And. Danielsson
Åby.....	4	[$\frac{1}{3}$]	Åby.....	4 ²	
Åby.....	4	[$\frac{1}{3}$]	Åby.....	4 ⁴	—
Åby.....	4	$\frac{1}{12}$	Åby.....	4 ⁷	And. Danielsson

7			8		9
Hänvisning till lagfartsbok, där i kol. 6 upptagen ägares fång inskrifvits			Dag, då lagfart för i kol. 6 upptagen ägare blifvit sökt; § i protokollet		A n m ä r k n i n g a r
Band	Blad	Rum			
3	23	19	1906 den 17 Jan.	24	
—	—	—	—	—	Enligt ett i lagfartsprotokollet för den 17 Mars 1894, § 156, anmärkt arfskifte den 1 Juli 1874 har Sara Jonsdotter i arf efter sin fader Jon Svensson bekommit $\frac{1}{6}$ mantal Åby N:o 3 och $\frac{1}{6}$ mantal Åby N:o 4.
—	—	—	—	—	Frans Bogren har enligt testamente den 26 December 1856 bekommit $\frac{1}{6}$ mantal Åby N:o 3 och $\frac{1}{6}$ mantal Åby N:o 4 efter sin faders faderbroder Per Jonsson. — Se inteckningsprotokollet för den 30 April 1869, § 5.
3	26	9	1889 den 1 Nov.	85	
3	26	8	1885 den 6 Maj	194	
3	26	8	1885 den 6 Maj	194	
—	—	—	—	—	Se anteckningarna vid Åby 32.
—	—	—	—	—	Se anteckningarna vid Åby 34.
3	28	5	1885 den 6 Maj	194	

Normlösa socken.

1	2	3	4	5	6
Fastigheternas					Ägares namn
Namn	Jordboksnummer	Mantal	Gällande registerbeteckning		
			Namn	Registernummer	
Åby.....	4	$\frac{1}{12}$	Åby.....	4 ⁸	Jak. Larsson
A/s. Åbytorp	3	—	Åby.....	4 ⁹	J. Häggström
A/s. Åbytorp	4	—	Åby.....	4 ¹⁰	C. Löfberg
Åby [Åbydal].....	5	—	Åby.....	5 ¹	J. H. Örn
Åby [Åbydal], en utjord...	6	—	Åby.....	6 ¹	J. H. Örn
Älgö	1	$\frac{1}{4}$	Älgö	1 ⁴	Carl Åberg
Älgö	1	$\frac{1}{4}$	Älgö	1 ⁵	Carl Åberg
Älgö	1	$\frac{3}{8}$	Älgö	1 ⁶	[Nils Årén $\frac{1}{4}$ mtl [Carl Jansson $\frac{1}{8}$ mtl]
Älgö	1	$\frac{1}{8}$	Älgö	1 ⁷	Mats Ersson

7			8		9
Hänvisning till lagfarts- bok, där i kol. 6 upp- tagen ägares fång inskrifvits			Dag, då lagfart för i kol. 6 upptagen ägare blifvit sökt; § i protokollet		A n m ä r k n i n g a r
Band	Blad	Rum			
3	28	6	1889 den 1 Nov.	85	
3	30	10	1897 den 15 Juli	204	
3	31	11	1899 den 19 Mars	102	
3	32	5	1888 den 5 Sept.	14	
3	32	5	1888 den 5 Sept.	14	
3	41	8	1879 den 21 Dec.	156	
3	41	8	1879 den 21 Dec.	156	
3	41	9	1902 den 16 Mars	94	
3	42	11	1903 den 15 Jan.	22	
3	41	10	1903 den 15 Jan.	21	

Normlösa socken.

1	2	3	4	5	6
Fastigheternas					Ägares namn
N a m n	Jorde- boks- nummer	Mantal	Gällande registerbeteckning		
			N a m n	Register- nummer	
Ödegården	—	1/4	Ödegården	1 ²	—
Ödegården	—	1/8	Ödegården	1 ³	Olof Eriksson
Ödegården	—	1/8	Ödegården	1 ⁴	J. C. Forsberg
Ödegården	—	1/4	Ödegården	1 ⁵	J. C. Forsberg
A/s. Tomten.....	1	—	Ödegården	1 ⁶	—
A/s. Tomten.....	2	—	Ödegården	1 ⁷	J. Öhman
Önskan, ett torp	—	—	Önskan	1 ¹	—
A/s. Åbytorp	1	—	Åbytorp.....	1 ¹	Olof Berg
A/s. Lovisedal.....	1	—	Åbytorp.....	1 ²	H. Eriksson

7			8		9
Hänvisning till lagfartsbok, där i kol. 6 upptagen ägares fångst inskrifvits			Dag, då lagfart för i kol. 6 upptagen ägare blifvit sökt; § i protokollet		A n m ä r k n i n g a r
Band	Blad	Rum			
—	—	—	—	—	Upplysning om ägare kan ej vinnas af handlingarna i Lagbo Häradsrätts arkiv.
—	—	—	1859 den 2 Okt.	35	
3	45	1	1876 den 28 Okt.	83	
3	45	1	1876 den 28 Okt.	83	
—	—	—	—	—	Lägenheten Tomten N:o 1 har ännu icke lagfarits.
3	45	3	1899 den 5 Maj	134	
—	—	—	—	—	Torpet Önskan är i fastighetsböckerna upptaget allenast i rubriken å upplägget för Åby N:ris 5 och 6 (Åbydal) och synes ej hafva lagfarits för sig.
{3 3	26 28	6 4	1884 den 3 Sept.	9	
{3 3	27 28	11 7			1903 den 15 Juli

Normlösa socken.

1	2	3	4	5	6
F a s t i g h e t e r n a s					Ä g a r e s n a m n
N a m n	Jordeboksnummer	Mantal	Gällande registerbeteckning		
			N a m n	Registernummer	
A/s. Åbytorp	5	—	Åbytorp.....	1 ^s	Sven Larsson
A/s. Åbytorp	2	—	Åbytorp.....	2 ¹	Israel Myrberg
<i>Utom ofvannämnda fastigheter upptagas i fastighetsböckerna för Normlösa</i>					
Åby tullmjölkvarn med två par stenar	—	—	—	—	Carl Jepsson
Åby stamp.....	—	—	—	—	Oscar Westman
Normlösa kyrkas jord ...	—	—	—	—	—

7			8		9
Hänvisning till lagfartsbok, där i kol. 6 upptagen ägares fång inskrifvits			Dag, då lagfart för i kol. 6 upptagen ägare blifvit sökt; § i protokollet		A n m ä r k n i n g a r
Band	Blad	Rum			
3 3	27 28	12 8	1903 den 29 Okt.	98	
3 3	26 28	10 7	1893 den 30 Dec.	148	

socken följande, som icke synas hänförliga till afsöndringar, nämligen:

3	348	1	1894 den 16 Jan.	11	
3	351	1	1898 den 9 Maj	73	
—	—	—	—	—	Ang. afsöndringar från Normlösa kyrkas jord, se uppgiften enligt formulär F.

Brokind den 28 Februari 1910.

På Domareämbetets vägnar:

Erik Ros.

Formulär F.

Förteckning å vissa genom afsöndring eller expropriation

1	2			3	4	5	6	7	
Inskriftningens ordningsnummer i denna förteckning.	Hänvisning till lagfartsbok, där lagfarten är inskrifven			Hemman, hemmansdel eller lägenhet, hvarifrån afsöndringen eller expropriationen ägt rum			Den lägenhet, å hvilken lagfart beviljats (Namn, areal m. m.)		
	Band	Blad	Rum	Namn och jordeboksnummer	Mantal	Registerbeteckning			
						Namn			Registernummer
1	3	19	11	Åby N:o 1	$\frac{11}{24}$	Åby	1 ⁶	Strandängen, 43,50 ar åker, 37,10 ar odlingsmark, 1,3016 har af-rösningsjord	
2	3	19	14	Åby N:o 1	$\frac{11}{24}$	Åby	1 ⁶	2,06 ar, expr.	
3	3	19	15	Afs. lägenheten i rum 1	—	—	—	13,24 ar, expr.	
4	3	22	2	Åby N:o 2	$\frac{1}{12}$	Åby	2 ³	Hästhagen, 24,50 kv.-ref	
5	4	367	1	Åby N:o 7	$\frac{3}{4}$	Åby	7 ¹	Prästnäset, 35,75 ar, expr.	
6	4	367	2	Åby N:o 7	$\frac{3}{4}$	Åby	7 ¹	12,43 ar, expr.	
7	3	38	9	Älgö N:o 1	$\frac{1}{2}$	Älgö	1 ²	30,1526 har skogsmark	
8	3	345	1	Normlösa kyrkas jord	—	—	—	2,46 ar, expr.	
9	3	345	2	Normlösa kyrkas jord	—	—	—	97,39 ar, landvinning	

Brokind den 28 Februari 1910.

På Domare-
Erik

Normlösa socken.

uppkomna lägenheter, å hvilka lagfart blifvit beviljad.

8	9	10	11	12	
Dag, då lagfart första gången beviljats; § i protokollet	Nuvarande ägare	Anmärkingar	Registerbeteckning, som åsättes lägenheten vid dess införande i jordregistret		
			Namn	Register-nummer	
1889 den 17 Mars	94	Per Jonasson	Expr. se rum 3. Vid upplåtelsen angafs lägenheten utgöra $\frac{1}{64}$ mantal.	Åby.....	1 ⁸
1891 den 1 Sept.	443	Normlösa-Brokind's järnvägsaktiebolag	————	Åby.....	1 ⁹
1891 den 1 Sept.	443	Normlösa-Brokind's järnvägsaktiebolag	————	Åby.....	1 ¹⁰
1876 den 8 Maj	119	Anders Hed	————	Åby.....	2 ¹⁰
1891 den 19 Jan.	3	L. P. Nöjd	————	Åby.....	7 ⁵
1891 den 1 Sept.	443	Normlösa-Brokind's järnvägsaktiebolag	————	Åby.....	7 ⁰
1895 den 17 Mars	69	Brokind's Aktiebolag	Afs. utgör andel för $\frac{1}{2}$ mantal Älgö N:o 1 (R. N:o 1 ²) i Svedens utskog.	Älgö	1 ⁸
1891 den 1 Sept.	443	Normlösa-Brokind's järnvägsaktiebolag	————	Kyrkojorden	1 ²
1894 den 17 Mars	141	Carl Hagelin	Lägenheten har utbrutits i enlighet med 76 § i Lagen den 20 Juni 1879 ang. dikning m. m.	Åbyvall.....	1 ¹

ämbetets vägnar:

Ros.

Formulär G.

**Längd öfver fastigheter, rörande hvilka anmälan hos Konungens
jord-**

1	2	3	4
Inskriftningens nummer	S o c k e n	Fastighetens beteckning (namn, nummer, jordnatur o. d.)	Till landtmäterikontoret inkomna handlingar rörande fastigheten
1	Normlösa	Önskan, ett torp, frälse, å ägora till Åby N:o 5	Jordeboksutdrag (bil. 1), fastighetsfört. (bil. 2), uppgift från domhafvanden (bil. 3), yttrande af ägaren till Åbydal (bil. 4) och af kommunalstämmans ordf. (bil. 5), utredning från landtmäterikontoret (bil. 6).
2	Normlösa	Åby tullmjölkvarn	Fastighetsfört. (bil. 2), uppgift från domhafvanden (bil. 3), yttrande af ägaren till kvarnen (bil. 7) och af kommunalstämmans ordf. (bil. 5), utredning från landtmäterikontoret (bil. 6).
3	Normlösa	Åby stamp	Uppgift från domhafvanden (bil. 3), utredning från landtmäterikontoret (bil. 6).

*Lagbo fögderi.***Befallningshafvande bör göras enligt § 27 i förordningen om register.**

5	6	7	8
Omständighet, som enligt § 27 i förordningen om jordregister bör föranleda anmälan hos Konungens Befallningshafvande	Tid för anmälan hos Konungens Befallningshafvande	Beslut, hvartill den hos Konungens Befallningshafvande gjorda anmälan kan hafva föranledt	Anmärkningar
Torpet Önskan synes ej vara någon för sig bestående fastighet.	1910 den 8 Juni	K. Kammarkollegium har i skrifvelse den 10 Maj 1911 förordnat att torpet Önskan skall såsom en ej för sig bestående fastighet aföras ur jordeboken.	Afförd ur jordregistret den 26 Maj 1911, under rättelse till domhafvanden exp. s. d.
Åby tullmjölkvarn antages vara en för sig bestående fastighet.	1910 den 8 Juni	K. Kammarkollegium har i skrifvelse den 30 Juni 1911 förordnat att Åby tullmjölkvarn skall upptagas i jordeboken under skattetitel med benämning Åby N:o 8, en kvarnlägenhet.	Införd i jordregistret den 7 Juli 1911; s. d. under rättelse jämte registerutdrag exp. till domhafvanden.
Åby stamp har antagits vara en för sig bestående fastighet.	1910 den 8 Juni	K. Kammarkollegium har i skrifvelse den 21 Oktober 1910 förklarar att Åby stamp såsom uppförd å ett vid storskiftet för Åby N:ris 5 och 6 afsatt utmål icke är att anse såsom en för sig bestående fastighet.	Skrifvelse aflåten till K. Landmäteristyrelsen den 28 Oktober 1910. Svar den 12 November 1910 med förståndigande att Åby stamp är att anse såsom en afsöndring från Åby N:ris 5 och 6 (Åbydal). Införd i jordregistret den 17 November 1910; under rättelse till domhafvanden med registerutdrag exp. s. d.

1	2	3	4
Inskrifningens nummer	S o c k e n	Fastighetens beteckning (namn, nummer, jordnatur o. d.)	Till landtmäterikontoret inkomna handlingar rörande fastigheten
4	Normlösa	Normlösa kyrkas jord	Uppgifter från domhufvanden (bil. 3, 8), yttrande från kyrkoherden i Normlösa (bil. 9), utredning från landtmäterikontoret (bil. 6).

5	6	7	8
Omständighet, som enligt § 27 i förordningen om jordregister bör föranleda anmälan hos Konungens Befallningshafvande	Tid för anmälan hos Konungens Befallningshafvande	Beslut, hvartill den hos Konungens Befallningshafvande gjorda anmälan kan hafva föranledt	Anmärkningar
Normlösa kyrkas jord har antagits vara en för sig bestående fastighet; den från kyrkans jord enligt 76 § i Lagen om dikning m. m. utbrutna lägenhet torde böra upptagas i jordeboken.	1910 den 8 Juni	K. Kammarkollegium har i skriftelse den 18 Augusti 1911 förordnat att Normlösa kyrkas jord skall upptagas i jordeboken bland kronoegendomar under allmän disposition såsom särskild lägenhet med benämning Kyrkojorden N:o 1, och att det utbrutna området skall upptagas i jordeboken under frälsetitel såsom särskild lägenhet med benämning Åbyvall N:o 1.	Ang. afsöndringar, se uppgift från domhafvanden (bil. 8). Införing i jordregistret verkställd den 1 September 1911; s. d. under rättelse och registerutdrag exp. till domhafvanden.

Formulär H.

**Uppgift å fastigheter, som införts i jordregistret under
tagna i fastighets-**

1	2	3	4	5	6	7
Socken	F a s t i g h e t e n s					
	Registerbeteckning			Särskilda namn	Man- tal	Jord- natur
	Registreringsnummer		Namn			
	Förutvarande	Gällande				
Normlösa	1 ⁶	1 ⁸	Åby	[Strandängen], afs.	—	—
»	1 ⁶	1 ⁹	Åby	Expr.	—	—
»	1 ⁸	1 ¹⁰	Åby	Expr.	—	—
»	7 ¹	7 ²	Åby	Afs. till kyrkogård	—	—
»	7 ¹	7 ³	Åby	Barnmorsketomten, afs.	—	—
»	7 ¹	7 ⁴	Åby	Afs. till kyrkogård	—	—
»	7 ¹	7 ⁶	Åby	Expr.	—	—
»	1 ²	1 ⁸	Älgö.....	Afs.	—	—
»	1⁴	1 ⁸	Ödegården	—	1/16	skatte
»	1⁴	1 ⁹	Ödegården	—	1/16	skatte
»	1 ⁶	1 ¹⁰	Ödegården	Afs.	—	—
»	1 ¹	1 ⁴	Åbytorp	Afs.	—	—
»	(5, 6) ¹	(5, 6) ²	Åby	[Åby stamp], afs.	—	—
»	Åby 1 ³ , 1 ⁴ , 2 ⁶	1 ¹	Ågård.....	—	3/8	{1/4 frälse 1/8 skatte

Lagbo fögderi.

tiden till den 31 December 1910 utan att hafva varit uppförteckningarna.

8			9	10	11
Tiden, då afsöndring fastställdes eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af	Ägares namn	Anmärkingar
År	Månad	Dag			
1889	Mars	17	—	Per Jonasson	{ Lägenheten har vid upplåtelsen uppgifvits utgöra $\frac{1}{4}$ mantal.
1891	Sept.	1	—	Normlösa-Brokinds	
1891	Sept.	1	—	järnvägsaktiebolag	
1857	Sept.	15	K. M:t		
1873	April	9	K. M:t		
1880	Dec.	13	K. M:t		
1891	Sept.	1	—	Normlösa-Brokinds	{ Afsöndringen utgör den på $\frac{1}{2}$ mantal Älgö 1 ² belöpande andel i Svedens utskog.
1895	Mars	17	—	Brokinds Aktiebolag	
—	—	—	—	Alf. Larsson	
—	—	—	—	Hans Norén	
1910	Okt.	4	K. B.	Erik Falk	
1910	Maj	19	K. B.	Karin Ström	
1898	Maj	9	—	Oscar Westman	
—	—	—	—	Olof Forsling	

Moköping i landtmäterikontoret den 31 December 1910.

På ämbetets vägnar:

John Malmberg.

Formulär H.

Uppgift å fastigheter, som införts i jordregistret under

1	2	3	4	5	6	7
Socken	F a s t i g h e t e n s					
	Registerbeteckning			Särskilda namn	Man- tal	Jord- natur
	Registrernummer		Namn			
	Förutvarande	Gällande				
Norrlösa	1 ⁶	1 ¹⁰	Ödegården	Afs.	—	—
»	1 ¹	1 ⁴	Åbytorp	Afs.	—	—
»	Åbytorp 1 ³	5 ¹	Åbytorp	Afs.	—	—
»	(5, 6) ¹	(5, 6) ³	Åby	Afs.	—	—
»	1 ¹	1 ²	Ågården.....	Afs.	—	—
»	5 ¹	5 ²	Åbytorp	Afs.	—	—
»	5 ²	5 ³	Åbytorp	Afs.	—	—
»	—	1 ¹	Kyrkojorden	—	—	krono
»	1 ¹	1 ²	Kyrkojorden	Expr.	—	—
»	—	1 ¹	Åbyvall	—	—	frälse

Lagbo fögderi.

tiden från den 1 Januari 1911 till den 20 September 1911.

8			9	10	11
Tiden, då afsöndring faststälts eller, där fastställelse ej ägt rum, lagfart första gången meddelats			Afsöndringen fastställd af	Ägares namn	Anmärkingar
År	Månad	Dag			
1910	Okt.	4	K. B.	Erik Falk	{ Enligt K. B:s beslut den 6 Mars 1911 kallas fastigheten äfven Täppan. { Enligt K. B:s beslut den 10 Sept. 1911 kallas fastigheten äfven Lugnet. { Registerbeteckningen ändrad på grund af öfverföring till särsk. upplägg.
1910	Maj	19	K. B.	Karin Ström	
1904	Sept.	7	K. B.	Sven Larsson	
1911	Febr.	6	K. B.	Nils Persson	
1911	Mars	5	K. B.	Ernst Åman	
1911	Maj	18	K. B.	Aron Göthberg	
1911	Juli	6	K. B.	Karl Widell	
—	—	—	—	Normlösa kyrka	
1891	Sept.	1	—	Normlösa-Brokinds järnvägsaktiebolag	
—	—	—	—	Carl Hagelin	

Moköping i landtmäterikontoret den 20 September 1911.

På ämbetets vägnar:

John Malmberg.

ANVISNINGAR TILL FORMULÄREN.

Anvisning till formulär Ab.

I namnregistret upptagas i alfabetisk ordning och med tillägg af jordeboksnummer, där sådant finnes åsatt, såväl de i uppläggens öfverskrift införda namn som ock de namn, hvilka allenast införts i kolumn 5, hvarvid för de i kolumn 5 upptagna namn äfven angifves ordningsnummer å det rum, hvori de första gången förekomma. Har en fastighet öfverförts till särskildt upplägg, skall densamma i namnregistret upptagas under dess namn å berörda upplägg samt den för fastigheten i namnregistret förut gjorda anteckning öfverlinjeras med rödt. Har vid sådan öfverflyttning ändring ej skett beträffande fastighetens namn, må dock i stället så förfaras, att de för fastigheten i kolumnerna för blad och rum gjorda anteckningar öfverlinjeras med rödt och däröfver införes anteckning om det blad, hvartill öfverflyttning skett. Vid namnregistrets uppläggande lämnas efter de under samma begynnelsebokstaf upptagna namn lämpligt antal rader för införande af nya namn.

Anvisning till formulär B.

Utdraget af jordeboken göres af häradsskrifvaren och granskas i landskontoret.

I utdraget upptagas hemman och öfriga jordeboksenheter i alfabetisk ordning, oberoende af deras jordnatur, samt inom byarna i nummerordning.

För lägenheter angifves i kolumn 2 deras beskaffenhet, såsom om de utgöras af torp, utjordar, ängar, holmar, skogstrakter, om de äro lax-, strömmings- eller ålfisken o. s. v.

Lägenheternas jordnatur angifves genom införande i vederbörlig kolumn af tecknet *.

Där en fastighet är säteri, ladugård, rå- och rörshemman, insocknehemman eller dylikt, göres anteckning därom i kolumn 9; och skall i denna kolumn äfven införas underrättelse rörande de omständigheter, som omförmälas i Kammarkollegii kungörelse den 28 januari 1870 angående upprättande af nya jordeböcker punkt 15 litt. a), d), g), h), i) och k), dock att den i litt. i) föreskrifna anteckning om ständiga arrenden å staten tillhöriga egendomar ej skall här införas.

Anvisning till formulär C.

I förteckningen, som upprättas å landskontoret, upptagas samtliga i jordeboken eller den vid jordeboken fogade afsöndringsbilaga antecknade för alltid afsöndrade lägenheter, ehvad afsöndringen skett från fastighet, som innehafves under enskild äganderätt eller stadgad åborätt, eller från boställe eller annan publik fastighet, som ej innehafves under stadgad åborätt.

Stamfastigheterna införas i alfabetisk ordning samt inom byarna i nummerordning, dock att, där lägenhet tillkommit genom afsöndring från afsöndrad lägenhet, stamlägenheten ej införas i nämnda ordning utan under den fastighet, från hvilken densamma upplåtits.

Har lägenhet afsöndrats från flere jordeboksenheter, upptages den under hvarje enhet; och antecknas i kolumn 12 att lägenheten afsöndrats jämväl från annan jordeboksenhet. Lägenhet, som afsöndrats från sådan lägenhet, införas dock allenast under den jordeboksenhet, där stamlägenheten första gången upptagits.

Kolumnerna 9 och 10 ifyllas med ledning af de upplysningar, som kunna hämtas från afsöndringsakten, där ej beslutet om fastställelsen innehåller för ifrågasvarande ändamål tillräckliga upplysningar. Anteckning i kolumn 9 erfordras endast, då afsöndringen ägt rum från en del af en jordeboksenhet.

Kolumn 11 ifylles endast, om afsöndringen fastställts af Konungens Befallningshafvande. Kan afsöndringsakten ej tillrättaskaffas, skall särskild anteckning därom göras.

Anvisning till formulär D.

Kolumnerna 1—7 ifyllas af vederbörande häradsskrifvare, kolumnerna 8—11 af den, som upprättar jordregistret. I kolumnerna 1—7 upptagas, på sätt § 6 i kungl. förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrifning innehåller, i *alfabetisk ordning* och med utsättande af jordeboksnummer, där sådana finnas, alla hemman och lägenheter, verk och inrättningar inom socknen äfvensom deras ägare eller, beträffande kronohemman som innehafvas under stadgad åborätt, deras innehafvare, hvilka antecknas i enlighet med den vid senaste mantalsskrifning upprättade längd, för så vidt icke dåvarande förhållanden, enligt hvad känt är, undergått förändring. Omedelbart efter hvarje sålunda upptagen fastighet införas dithörande torp och andra lägenheter, där de ej, efter hvad för häradsskrifvaren kan vara känt, endast för viss tid eller lifstid upplåtits från fastigheten.

I kolumnerna 8 och 9 införas fastigheternas registerbeteckning (namn och gällande registernummer), i kolumn 10, därest fastigheten i jordregistret upptagits under två eller flere registernummer, mantalet för hvarje under särskildt registernummer upptagen del af fastigheten.

Där den för hemman eller lägenhet i förteckningen angifna fördelning i brukningsdelar icke motsvarar samma enhets uppdelning i lotter enligt jordregistret och skilj-

aktigheten ej uppenbarligen beror därpå, att i registret såsom särskilda lotter införda fastigheter blifvit i förteckningen upptagna såsom *en* brukningsdel, eller där tvekan eljest uppstår, huruvida en i förteckningen upptagen fastighet är identisk med en i registret införd, skall förste landtmätaren för sådan enhet eller fastighet bifoga utdrag af jordregistret och afskrift af den utaf domhafvanden enligt formulär E lämnade uppgift; dock att där, sedan förteckningen upprättats af häradsskrifverer, i densamma införd fastighet delats i två eller flere lotter med särskilda registernummer, förste landtmätaren, i stället för att meddela utdrag och afskrift som nyss sagts, skall i kolumn 11 göra anteckning om delningen med hänvisning till den efter formulär H affattade uppgift, som förste landtmätaren skall lämna till häradsskrifverer, efter det jordregister upplagts för samtliga till ett fögderi hörande socknar.

Anvisning till formulär E.

I denna förteckning införas allenast fastigheter, som äro af beskaffenhet att böra upptagas i fastighetsbok, samt af dessa blott sådana, som hafva gällande registernummer, och således icke fastigheter, för hvilka anteckningarna i kolumnerna 2—11 af jordregistret blifvit öfverlinjerade med rött.

Kolumnerna 1—5 i förteckningen ifyllas af den, som upprättat jordregistret. Mellan de särskilda registernumren inom en jordeboksenhet lämnas tre rader och efter det sista registernumret inom enheten fyra rader oskrifna. Är för visst registernummer mantalet i jordregistret upptaget inom klammer, antecknas det på samma sätt i kolumn 3 af denna uppgift.

Kolumnerna 6—9 ifyllas af vederbörande domhafvande. Utredningen af äganderätten sker med ledning af anteckningarna i lagfarts- och inteckningsböckerna, jämförda med uppgiften i kolumn 14 af jordregistret om ägares namn. I kolumn 6 antecknas, oberoende af tiden för lagfartsansökning och ehvad sådan ansökning bifallits eller förklarats hvilande, den, som enligt fastighetsböckernas föranledande senast åtkommit fastigheten, följaktligen äfven ägare, som åtkommit fastigheten genom fång, hvarmed han enligt äldre lag ej var pliktig lagfara, men hvilkens äganderätt styrkts i lagfarts- eller inteckningsärende, som inskrifvits i fastighetsbok. Om ägarens fång ej är inskrifvet i lagfartsboken eller lagfartsprotokollet, göres i kolumn 9 hänvisning till den arkivhandling, där upplysning om fånget finnes.

Tillhör fastigheten flere ägare, lämnas uppgift om hvars och ens andel, där så ske kan.

Den anteckning om registernummer å stamfastighet till afsöndrad lägenhet, som det enligt § 24 af förordningen angående jordregister åligger domhafvanden att verkställa, införes i kolumn 9 och göres med användande af lämpliga förkortningar, t. ex. »Afsöndr. fr. 1°».

Skiljaktigheter af den beskaffenhet, som afses i sista punkten af ofvannämnda paragraf, anmärkas ock i kolumn 9, därest ej vid anmärkningens affattning sådan utförlighet är af nöden att anmärkningens lämpligare införes i särskild bilaga till upp-

giften, i hvilket fall hänvisning till bilagan skall lämnas i berörda kolumn; och må domhufvanden i kolumn 9 dessutom införa hvad utöfver innehållet i kolumnerna 1—5 anses erforderligt till fastighetens betecknande.

Anvisning till formulär F.

Kolumnerna 1—10 ifyllas af vederbörande domhufvande, kolumnerna 11 och 12 af den, som upprättar jordregistret.

Uppgift lämnas enligt detta formulär å sådana genom upplåtelse af visst till läge, gränser eller storlek bestämdt område eller af andel för visst mantal i oskift mark eller genom lösen i enlighet med författningarna om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof eller om ändring eller utrifning af vattenverk uppkomna lägenheter, å hvilka lagfart beviljats, men som icke finnas upptagna i de till domhufvanden jämlikt § 23 i förordningen angående jordregister öfverlämnade handlingar. Har området, jämte det dess storlek, läge eller gränser angifvits, tillika vid upplåtelsen betecknats med visst mantal, skall dock området upptagas i denna uppgift, därest ej veterligen genom laga kraft ägande dom bestämts, att området skall betraktas såsom hemmansdel, eller detsamma blifvit vid ägoskifte så ansedt.

Anteckning i kolumn 2 göres blott, då lägenheten är upptagen i lagfartsboken, samt hänför sig till den tidigaste inskrifningen.

I kolumn 3 upptagas stamfastighetens namn och nummer på samma sätt som i öfverskriften till upplägget i lagfartsboken. Har afsöndringen eller expropriationen skett från en afsöndrad lägenhet, som är upptagen i jordregistret, angifves därjämte denna lägenhets särskilda namn; är lägenheten ej upptagen i jordregistret, men finnes densamma införd i förevarande förteckning, är det nog att lämna hänvisning till dess ordningsnummer i förteckningen.

I kolumn 4 angifves mantalet å den del af hemmanet, från hvilken afsöndringen skett.

I kolumnerna 5 och 6 införes, där så ske kan, den registerbeteckning, som i jordregistret må vara stamfastigheten åsatt.

I kolumn 7 införes namn och areal å den lägenhet, å hvilken lagfart beviljats, äfvensom hvad eljest såsom betecknande nödigt är och ej redan införts i föregående kolumner; dock att uppgift att ett till storlek, läge eller gränser angifvet område tillika är betecknad med visst mantal eller att ett till storleken angifvet område utgör andel för visst mantal i oskift mark tecknas i kolumn 10. För den händelse lägenheten uppkommit genom expropriation, anmärkes sådant i kolumn 7, exempelvis genom förkortningen »expr».

Har lagfart beviljats allenast å en del af en upplåten lägenhet samt ansökningen om lagfart i öfrigt afslagits eller förklarats hvilande, upptages den del, hvarå lagfart beviljats, i kolumn 7, hvarjämte i kolumn 10 göres anteckning om den del, å hvilken lagfart ej beviljats.

Kolumn 8 ifylles äfven om lagfarten ej är inskrifven i lagfartsboken. Har lägenheten tillkommit på det sätt att visst till storlek, läge eller gränser bestämdt område

eller andel för visst mantal i oskift mark undantagits vid öfverlåtelse af fastighet, och har ej om den sålunda skedda afsöndring upprättats särskild afhandling, på grund hvaraf lagfart blifvit meddelad, upptages i denna kolumn den dag, då lagfart första gången beviljades å stamfastigheten med undantag af afsöndringen, hvarjämte i kolumn 10 anmärkes på hvad sätt afsöndringen tillkommit.

Då i kolumn 2 skall upptagas den tidigaste lagfart, som är inskrifven i lagfartsboken, komma anteckningarna i kolumnerna 2 och 8 icke alltid att afse samma fång.

I kolumn 9 antecknas, oberoende af tiden för lagfartsansökning och ehvad sådan ansökning bifallits eller förklarats hvilande, den som enligt fastighetsböckernas förordning senast åtkommit lägenheten, följaktligen äfven ägare, som åtkommit lägenheten genom fång, hvarmed han enligt äldre lag ej var pliktig lagfara, men hvilkens äganderätt styrkts i lagfarts- eller inteckningsärende, som inskrifvits i fastighetsbok. Tillhör lägenheten flere ägare, lämnas uppgift om hvars och ens andel, där så ske kan.

Har från lägenhet, som införts i förteckningen, afsöndring eller expropriation ägt rum, lämnas i kolumn 10 hänvisning till det rum i denna förteckning, där den nya lägenheten kan vara införd.

Afslagen lagfartsansökning beaktas icke vid meddelande af uppgift enligt formulär F.

Anvisning till formulär G.

Längden föres af förste landmätaren fögderivis.

I kolumn 3 upptages, där fråga är om en i jordeboken införd fastighet, dess namn, nummer, jordnatur o. d. enligt jordeboken, men eljest hvad för betecknande af fastigheten nödigt finnes.

I kolumn 4 införes hänvisning till sådana uppgifter eller anmärkningar, som beträffande fastigheten kunna hafva inkommit till landtmäterikontoret.

Har afsöndring för alltid ägt rum från i längden införd fastighet, som ej upptagits i jordeboken, göres anteckning därom i kolumn 8.

Vid öfversändande af utdrag af längden till Konungens Befallningshafvande skola de i kolumn 4 omförmälda handlingar öfverlämnas i original eller, där så ej lämpligen ske kan, i bestyrkt afskrift.

Anvisning till formulär H.

Uppgiften lämnas af förste landmätaren särskildt för hvarje fögderi och ifylles lämpligast i sammanhang med införing i jordregistret.

I kolumn 4 införes det i öfverskriften till upplägget i jordregistret antecknade namn och således för fastighet, som öfverförts till särskildt upplägg, det namn, hvarunder fastigheten där blifvit upptagen.

Om fastighet, som införes i uppgiften, utbrutits vid landtmäteriförrättning eller utgöres af afsöndrad lägenhet, hvarå enligt äldre författningar om jordafsöndring mantal blifvit satt, skall det i kolumn 2 antecknade förutvarande registernummer öfverlinjeras med rödt.

För fastighet, som öfverförts till särskildt upplägg, antecknas i sistnämnda kolumn registernummer, som å upplägg, hvarifrån öfverföringen skett, upptagits såsom förutvarande, tillika med den eller de fastigheters namn, för hvilka samma registernummer gälla, samt i kolumn 3 fastighetens registernummer å det särskilda upplägget.

I kolumn 5 införes sådant särskildt namn å fastigheten, som kan hafva antecknats i kolumn 5 af jordregistret. Är namnet ej fastställt, inneslutes det inom klammer.

För verkställande af anteckning i kolumn 10 har förste landtmätaren att begagna:

a) när förteckning efter detta formulär lämnas första gången efter det jordregister upplagts för fögderiet, de af domhafvanden efter formulären E och F meddelade uppgifter äfvensom beträffande fastigheter, som ej äro i nämnda uppgifter införda, jordregistret och tillgängliga afsöndringshandlingar samt

b) vid lämnande af de förteckningar, som därefter skola hvarje år tillställas häradskrifvaren, jordregistret, afsöndringshandlingarna och de af domhafvanden, på sätt i § 32 af förordningen angående jordregister sägs, meddelade uppgifter.

Har fastighet efter dess införande i uppgiften men före uppgiftens afsändande undergått delning samt anteckningarna för fastigheten i kolumnerna 2—11 af jordregistret till följd däraf öfverlinjerats med rödt, skall på enahanda sätt förfaras med anteckningarna för fastigheten i kolumnerna 2—7 af denna uppgift, hvarjämte anteckning om delningen införes i kolumn 11.